

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Sára Jirsáková

Žaloba na doplnění pasiv

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Klára Hurychová, Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 26. 4. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 199 611 znaků včetně mezer.

Sára Jirsáková

V Praze dne 26. 4. 2024

Obsah

Úvod.....	1
1. Odpovědnost při úpadku obchodní korporace.....	2
1.1 Obecně.....	2
1.2 Francouzská právní úprava – úvod.....	7
2. Podmínky pro uložení povinnosti	10
2.1 Rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení konkursem	10
2.2 Porušení povinnosti člena statutárního orgánu.....	11
2.2.1 Péče řádného hospodáře obecně.....	13
2.2.2 Péče řádného hospodáře v zákoně o obchodních korporacích.....	17
2.2.3 <i>Faute de gestion a simple négligence</i> (Francie).....	19
2.3 Příspěvní k úpadku	21
2.4 Příklady z francouzské judikatury	24
2.5 Proporcionalita	26
2.6 Dílčí shrnutí.....	31
3. Žaloba na doplnění pasiv	32
3.1 Žaloba a řízení.....	32
3.2 Příslušnost soudu.....	34
3.3 Aktivní legitimace	35
3.4 Pasivní legitimace – nejen člen statutárního orgánu	38
3.4.1 Fyzická osoba, která zastupuje právnickou osobu při výkonu funkce.....	38
3.4.2 Bývalý člen statutárního orgánu.....	39
3.4.3 Osoba v obdobném postavení člena statutárního orgánu	39
3.4.4 Faktický a stínový vedoucí.....	40
3.4.5 <i>Dirigeant</i> (Francie).....	42
3.5 Důkazní břemeno	44
3.6 Dílčí shrnutí.....	46
4. „Doplnění pasiv“ – sankční povinnost.....	47
4.1 Povaha povinnosti a rozhodnutí o ní	47
4.2 Meze soudního uvážení.....	49
4.3 Plnění.....	53
4.4 <i>Ne bis in idem?</i>	54

4.5	Dílčí shrnutí.....	57
5.	Časová působnost právní úpravy.....	58
6.	Zákonné ručení dle předchozí právní úpravy	59
6.1	Podmínky pro uložení sankčního ručení	60
6.2	Uložení povinnosti ručení	61
6.3	Zhodnocení naplnění vytyčených cílů (a <i>de lege ferenda</i>)	66
	Závěrem.....	67
	Seznam zkratk	70
	Seznam použitých zdrojů.....	71

Úvod

S úpadkem obchodní korporace se potenciálně pojí významné konsekvence rovněž pro členy jejího statutárního orgánu. A v současnosti nejen pro ně. Do povahy těchto konsekvencí značně zasáhl zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích, dále také jen „ZOK“), ve znění zákona č. 458/2016 Sb. (dále jen jako „Novela“), s účinností od 1. 1. 2021. Novelou se, mimo jiných významných změn na poli odpovědnosti členů statutárního orgánu při úpadku obchodní korporace (i mimo něj), stal součástí českého právního řádu institut tzv. žaloby na doplnění pasiv, který je předmětem zkoumání této práce.

Žaloba na doplnění pasiv je institutem inspirovaným v právu francouzském (dříve *l'action en comblement de passif*, dnes *la responsabilité pour insuffisance d'actif*), jak zákonodárce sám deklaruje v důvodové zprávě k Novele.¹ Novela zavedla novou (sankční) povinnost člena statutárního orgánu a dalších osob, jak budou dále blíže specifikovány, za určitých okolností doplnit majetkovou podstatu obchodní korporace v úpadku. Toto nové pojetí odpovědnosti za dluhy obchodní korporace v úpadku nahradilo dosavadní koncepci ručení, která měla rovněž svůj původ v zahraničí, vycházela z anglického institutu *wrongful trading*.

V následujících kapitolách se věnuji zejména podrobnému rozboru institutu žaloby na doplnění pasiv, resp. zvláštní povinnosti doplnit majetkovou podstatu, jak ji v současnosti upravuje § 66 odst. 1 písm. b) zákona o obchodních korporacích. Institut nejprve zařazuji do obecných souvislostí a následně popisuji jeho jednotlivé aspekty – podmínky vzniku zvláštní povinnosti, procesní aspekty institutu, charakter povinnosti apod. Tyto jednotlivé aspekty současně dávám do kontrastu s úpravou francouzskou, ze které je institut přejat. V rámci každé podkapitoly se tak snažím za využití francouzské judikatury aplikovat poznatky z francouzské právní úpravy na současnou právní úpravu českou. Krátce se také ohlížím k předchozí právní úpravě, a to s ohledem na záměry zákonodárce vyjádřené v důvodové zprávě k Novele a praktické důsledky změny konceptu. Na toto ohlédnutí pak v téže kapitole navazují zhodnocení aktuálně účinné právní úpravy.

Hlavním cílem mé práce je zanalyzovat současnou právní úpravu institutu upraveného v § 66 odst. 1 písm. b) ZOK a pokusit se institut vyložit s ohledem na české právní prostředí, avšak se zachováním smyslu francouzského institutu. V návaznosti na to si kladu otázku, zda

---

¹ Důvodová zpráva k Novele, Zvláštní část – K bodům 71 až 74, K § 66, K odst. 1 písm. b).

má současná právní úprava, budeme-li ji vykládat v duchu francouzské inspirace, schopnost naplnit cíle, s nimiž byla přijímána. Těmito jsou dle důvodové zprávy k Novele zejména zjednodušení a zefektivnění dosavadního řešení.

K zodpovězení používám především metody deskripce a analýzy, když blíže rozebírám prvky institutu dle současné úpravy a krátce i úpravy před Novelou, jakož i (částečně) úpravy francouzské, dále komparace, když jednotlivé právní úpravy porovnávám,² částečně pak i metody syntézy při vytváření celkových závěrů a hodnocení.

1. Odpovědnost při úpadku obchodní korporace

1.1 Obecně

S cílem předejít úpadku obchodní korporace a jeho obecně negativním dopadům nejen na obchodní korporaci samotnou a její členy, ale rovněž na věřitele obchodní korporace, vyžaduje zákon od členů statutárního orgánu určitý standard jednání. Jeho dodržování by mělo v ideálním případě vylučovat vznik úpadku (předejít úpadku), případně zajistit jeho včasné rozpoznání a odvrácení, je-li to v daný moment možné, v opačném případě zajistit včasné řešení podáním insolvenčního návrhu. Za (ne)dodržení může člen statutárního orgánu nést odpovědnost.³

Zákon o obchodních korporacích v souvislosti s odpovědností člena statutárního orgánu při úpadku obchodní korporace upravuje několik speciálních institutů – zvláštních skutkových podstat a sankcí. Tyto navazují na obecnou úpravu odpovědnosti člena voleného orgánu právnické osoby za (ne)dodržení povinnosti vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře upravenou v § 159 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen jako „*občanský zákoník*“ nebo „*OZ*“).⁴ Na základě tohoto ustanovení je člen voleného orgánu,

---

² Cílem práce není plnohodnotné srovnání právních úprav. Těžištěm práce je především institut žaloby na doplnění pasiv dle aktuálně účinné české právní úpravy, přičemž komparace využívám jakožto podpůrné, avšak přínosné metody k dosažení mnou vytyčeného cíle.

³ Doktrinální definice pojmu odpovědnosti je v zásadě dvojitá. Dle jednoho pojetí lze odpovědnost chápat jako odpovědnost za splnění povinnosti, tedy jako součást primární povinnosti. Naproti tomu stojí druhé pojetí odpovědnosti jako odpovědnosti za nesplnění povinnosti a za újmu z toho vzniklou, tedy jako samostatné sekundární povinnosti v rámci samostatného právního vztahu. Srov. ŠVESTKA, Jiří. *Občanskoprávní odpovědnost*. In: DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ, Michaela; BERAN, Karel; ELISCHER, David et al. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. 2. doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 356-361. ISBN 978-80-7552-187-3. Srov. také PELIKÁNOVÁ, Irena. *Pojem právní odpovědnosti a odpovědnosti za škodu, klasifikace druhů odpovědnosti*. In: ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena; DĚDIČ, Jan; EICHLEROVÁ, Kateřina et al. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 629-630. ISBN 978-80-7552-333-4.

⁴ RADA, Tomáš. *Odpovědnost statutárních orgánů za schodek při konkursu korporace po novele zákona o obchodních korporacích*. *JURISPRUDENCE*. 2020, č. 5, s. 44.

kteřý porušením povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře způsobí právnické osobě škodu, povinen k její náhradě a subsidiárně se osobně stává ručitelem za závazky právnické osoby vůči věřiteli v rozsahu škody, kterou právnické osobě nenahradil, jestliže tomuto věřiteli v důsledku nenahrazení škody vzniklé právnické osobě nebylo možné dluh splnit. Věřitel i obchodní korporace samotná jsou tedy vůči jednání člena statutárního orgánu v rozporu s předepsaným standardem chránění i při obecně solventním stavu obchodní korporace.

Základem úpravy následků takového porušení povinností, které je doprovázeno úpadkem obchodní korporace, je zakotvení dvou zvláštních (sankčních) povinností v § 66 odst. 1 ZOK.⁵ Jednou z těchto dvou povinností je právě povinnost k tzv. „doplnění pasiv“ (resp. doplnění majetkové podstaty).⁶ Označení „doplnění pasiv“ a „žaloba na doplnění pasiv“ jsou nepřesná. Terminologicky správně bychom měli hovořit o „nároku na doplnění aktiv“ vzhledem k obsahu povinnosti spočívajícím v doplnění chybějících aktiv do majetkové podstaty obchodní korporace⁷ a o žalobě, kterou se nároku domáhá aktivně legitimovaná osoba a která nepředstavuje zvláštní žalobní typ.^{8,9}

*„Podstatou žaloby na doplnění pasiv je, že bylo-li rozhodnuto o řešení úpadku obchodní korporace konkursem, jsou členové statutárního orgánu (současní, bývalí a faktičtí) povinni na základě rozhodnutí soudu doplnit vlastními prostředky nedostatečný majetek společnosti.“*¹⁰ Jednotlivé prvky této definice podstaty žaloby na doplnění pasiv převzaté z důvodové zprávy k Novele budou postupně rozebrány dále v textu.

Druhou *zvláštní povinností při úpadku obchodní korporace*, vedle povinnosti doplnit majetkovou podstatu, je povinnost vydat prospěch z výkonu funkce,¹¹ dříve upravená v § 62 ZOK (oba instituty dále společně také jako „*zvláštní povinnosti*“). Její bližší rozbor nadále ponechávám stranou a věnuji se pouze povinnosti doplnit majetkovou podstatu. Ta je, jak již bylo naznačeno, naopak institutem v českém právním řádu novým (ač již v době vzniku této práce více jak tři roky účinným).

---

⁵ Zákon o obchodních korporacích nadepíše § 66 jako „*Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace*“.

⁶ § 66 odst. 1 písm. b) ZOK.

⁷ Viz kapitolu 4. „Doplnění pasiv“ – sankční povinnost.

⁸ K tomu více ZEMANDLOVÁ, Anna a PONDIKASOVÁ, Tereza. Procesní aspekty odpovědnosti za nedostatek pasiv In: CSACH, Kristián; HAVEL, Bohumil; ŽITŇANSKÁ, Lucia; EICHLEROVÁ, Kateřina; FLÍDR, Jan et al. *Korporační spory*. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 193-194. ISBN 978-80-7676-766-9.

⁹ S vědomím toho přesto vzhledem k zaužívanosti pojmu (a v souladu s názvem práce) používám v této práci i nepřesné označení „doplnění pasiv“.

¹⁰ Důvodová zpráva k Novele, Zvláštní část – K bodům 71 až 74, K § 66, K odst. 1 písm. b).

¹¹ § 66 odst. 1 písm. a) ZOK.

Hned na úvod je dobré zmínit, že povinnost doplnit majetkovou podstatu má zvláštní povahu, je charakterizována zvláštním subjektem a řadou dalších hmotněprávních i procesních specifik.¹² Český zákonodárce sice v důvodové zprávě k Novele uvádí, že lze povinnost podle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK považovat za zvláštní případ povinnosti k náhradě škody,¹³ jsem však toho názoru, že toto tvrzení je nezbytné brát s určitou rezervou, neboť institut nelze vnímat jen jako (další) speciální skutkovou podstatu odpovědnosti za škodu dle občanského zákoníku. Domnívám se, že je v českém právním prostředí vhodnější jej vnímat spíše jako svébytný institut, ač znaky odpovědnosti za škodu vykazuje.¹⁴

Obecnými (minimálními) předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu jsou (1) protiprávní jednání, (2) vznik (majetkové) újmy, (3) příčinná souvislost (kauzální nexus) mezi protiprávním jednáním a vznikem újmy a případně (4) zavinění (psychický stav škůdce k jeho protiprávnímu jednání a jeho následku).¹⁵ Předpoklad zavinění nemusí být vždy vyžadován. Je-li vyžadováno zavinění, hovoříme o odpovědnosti subjektivní, v opačném případě se jedná o odpovědnost objektivní.¹⁶ Je pravdou, že nedostatek majetku obchodní korporace v úpadku k úhradě jejích dluhů lze označit za škodu *sui generis*¹⁷ vzniklou věřitelům (alespoň částečně) v důsledku protiprávního jednání – porušení povinnosti člena statutárního orgánu.¹⁸ Co se týče zavinění, s tím souvisí sporná otázka povahy povinností člena statutárního orgánu, na níž se názory právní vědy různí. Na jedné straně lze uvažovat o koncepci smluvní, s níž je spojována odpovědnost objektivní s možností liberace.¹⁹ Proti tomu je možné vnímat povinnosti člena statutárního orgánu jako zákonné, což by znamenalo odpovědnost subjektivní (s

---

¹² CHIRON, Emmanuel. *La responsabilité pour insuffisance d'actif et les sanctions personnelles : quelques points d'attention au regard de la jurisprudence des années 2020-2022*. CA Poitiers, Intervention du 24 mai 2022. Dostupné z: <https://www.cours-appel.justice.fr/sites/default/files/2022-06/Fiche%20responsabilité%20pour%20insuffisance%20d%27actif%20et%20sanctions%20personnelles%20-%20intervention%20du%2024%20mai.pdf>.

¹³ Důvodová zpráva k Novele, Zvláštní část – K bodům 71 až 74, K § 66, K odst. 1 písm. b).

¹⁴ Podobně MATZNER, Jiří. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. *Obchodněprávní revue*. 2023, č. 1, s. 23.

¹⁵ PELIKÁNOVÁ, pozn. 3, s. 631.

¹⁶ Objektivní odpovědnost lze dále dělit na prostou – s možností liberace a absolutní – bez této možnosti. Více k tomu viz ŠVESTKA, pozn. 3, s. 361 a 368-371.

¹⁷ „Škoda spočívající v nevyhmatelnosti pohledávky dlužníka vzniká, když poškozený nemůže úspěšně dosáhnout uspokojení své pohledávky vůči dlužníku, který je povinen plnit.“ MELZER, Filip. § 2894. In: MELZER, Filip; TĚGL, Petr et al. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894 – 3081*. Praha: Leges, 2018, s. 28. ISBN 978-80-7502-199-1.

¹⁸ ŠUK, Petr. § 66 Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 229. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-01].

¹⁹ § 2913 OZ.

presumovaným zaviněním).²⁰ Tento problém řeší (mimo jiné) Štenglová s Šukem,²¹ mezi nimiž rovněž nepanuje jasná shoda, nicméně uzavírají, že v praxi odpověď na tuto otázku není, vzhledem k povaze a způsobu posuzování standardu výkonu povinností člena statutárního orgánu, podstatná.^{22, 23}

Ačkoli jsou výše uvedené prvky nezbytnou podmínkou pro uložení odpovědnosti dle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK, domnívám se, že přesto nelze uzavřít, že by se (bez dalšího) měla subsidiárně aplikovat obecná úprava odpovědnosti za škodu občanského zákoníku.

Institut žaloby na doplnění pasiv má zejména funkci preventivní, neboť má sloužit jako výstraha, která přiměje člena statutárního orgánu jednat v souladu se standardy, které jsou na něj kladeny, a zmírnit tak riziko úpadku. Dále má nepochybně funkci reparační, neboť žaloba na doplnění pasiv směřuje k alespoň částečné úhradě schodku, který brání obchodní korporaci plnit svým věřitelům.²⁴ V neposlední řadě ale vnímám i poměrně významnou funkci sankční, která je patrná zejména ze způsobu, jakým je povinnost ukládána,²⁵ jemuž by užití některých ustanovení o náhradě škody odporovalo.^{26, 27} Primární a rozhodující funkcí odpovědnosti za škodu je funkce reparační (kompenzační), nikoli sankční. Sankce²⁸ je vnímána jen sekundárně, jako přirozený důsledek reparace pro škůdce.²⁹ Cílem odpovědnosti za škodu, jak ji pojímá náš

---

²⁰ § 2910 a § 2911 OZ.

²¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana a ŠUK, Petr. Některé důsledky porušení péče řádného hospodáře (nejen) v judikatuře českých soudů. Online. *Obchodněprávní revue*. 2021, č. 3, s. 153-164. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-01].

²² K tomu více viz pojednání o subjektivní stránce posuzování péče řádného hospodáře v podkapitole 2.2.2 Péče řádného hospodáře v zákoně o obchodních korporacích, jakož i pojednání o principu proporcionality v podkapitole 2.5 Proporcionalita.

²³ K závěru, že v praxi není rozhodné, který druh odpovědnosti dovodíme, dochází i Lasák. LASÁK, Jan. § 51. In: LASÁK, Jan; DĚDIČ, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; KRÍŽ, Josef et. al. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 360. ISBN 978-80-7598-881-2.

²⁴ Tu zejména vyzdvihuje Důvodová zpráva k Novele: „*Shodně se stávající úpravou je účelem tohoto institutu poskytnout věřitelům obchodní korporace dodatečné prostředky na uspokojení jejich pohledávek, kterého se jim v důsledku porušení povinností členy statutárního orgánu nedostává.*“

²⁵ Blíže viz zejm. podkapitoly 2.3 Přispění k úpadku, 2.5 Proporcionalita a 4.2 Meze soudního uvážení. Srov. také Cass. com. ze dne 12. 6. 2019 č. 17-23.176: „*(...) l'action en responsabilité pour insuffisance d'actif diffère d'une action en responsabilité de droit commun en ce que le juge a la faculté, même après avoir retenu l'existence d'une faute de gestion commise par un dirigeant, de ne pas prononcer de condamnation ou de moduler le montant de la condamnation indépendamment du préjudice subi par les créanciers de la société en liquidation judiciaire, ce qui garantit une prise en compte proportionnée des circonstances de chaque espèce (...)*“

²⁶ Příkladem § 2915 OZ, blíže viz podkapitulu 4.3 Plnění.

²⁷ Už samotný fakt, že je povinnost ukládána, tj. vzniká až konstitutivním rozhodnutím soudu, nikoli již samotným naplněním výše uvedených základních podmínek (jakož i zvláštních podmínek, viz dále), nadto ani při jejich naplnění nemusí být uložena vůbec, je odchylkou od způsobu vzniku povinnosti k náhradě škody.

²⁸ Zde je pojem sankce užíván ve smyslu potrestání či represe, nikoli obecně jako následek protiprávního jednání (kam nepochybně spadá i povinnost k náhradě škody).

²⁹ Výjimečně je sankční povaha odpovědnosti za škodu dovozována např. u náhrady ceny zvláštní obliby při svévolném či škodolibém poškození věci dle § 2969 OZ. Zde je sankční povaha spatřována ve výši náhrady přesahující skutečnou škodu. Srov. ŠVESTKA, pozn. 3, s. 365. K funkcím civilních deliktů srov. také rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 27/2020.

občanský zákoník, je zabezpečení plné náhrady vzniklé majetkové újmy.³⁰ Od toho se však institut žaloby na doplnění pasiv odchyľuje co do skutečnosti, že se zásadou plné náhrady neřídí.³¹ Pohyblivý systém náhrady škody, jenž se rovněž odchyľuje od zásady plné náhrady škody a zjednodušeně spočívá v individualizaci posuzování práva na náhradu škody,³² je sice částečně obsažen v § 2953 OZ, k odlišnostem však viz podkapitolu 2.5 Proporcionalita. Funkce právní úpravy má úzkou souvislost s tím, kdo je hlavním subjektem zájmu právní úpravy. Zatímco u odpovědnosti za škodu je jím zásadně poškozený,³³ domnívám se, právě vzhledem ke způsobu ukládání a stanovení rozsahu povinnosti (viz dále), že u žaloby na doplnění pasiv je jím minimálně ze značné části člen statutárního orgánu. A to přesto, že samotná povinnost ve své podstatě skutečně charakter náhrady má. Nadto je dále třeba poznamenat k prvku škody *sui generis* (nedostatku aktiv v majetkové podstatě), která je svým charakterem v zásadě škodou reflexní, že zprostředkovaně – skrze obchodní korporaci je i poskytována její případná náhrada, resp. sankční plnění.³⁴ Odchyľky lze dále nalézt i v prvku příčinné souvislosti.³⁵

Výše (prozatím jen naznačená) specifika mě vedou k závěru, že povinnost k doplnění majetkové podstaty ve smyslu § 66 odst. 1 písm. b) ZOK je vhodnější vnímat jako svébytnou sankční povinnost poskytující věřitelům obchodní korporace dodatečnou kompenzaci.

Co se týče úpravy „úpadkové odpovědnosti“³⁶ statutárního orgánu v zákoně o obchodních korporacích, v § 63 an. je upraven také institut vyloučení z výkonu funkce. Specifický druh odpovědnosti v souvislosti s úpadkem obchodní korporace je upraven také zákonem č. 182/2006 Sb., zákonem o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon, dále také jen jako „IZ“). Insolvenční zákon ukládá povinnost včas, tedy *bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležitě pečlivosti měl dozvědět o úpadku*, podat insolvenční návrh (§ 98 IZ) a odpovědnost za újmu vzniklou opožděným podáním odpovídající *rozdílu mezi v*

---

³⁰ Srov. ŠVESTKA, pozn. 3, s. 362.

³¹ MINISTÈRE DE LA JUSTICE. *Quelle responsabilité du dirigeant pour insuffisance d'actif?* Online. Portail des cours d'appel. 2024. Dostupné z: <https://www.cours-appel.justice.fr/sites/default/files/2024-01/FICHE%20n°17%20B%20-%20Pratique%20RAI%20final.pdf>.

³² FLÍDR, Jan. *Delikt ní odpovědnost člena statutárního orgánu obchodní korporace vůči třetím osobám*. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 76. ISBN 978-80-7676-034-9.

³³ Tamtéž, s. 25.

³⁴ Blíže viz podkapitolu 4.3 Plnění.

³⁵ Blíže viz podkapitolu 2.3 Přispění k úpadku.

³⁶ Jednotlivé instituty jsou někdy souhrnně označovány jako tzv. úpadkové delikty. Pojem úpadkových deliktů bývá používán i v trestněprávní rovině, bývají tak označovány trestné činy vymezené v § 222 – § 226 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále také jen jako „trestní zákoník“ či „TZ“).

*insolvenčním řízení zjištěnou výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení na uspokojení této pohledávky obdržel (§ 99 IZ).*³⁷

Jak vyplývá z předchozích odstavců a z dikce § 66 ZOK, odpovědnost při úpadku obchodní korporace bude především dovozována u člena statutárního orgánu. Zákon o obchodních korporacích ale specifikuje několik dalších osob, na které ustanovení dopadá, které *de iure* členem statutárního orgánu nejsou, ale k obchodní korporaci mají podobný vztah. Tyto další osoby budou blíže vymezeny v podkapitole 3.4 Pasivní legitimace – nejen člen statutárního orgánu.

Shrnu-li výše uvedené, žaloba na doplnění pasiv souvisí s odpovědností (nejen) člena statutárního orgánu obchodní korporace za porušení jeho povinnosti. Ač se povinnost doplnit majetkovou podstatu velmi podobá povinnosti k náhradě škody, vnímám ji pro značné množství odlišností, které budou v rámci textu níže více rozvedeny, spíše jako povinnost *sui generis*. Žaloba na doplnění pasiv není jediným institutem upravujícím odpovědnost člena statutárního orgánu v souvislosti s úpadkem obchodní korporace, zákon o obchodních korporacích dále upravuje povinnost vydat prospěch z výkonu funkce a diskvalifikaci člena statutárního orgánu. Zvláštní úprava odpovědnosti je obsažena také v insolvenčním zákoně.

1.2 Francouzská právní úprava – úvod

Institut žaloby na doplnění pasiv (*l'action en comblement de passif*) se ve francouzského právním řádu poprvé objevil již v rámci zákona ze dne 16. listopadu 1940.³⁸ Postupem času prošel institut řadou změn jednak legislativních³⁹ a jednak ve výkladu zákonného ustanovení francouzským Kasačním soudem (*Cour de cassation*). V současnosti je institut upraven články L651-1 an. francouzského obchodního zákoníku z roku 2000 (*Code de commerce*, dále také jen jako „CC“).⁴⁰ Jedná se o institut stále velmi živý. Poslední novela *Code de commerce*, která se institutu dotkla, je z roku 2022⁴¹ a stále vzniká nová judikatura *Cour de cassation*. Od roku 2006 je pojem žaloby na doplnění pasiv nahrazen přesnější koncepcí, odpovědností za nedostatek aktiv (*la responsabilité pour insuffisance d'actif*).⁴²

---

³⁷ K možnému souběhu povinnosti podle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK a povinnosti k náhradě újmy podle § 99 IZ viz podkapitulu 4.4 *Ne bis in idem?*.

³⁸ *Loi du 16 novembre 1940 relative aux sociétés anonymes*.

³⁹ Z nejvýznamnějších změn např. zákon č. 67-563 ze dne 13. července 1967, zákon č. 85-98 ze dne 25. ledna 1985, zákon č. 2005-845 ze dne 26. července 2005, nařízení č. 2008-1345 ze dne 18. prosince 2008, nařízení č. 2010-1512 ze dne 9. prosince 2010 či zákon č. 2016-1691 ze dne 9. prosince 2016.

⁴⁰ Stěžejním je článek L651-2 CC.

⁴¹ Zákon č. 2022-172 ze dne 14. února 2022.

⁴² 1. ledna 2006 nabyla účinnosti novela *Code de commerce*, zákon č. 2005-845 ze dne 26. července 2005.

Podstatou institutu dle francouzské úpravy je, obdobně jako v případě úpravy české, učinit ředitele právnické osoby (*dirigeant*,⁴³ dále také jen jako „ředitel“), jejíž úpadek je řešen likvidačním způsobem, odpovědným za zvýšení schodku na jejím majetku a tím i zkrácení věřitelů, jestliže k němu přispěl závažným manažerským selháním (*faute de gestion*).⁴⁴ Sankcí je mu povinnost (částečného) „vyrovnání“ schodku na aktivech, k němuž přispěl.⁴⁵ Cílem institutu je vedle prevence úpadku a částečné reparace škody způsobené věřitelům také zachování určité úrovně etiky v obchodněprávních vztazích.⁴⁶

Vzhledem k tomu, že se, na rozdíl od úpravy ručení v § 68 ZOK ve znění účinném do 31. prosince 2020 (dále jen jako „ZOK před Novelou“), která se v mnohém od svého anglického inspiračního zdroje odchylovala,⁴⁷ v případě žaloby na doplnění pasiv český zákonodárce při jejím přejímání původnímu francouzskému institutu přiblížil mnohem více, a vzhledem k tomu, že je výklad relevantních ustanovení institutu ve Francii výrazně formován judikaturou *Cour de cassation*, budu v následujících kapitolách při analýze české právní úpravy často pracovat s francouzskou judikaturou. Dílčí aspekty fungování institutu ve Francii tak budou dále přiblíženy postupně spolu s jednotlivými aspekty úpravy české.

Vzhledem k tomu, že budu dále v textu pracovat s pojmy francouzského insolvenčního práva, považuji za vhodné věnovat alespoň odstavec velmi stručnému vymezení pojmů.

Součástí francouzského obchodního práva je tzv. právo podniků v nesnázích (*le droit des entreprises en difficulté*). Jeho cíle se neomezují na uspokojení věřitelů společností⁴⁸ v ekonomických obtížích, současná právní úprava cílí také (a zejména) na prevenci a ochranu společností, popřípadě (je-li prevence neúspěšná) na podporu obnovy a udržení společností v činnosti.⁴⁹ Těžištěm právní úpravy je kniha VI. *Code de commerce - Des difficultés des*

---

⁴³ Jedná se o francouzský ekvivalent člena statutárního orgánu. Více v podkapitole 3.4.5 *Dirigeant* (Francie).

⁴⁴ K *faute de gestion* viz podkapitulu 2.2.3 *Faute de gestion a simple négligence* (Francie).

⁴⁵ TRIBUNAL DE COMMERCE DE PARIS. *Responsabilité et sanction en matière de gestion*. Online. Dostupné z: <https://www.tribunal-de-commerce-de-paris.fr/en/responsabilite-de-gestion-et-interdiction-de-gerer>. [cit. 2024-02-14].

⁴⁶ Tamtéž. Srov. také LANGMEIER, Jan. Zvláštní povinnosti (nejen) členů statutárního orgánu při úpadku obchodní korporace. In: SEDLÁČEK, Miroslav; STŘELEČEK, Tomáš; BEČVÁŘOVÁ, Bára; BRZOBOHATÝ, Robin; ČERNÍKOVA, Nikola et al. *Povinnost a odpovědnost v civilním právu hmotném a procesním. Speciální problémy*. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 194. ISBN 978-80-7676-244-2.

⁴⁷ Viz kapitolu 6. Zákonné ručení dle předchozí právní úpravy.

⁴⁸ Pojem „společnost“ (*société*) používám v této práci pro zjednodušení jako alternativu k české obchodní korporaci, ačkoli pojem „société“ v sobě obsahuje kromě obchodních společností (*sociétés commerciales*) i nepodnikající formy společností (*sociétés civiles*). V předchozí větě použitý pojem „podnik“ (*entreprise*) v sobě zahrnuje obchodní společnosti a individuální podnikání, nikoli však nepodnikající formy společností. Odpovědnost za nedostatek aktiv ve smyslu čl. 651-2 CC je v současné době pojata široce (viz pozn. 316). Abych text proto nekomplikovala francouzskou terminologií, pracuji dále již jen se zkratkou „společnost“.

⁴⁹ BONNARD, Jérôme. *Droit des entreprises en difficulté*. 4. vydání. Paris: Hachette Supérieur, 2009, s. 9. ISBN 978-2-01-146008-0.

entreprises, která v souladu se zmíněnými cíli upravuje preventivní postupy, jako je např. smírčí řízení ve smyslu čl. L611-4 an. CC, a dále tzv. kolektivní řízení (*les procédures collectives*).⁵⁰ Kolektivní řízení spočívají v seskupení věřitelů společnosti, kteří se po rozhodnutí soudu o zahájení kolektivního řízení nemohou domáhat své pohledávky samostatně, mimo kolektivní řízení, nýbrž budou uspokojeni postupem, který zákon stanoví pro daný typ kolektivního řízení.^{51, 52} Třemi základními druhy kolektivního řízení jsou *procédure de sauvegarde*⁵³ (dále také jako „ochranné řízení“) a *redressement judiciaire*⁵⁴ (zjednodušeně dále jako „reorganizace“), které jsou řízeními sanační povahy a pomocí plánu schváleného soudem na konci tzv. pozorovacího období (*période d'observation*)⁵⁵ umožňují společnosti pokračovat ve své podnikatelské činnosti. Třetím základním druhem je *liquidation judiciaire*⁵⁶ (zjednodušeně dále jako „konkurs“), které je řízením likvidačním a vede k ukončení podnikání společnosti, neboť se zahajuje, je-li reorganizace zjevně nemožná.^{57, 58} Oproti ochrannému řízení, podmínkou reorganizace a konkursu je stav zastavení plateb (*cessation de paiement*). Ten je definován v čl. L631-1 CC jako neschopnost krýt krátkodobé závazky disponibilními aktivy.⁵⁹ Krátkodobými závazky se rozumí všechny splatné závazky a disponibilními aktivy likvidita společnosti.⁶⁰ Ve Francii existuje analogicky k povinnosti podat insolvenční návrh ve smyslu § 98 IZ povinnost k prohlášení o zastavení plateb (*la déclaration de cessation des paiements*) dle čl. L631-4 a čl. L640-4 CC, a to do 45 dní od okamžiku zastavení plateb.

---

⁵⁰ V knize VI. se rovněž nachází úprava odpovědnosti za nedostatek aktiv.

⁵¹ BONNARD, pozn. 49, s. 45.

⁵² Vzhledem k podobnosti s koncepcí českého insolvenčního řízení (při zjednodušení) používám-li v této práci pojmu „insolvenční řízení“ v souvislosti s francouzskou právní úpravou, je tím myšlen právě pojem kolektivního řízení.

⁵³ Čl. L620-1 an. CC.

⁵⁴ Čl. L631-1 an. CC.

⁵⁵ V tomto období trvajícím obligatorně alespoň šest měsíců má ředitel omezené pravomoci. Účelem pozorovacího období je zjistit, zda existuje reálná šance, že bude společnost někdy schopna pokračovat ve své činnosti. BONNARD, pozn. 49, s. 61 a 109.

⁵⁶ Čl. L640-1 an. CC.

⁵⁷ BONNARD, pozn. 49, s. 45.

⁵⁸ Konkurs může být nařízen také přeměnou z neúspěšné reorganizace či ochranného řízení. Viz také s. X této práce.

⁵⁹ *L'impossibilité de faire face au passif exigible avec son actif disponible*.

⁶⁰ BONNARD, pozn. 49, s. 49.

2. Podmínky pro uložení povinnosti

2.1 Rozhodnutí o úpadku a způsobu jeho řešení konkursem

Pro možnost uložení povinnosti k doplnění majetkové podstaty je v první řadě nezbytné, aby v insolvenčním řízení již bylo rozhodnuto o způsobu řešení úpadku obchodní korporace konkursem.⁶¹ Žaloba na doplnění pasiv se tedy omezuje pouze na likvidační způsob řešení úpadku. Jako možný důvod, proč se zákonodárce rozhodl pro omezení možnosti žalovat na doplnění pasiv pouze v případě prohlášení konkursu, se někdy uvádí snaha motivovat obchodní korporace k reorganizaci, tedy sanačnímu řešení úpadku.⁶² Tento efekt nastat může a v takovém případě bude zcela jistě žádaným, neboť v současné době stále konkurs výrazně nad reorganizací převažuje, ačkoli se jedná o způsob pro věřitele méně výnosný a pro dlužníka likvidační.⁶³ Primárním důvodem je však fakt, že se zákonodárce v této části ustanovení držel úpravy francouzské, která rovněž omezuje použitelnost žaloby na konkurs.^{64, 65} V případě reorganizace, je-li úspěšná,⁶⁶ se z povahy věci doplnění majetkové podstaty domáhat nelze. Účinnostmi reorganizačního plánu jsou v zásadě původní závazky nahrazeny závazky novými, vymezenými v reorganizačním plánu.⁶⁷ Pokud dlužník následně splní reorganizační plán alespoň v jeho podstatných bodech,⁶⁸ nelze dále hovořit o nedostatečných aktivech a dovozovat odpovědnost.⁶⁹ Pokud je reorganizace naopak přeměněna v konkurs, institut žaloby na doplnění pasiv uplatnit lze.

---

⁶¹ Viz § 244 an. IZ.

⁶² Tak např. CHRENOVSKÝ, Bohdan. Zvláštní povinnost doplnit majetkovou podstatu upadnuvší obchodní korporace. In: SEDLÁČEK, Miroslav; STŘELEČEK, Tomáš; BEČVÁŘOVÁ, Bára; BRZOBOHATÝ, Robin; ČERNÍKOVA, Nikola et al. *Povinnost a odpovědnost v civilním právu hmotném a procesním. Speciální problémy*. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 201. ISBN 978-80-7676-244-2.

⁶³ Pro bližší statistická data viz např. INSOLCENTRUM. *InsolCentrum*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz>. [cit. 2024-04-16]

⁶⁴ Čl. 651-2 al. první CC.

⁶⁵ Tak je tomu až od účinnosti nařízení č. 2008-1345 ze dne 18. prosince 2008. Do té doby bylo možné žalovat také na konci bezúspěšné sanace, při zrušení reorganizačního či ochranného plánu (*résolution d'un plan de sauvegarde ou de redressement judiciaire*). Viz dále pozn. 69.

⁶⁶ § 364 odst. 3 IZ.

⁶⁷ § 356 IZ.

⁶⁸ § 363 odst. 4 IZ.

⁶⁹ Srov. důvodovou zprávu k novele *Code de commerce* – zákonu č. 2005-845 ze dne 26. července 2005: „Le projet prévoit l'incompatibilité entre cette action et le plan de sauvegarde ou de redressement, tout en conservant la possibilité de la mettre en oeuvre en cas de résolution de ce plan. En effet, si le plan a été respecté, les créanciers sont réputés avoir été désintéressés. Toute référence à une insuffisance d'actif est inopérante et l'action en comblement de passif ne peut plus alors se justifier. Néanmoins la résolution de ce plan peut être prononcée et cette action doit pouvoir alors être engagée.“ Francouzská právní úprava předcházející této novele umožňovala odpovědnost dovodit i v případě reorganizace.

Úpadek a jeho řešení nejsou nikdy prejudiciální otázkou posuzovanou v rámci sporu o doplnění pasiv,⁷⁰ neboť existence rozhodnutí o úpadku⁷¹ a rozhodnutí o jeho řešení⁷² jsou zákonnými předpoklady pro uložení sankční povinnosti, jakož i pro zahájení řízení. Musí o nich být rozhodnuto samostatně stanoveným způsobem již před podáním žaloby na doplnění pasiv.

Pro úplnost dodávám, že prohlášením konkursu na majetek obchodní korporace dochází ke změně obsahu výkonu funkce (práv a povinností) statutárního orgánu, nicméně funkce jako taková nezaniká. Stejně tak nezaniká ani povinnost péče řádného hospodáře.⁷³

2.2 Porušení povinnosti člena statutárního orgánu

Druhou nezbytnou podmínkou, kterou § 66 odst. 1 ZOK předpokládá, je porušení povinnosti člena statutárního orgánu. Zákon o obchodních korporacích v § 66 odst. 1 hovoří pouze o jednání člena statutárního orgánu spočívajícím v porušení *svých povinností*. Tyto povinnosti nejsou zákonem v příslušném ustanovení více konkretizovány a není ani výslovně řečeno, že se vztahují k výkonu funkce.

Rada⁷⁴ je toho názoru že teoreticky by se mohlo jednat o jakékoli povinnosti, kterými je dotyčná osoba vázána, prakticky je však třeba ustanovení vykládat úzce ve vztahu k výkonu funkce jako povinnost jednat s péčí řádného hospodáře. Toto tvrzení odůvodňuje nutností porušení kvalifikovaně vztahovat k přispění k úpadku (viz dále) a nutností zohledňovat podnikatelský úsudek.⁷⁵ Tento názor včetně odůvodnění přebírá i Langmeier.⁷⁶ Šuk⁷⁷ povinnost vztahuje k výkonu funkce a péči řádného hospodáře s odkazem na četnou judikaturu Nejvyššího soudu, z níž je opakovaně dovozován závěr, že člen jakéhokoli voleného orgánu odpovídá za řádný výkon své funkce, nikoli za výsledek své činnosti. Řádným výkonem se přitom rozumí výkon splňující požadavek péče řádného hospodáře. Vnímám tuto otázku shodně a jsem toho názoru, že „*svými povinnostmi*“ jsou myšleny povinnosti člena statutárního orgánu, tedy povinnosti vázané na výkon funkce, nikoli na konkrétní osobu člena statutárního orgánu

---

⁷⁰ ŠUK, pozn. 18, s. 227.

⁷¹ § 136 IZ.

⁷² § 148 a § 149 IZ.

⁷³ Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3553/2018 či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2022, sp. zn. 29 Cdo 1099/2020.

⁷⁴ RADA, Tomáš. § 66. In: LASÁK, Jan; DĚDIČ, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; KŘÍŽ, Josef et al. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 486. ISBN 978-80-7598-881-2.

⁷⁵ K podnikatelskému úsudku viz s. podkapitolu 2.2.2 Péče řádného hospodáře v zákoně o obchodních korporacích.

⁷⁶ LANGMEIER, pozn. 46, s. 190.

⁷⁷ ŠUK, pozn. 18, s. 227.

obecně. Netýká se tedy ani povinnosti, kterou má člen statutárního orgánu z titulu členství v obchodní korporaci.⁷⁸

Rada⁷⁹ dále argumentuje, že v § 63 ZOK ve znění po Novele, který upravuje diskvalifikaci člena statutárního orgánu, je výslovně zakotven vztah porušení povinnosti k výkonu funkce, naproti čemuž § 66 tento vztah výslovně neupravuje. Zákonodárce ale v důvodové zprávě⁸⁰ v souvislosti s § 63 ZOK rovněž užívá spojení „*porušení své povinnosti*“ i bez dodatku „*při výkonu funkce*“, tudíž mám za to, že nebylo vůbec zákonodárcovým záměrem rozšiřovat okruh primárních povinností vypuštěním tohoto „dodatku“ v § 66.⁸¹ Nadto důvodová zpráva sama obsahuje komentář k pojmu „*porušení povinností*“ a uvádí, že „*(...) je (jím) třeba rozumět především porušení povinnosti spravovat záležitosti společnosti, případně povinnosti k obchodnímu vedení závodu (...) Při posuzování jednotlivých případů je přitom třeba vycházet ze standardu výkonu funkce kladeného na členy volených orgánů – péče řádného hospodáře.*“⁸²

Povinností při výkonu funkce je „*jakákoliv povinnost, jež stihá členy statutárních orgánů obchodních korporací.*“⁸³ Neexistuje taxativní výčet. Některé povinnosti člena statutárního orgánu výslovně stanoví právní předpisy,⁸⁴ zároveň však jeho povinnosti mohou vyplývat i ze zakladatelského právního jednání, vnitřních předpisů obchodní korporace (neodporují-li právním předpisům) či pro člena statutárního orgánu závazných interních rozhodnutí jiných orgánů obchodní korporace (rovněž souladných s právními předpisy). V neposlední řadě sem patří povinnosti smluvně převzaté (zejm. smlouvou o výkonu funkce⁸⁵).

Základní a v souvislosti s výkonem funkce zcela zásadní povinností je již opakovaně zmiňovaná povinnost péče řádného hospodáře ve smyslu § 159 odst. 1 OZ. Ač se doktrína ne vždy a zcela shoduje na jejím vztahu k ostatním povinnostem člena statutárního orgánu, domnívám se, že jakákoli činnost člena statutárního orgánu (v rámci působnosti statutárního orgánu) musí naplňovat standard péče řádného hospodáře.⁸⁶ K rozsahu standardu péče řádného

---

⁷⁸ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana. Zákonné ručení člena orgánu kapitálové obchodní společnosti za její dluhy. Online. *Právní rozhledy*. 2018, č. 17, s. 592-598. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-01].

⁷⁹ RADA, pozn. 74, s. 486.

⁸⁰ Důvodová zpráva k Novele, Zvláštní část – K bodům 71 až 74, K § 63 až 65.

⁸¹ Znění vládního návrhu Novely se v tomto shoduje s platným zněním zákona o obchodních korporacích.

⁸² Zvláštní část – K bodům 71 až 74, K § 66, k odst. 1 písm. b).

⁸³ ŠUK, pozn. 18, s. 227.

⁸⁴ Povinnosti stanoví zejména zákon o obchodních korporacích, občanský zákoník, insolvenční zákon apod.

⁸⁵ 59 ZOK.

⁸⁶ Shodně ŠTENGLOVÁ, pozn. 78. Naproti tomu Dědič s Lasákem (DĚDIČ, Jan a LASÁK, Jan. § 69. In: LASÁK, Jan; DĚDIČ, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; KRÍŽ, Josef et. al. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 493. ISBN 978-80-7598-881-2.) sice vnímají jednotlivé povinnosti člena statutárního orgánu více odděleně, nicméně rovněž nevylučují závěr, že porušení jakékoli

hospodáře dovedl Nejvyšší soud v usnesení ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 27 Cdo 1831/2021 následující. „*Standard péče řádného hospodáře nedopadá jen na jednání člena statutárního orgánu za obchodní korporaci navenek či na rozhodování v rámci obchodního vedení, ale vztahuje se i k úkonům (vnitřní) správy obchodní korporace (...)*“ Ač je tedy nerozhodné, jakou konkrétní povinnost při výkonu funkce člen statutárního orgánu porušil,⁸⁷ domnívám se, že je vždy nezbytné zkoumat dodržení standardu péče řádného hospodáře, neboť člen statutárního orgánu vykonávající svou funkci v souladu s tímto standardem (tj. řádně vykonávající svou funkci), nemůže nést odpovědnost za výsledek své činnosti (úpadek obchodní korporace), a to včetně činnosti mimo obchodní vedení.^{88, 89}

2.2.1 Péče řádného hospodáře obecně

Péče řádného hospodáře je jedním ze zákonem konkretizovaných projevů obecného principu poctivosti jinak prozařujícího celým soukromým právem.⁹⁰ V § 159 odst. 1 OZ je péče řádného hospodáře definována jako povinnost vykonávat přijatou funkci člena voleného orgánu právnické osoby *s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí*. Ze zákonné definice lze rozlišovat dvě základní složky – povinnost loajality a povinnost péče (potřebné znalosti a pečlivosti).⁹¹ Povinnost loajality i povinnost péče jsou však stále relativně abstraktními pojmy. Významným vodítkem k jejich výkladu je proto rozsáhlá judikatura

---

z jednotlivých povinností znamená porušení alespoň jedné ze složek péče řádného hospodáře. Srov. také PATĚK, Daniel. Povinnost péče řádného hospodáře. In: ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena; ČECH, Petr; EICHLEROVÁ, Kateřina et al. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 183. ISBN 978-80-7598-991-8.

⁸⁷ JOSKOVÁ, Lucie. Úpadkové delikty. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; DĚDIČ, Jan; LASÁK, Jan; PIHERA, Vlastimil; LÁLA, Daniel et al. *Akciové společnosti*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 462. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-04].

⁸⁸ ČECH, Petr a ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Praha: BOVA POLYGON, 2016, s. 159 a 161. ISBN 978-80-7273-177-0.

⁸⁹ Obchodní vedení je hlavní oblastí působnosti členů statutárního orgánu směřující dovnitř obchodní korporace a rozumí se jím zejména organizování a řízení podnikatelské činnosti obchodní korporace. ČECH a ŠUK, pozn. 88, s. 184.

⁹⁰ NOVOTNÁ KRTOUŠOVÁ, Lucie. *Odpovědnost členů statutárních orgánů právnických osob*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 8. ISBN 978-80-7598-039-7.; K principu poctivosti srov. § 6 a § 7 OZ.

⁹¹ LASÁK, Jan. Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; DĚDIČ, Jan; LASÁK, Jan; PIHERA, Vlastimil; LÁLA, Daniel et al. *Akciové společnosti*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 434. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-04]. Podobně např. NOVOTNÁ KRTOUŠOVÁ, pozn. 90, s. 5 a 9 či ČECH a ŠUK, pozn. 88, s.158.

Nejvyššího soudu, která postupem času pomáhá formulovat konkrétnější (nikoli konkrétní⁹²) obsah péče řádného hospodáře.^{93, 94}

Základní součástí péče řádného hospodáře, která není v ustanovení výslovně označená, neb vyplývá již ze základního právního principu legality, je povinnost při výkonu funkce jednat v souladu s právními předpisy. Flídr⁹⁵ povinnost dodržovat právní předpisy, z nichž vyplývají členu statutárního orgánu povinnosti, spolu s povinností řídit se zakladatelským právním jednáním⁹⁶ označuje za interní složku příkazu legality. Externí složka legality je tvořena povinností zabezpečit, aby v souladu s právními předpisy jednala (navenek) i obchodní korporace.⁹⁷ Porušení legality (interní i externí) tak vždy znamená porušení péče řádného hospodáře.⁹⁸ Za externí složku legality naopak nelze považovat zajištění dodržování závazků obchodní korporace. Tato otázka spadá pod rozhodnutí v rámci obchodního vedení a bude tak kryta pravidlem podnikatelského úsudku.^{99, 100}

Povinnost loajality spočívá v tom, že by člen statutárního orgánu neměl „*bez dobrého důvodu dělat nic, co zjevně odporuje zájmům společnosti, ani tehdy, když zrovna neplní povinnosti spojené s výkonem funkce,*“¹⁰¹ neboť funkci vykonává a vztah mezi ním a obchodní korporací z funkce vyplývající trvá nepřetržitě od vzniku až po zánik funkce. Jak je patrné již ze znění zákona, které hovoří o *nezbytné* loajalitě, nejedná se o povinnost absolutní. Není tedy vyloučeno jednání v zájmu svém či jiné osoby, tyto zájmy ale nesmí odporovat zájmům obchodní korporace (legitimním, legálním a v souladu s dobrými mravy a zásadami poctivého

---

⁹² Péče řádného hospodáře je standardem, jehož konkrétní obsah se hledá *ad hoc*. Srov. HAVEL, Bohumil. KOMERCIALIZACE PRÁVNICKÝCH OSOB? (k použitelnosti pravidla podnikatelského úsudku nejen ve světě fundací). *Právník*. 2015, č. 11, s. 952.

⁹³ Shrnutí nejzásadnějších závěrů z ustálené judikatury Nejvyššího soudu nabízí usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 12. 2021, sp. zn. 27 Cdo 1224/2021.

⁹⁴ Nejvyšší soud tak navazuje na svá rozhodnutí vydaná ještě před rekodifikací soukromého práva, neboť judikatura k tématu péče řádného hospodáře se začala formovat již dříve.

⁹⁵ FLÍDR, pozn. 32, s. 20.

⁹⁶ Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 24. 10. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3191/2010 dovedl, že jednání za obchodní korporaci nerespektující způsob jednání určený v zakladatelském právním jednání či případná vnitřní omezení je porušením péče řádného hospodáře (bez ohledu na to, zda je obchodní korporace tímto jednáním vázána či nikoli).

⁹⁷ Člen statutárního orgánu musí zajistit dodržování daňových, hygienických, pracovněprávních aj. předpisů vztahujících se na činnost obchodní korporace.

⁹⁸ FLÍDR, pozn. 32, s. 21.

⁹⁹ Tamtéž, s. 20.

¹⁰⁰ Viz dále podkapitulu 2.2.2 Péče řádného hospodáře v zákoně o obchodních korporacích.

¹⁰¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. 27 ICdo 62/2017.

obchodního styku¹⁰²) a nesmí tak docházet k poškozování obchodní korporace, vůči které má povinnost loajality a jejíž zájmy musí být při případném střetu upřednostněny.^{103, 104, 105}

Jednáním s potřebnými znalostmi se rozumí jednání informované. To zahrnuje jednak znalosti související s profesionálním (nikoli nutně odborným) výkonem činnosti, tak také informovanost o obchodní korporaci, v níž působí. Člen orgánu má pro své rozhodování využívat rozumně dostupné informační zdroje. Při posuzování, zda člen orgánu postupoval informovaně se vychází ze skutečností, které mu byly (či mohly a měly být) známy v době, kdy dané rozhodnutí činil (posuzování *ex ante*) a nelze přitom brát v úvahu skutečnosti, které se udály nebo vyšly najevo až po učinění tohoto rozhodnutí (posuzování *ex post*).¹⁰⁶

Pečlivostí se rozumí jednání svědomité a obezřetné.¹⁰⁷ Svejkovský¹⁰⁸ nabízí pro péči řádného hospodáře jako takovou synonyma jako uvážlivě, zodpovědně, opatrně a dále uvádí, že péče řádného hospodáře zahrnuje schopnost rozpoznat, co je a co naopak není pro právnickou osobu prospěšné.

Český právní řád nepředpokládá v rámci péče řádného hospodáře odbornou znalost v daném oboru, který je předmětem podnikání obchodní korporace, a tedy ani nevyžaduje jednání s *odbornou* péčí.¹⁰⁹ Štenglová s Havlem¹¹⁰ uvádí, že by bylo možné požadovat

---

¹⁰² ČECH a ŠUK, pozn. 88, s. 158.

¹⁰³ Z toho důvodu zákon o obchodních korporacích stanoví v § 54 an. pravidla o střetu zájmů. Podle Čecha s Šukem (ČECH a ŠUK, pozn. 88, s. 159) mohou být hranice nezbytnosti loajality vymezeny např. smlouvou o výkonu funkce.

¹⁰⁴ Povinnost loajality je zpravidla porušena také, je-li porušen zákaz konkurence. Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. 27 ICdo 62/2017: „*Porušení zákazu konkurence je zpravidla i porušením povinnosti loajality. Je logické, že v takové situaci bude člen orgánu obvykle při hájení zájmů jedné ze společností jednat v rozporu se zájmy společnosti druhé.*“

¹⁰⁵ V neposlední řadě lze za porušení loajality považovat rovněž porušení povinnosti mlčenlivosti o důvěrných informacích získaných v souvislosti s výkonem funkce. LASÁK, pozn. 91, s. 435.

¹⁰⁶ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5036/2015: „*Aby dostal požadavku péče řádného hospodáře, je jednatel společnosti s ručením omezeným povinen jednat při výkonu své funkce (mimo jiné) s potřebnými znalostmi, a tedy i informovaně, tj. při konkrétním rozhodování využít rozumně dostupné (skutkové i právní) informační zdroje a na jejich základě pečlivě zvážit možné výhody i nevýhody (rozpoznatelná rizika) existujících variant podnikatelského rozhodnutí (...). Splnění této povinnosti je ovšem nezbytné posuzovat z pohledu ex ante, tj. prizmatem skutečností, které jednateli byly či při vynaložení příslušné péče (při využití dostupných informačních zdrojů) mohly a měly být známy v okamžiku, v němž dotčená podnikatelská rozhodnutí učinil...“*

¹⁰⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006: „*Pojem péče řádného hospodáře lze přitom chápat tak, že řádný hospodář činí právní úkony týkající se obchodní společnosti odpovědně a svědomitě a stejným způsobem rovněž pečuje o její majetek (...)*“

¹⁰⁸ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. § 159 Povinnost člena voleného orgánu. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; DEVEROVÁ, Lenka; BALÝOVÁ, Lucie; PŘÍVARA, Mojmír; ADAMEC, Jaromír et al. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku*. Online. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 97. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-13]

¹⁰⁹ PATĚK, pozn. 86, s. 184. Podobně také SVEJKOVSKÝ, pozn. 108, s. 95.

¹¹⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana a HAVEL, Bohumil. § 51. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 166. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-15].

odbornou péčí, bylo-li by tak sjednáno, a to ne nutně výslovně, nýbrž např. popisem vlastností a dovedností očekávaných od člena orgánu. Člen statutárního orgánu tedy nemusí být nutně odborníkem, ale musí být profesionálem ve výkonu své funkce. Součástí profesionality je také udržování si dostatečného přehledu o dění a stavu v obchodní korporaci, a to do té míry, že na základě toho dokáže včas identifikovat úpadek společnosti.¹¹¹ Za součást profesionality lze považovat také schopnost zavčas odhalit vlastní nedostatek potřebné odbornosti k jednotlivým úkonům či záležitostem v rámci působnosti statutárního orgánu a zvolit pro tyto dílčí účely vhodného substituta či odborného poradce.^{112, 113, 114} V takovém případě člen statutárního orgánu odpovídá za řádný výběr substituta, prověření jeho odbornosti, resp. kvalifikovanosti a zároveň je povinen mu poskytovat součinnost a provádět efektivní kontrolu jeho činnosti.^{115, 116} Důvodem delegace nemusí být pouze nedostatek odborných znalostí (či potřebných schopností a dovedností), ale i jiné důvody bránící osobnímu výkonu určité činnosti, např. nedostatek času na konkrétní činnost v důsledku plnění ostatních povinností souvisejících s výkonem funkce.¹¹⁷ Není však možné zprostit se tímto způsobem svých povinností a výkon své funkce omezit na pouhé zvolení vhodných substitutů. Judikatura dovodila, že výkon funkce tzv. „na oko“, je rovněž v rozporu s péčí řádného hospodáře.¹¹⁸ Na tzv. „bílé koně“, na osoby, které nemají

---

¹¹¹ PRZECZEK, Michal. Důsledky úpadku obchodní korporace pro členy jejího statutárního orgánu. Online. *Právní prostor*. 2021. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/dusledky-upadku-obchodni-korporace-pro-cleny-jejeho-statutarniho-organu>. [cit. 2023-07-24].

¹¹² To nikterak neodporuje zásadně osobnímu výkonu funkce dle § 159 odst. 2 OZ. Tomu neodporuje u kapitálových společností ani *ad hoc* žádost o udělení pokynu od nejvyššího orgánu dle § 51 odst. 2 ZOK.

¹¹³ K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2531/2008: „... nemá-li jednatel pro zařízení záležitosti spadající do výkonu jeho funkce potřebné odborné znalosti, je povinen zajistit její posouzení osobou, která potřebné znalosti má, přičemž součástí péče řádného hospodáře je schopnost rozpoznat, které činnosti již není s to vykonávat či které potřebné znalosti a dovednosti nemá.“ Či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2008 sp. zn. 29 Odo 1262/2006: „Obecně platí, že člen představenstva nemusí být vybaven odbornými znalostmi, schopnostmi či dovednostmi, potřebnými pro výkon všech činností, jež spadají do působnosti představenstva. Taktéž platí, že tyto činnosti nemusí členové představenstva vykonávat vždy osobně, ale mohou je zajistit i prostřednictvím třetích osob.“

¹¹⁴ K rozdílu péče řádného hospodáře a péče odborné (se závěrem, že péče odborná dosahuje vyšší úroveň než péče řádného hospodáře) viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2014 sp. zn. 29 Cdo 2837/2012, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2014 sp. zn. 29 Cdo 2631/2012, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2014 sp. zn. 29 Cdo 1043/2012 či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2011 sp. zn. 23 Cdo 5194/2009.

¹¹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011.

¹¹⁶ Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 11. 9. 2019, sp. zn. 31 Cdo 1993/2019 specifikuje řádný postup při pověření třetí osoby výkonem určité činnosti, tedy uvádí, že pověřující člen statutárního orgánu „musí vybírat tak, jak by činila jiná rozumně pečlivá osoba (odpovědnost za výběr), musí vybrané osobě vymezit jasně zadání, poskytnout veškerou potřebnou součinnost a musí ji řídit (odpovědnost za zadání, vedení a součinnost) a konečně musí výkon delegované působnosti přiměřeně kontrolovat, a to nejen osobně, nýbrž i za pomoci řádně nastavených kontrolních mechanismů (odpovědnost za kontrolu).“

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 844/2018-III.: „Jestliže jednatel svoji funkci zastává toliko formálně, tj. ve skutečnosti funkci nevykonává a plnění povinností statutárního orgánu bez dalšího přenechává druhému jednatele, popř. zaměstnancům společnosti, a ani nekontroluje, jak je společnost řízena a jak jsou její záležitosti spravovány, nelze zpravidla než uzavřít, že nejedná s péčí řádného hospodáře.“

dostatek časových možností pro řádný výkon funkce a na osoby, které nemají dostatečné schopnosti či dovednosti pro výkonu funkce míří druhá věta § 159 odst. 1 OZ obsahující vyvratitelnou domněnku nedbalého jednání osoby, která funkci vykonává, aniž by byla schopna vykonávat ji s požadovanou péčí řádného hospodáře, ač svou neschopnost musela zjistit již při přijetí funkce či kdykoli při jejím výkonu.^{119, 120, 121}

Porušení povinnosti péče řádného hospodáře může mít povahu jak komisivního, tak omisivního právního jednání. Může se jednat o nesplnění konkrétní povinnosti člena statutárního orgánu, ale může se jednat rovněž o jeho obecnou nečinnost, kdy ve své funkci setrvává pouze formálně.¹²²

2.2.2 Péče řádného hospodáře v zákoně o obchodních korporacích

Zvláštní pravidla pro jednání členů volených orgánů obchodních korporací navazující na obecnou úpravu v občanském zákoníku upravuje zákon o obchodních korporacích v § 51 an. Zde je mimo jiné zakotveno tzv. pravidlo podnikatelského úsudku (§ 51 odst. 1 ZOK),¹²³ jenž má za cíl specifikovat standard péče řádného hospodáře v poměrech obchodních korporací,¹²⁴ a dále pak pravidla pro posuzování péče řádného hospodáře (§ 52 odst. 1 ZOK).

Člen statutárního orgánu obchodní korporace při výkonu své působnosti činí (mimo jiné) podnikatelská rozhodnutí, která jsou vždy spojena s určitou mírou rizika neúspěchu. Zakotvení pravidla podnikatelského úsudku umožňuje členu statutárního orgánu podstupovat rozumnou míru podnikatelského rizika, aniž by byl za případný neúspěch nepřiměřeně trestán.

Zákon stanoví kritéria rozhodovacího procesu, která musí člen statutárního orgánu při podnikatelském rozhodování splnit, a soudu tak nepřísluší posuzovat věcnou správnost

---

¹¹⁹ LASÁK, pozn. 91, s. 433-434.

¹²⁰ Osoba, která odhalí svou nekompetentnost, by z takového zjištění slovy zákona měla *pro sebe vyvodit důsledky*. Tyto důsledky budou vždy záviset na povaze konkrétní situace, míře neschopnosti k vykonávání funkce, konkrétních povinnostech apod., viz SVEJKOVSKÝ, pozn. 108, s. 97. Zvolené řešení může mírou zásahu začínat u upozornění nadřízeného orgánu na nastalý či hrozící problém či přijetí pomoci poradce a končit v závažnějších případech až u ukončení funkce člena orgánu. Viz ŠTANĀKO, Silvie. *Právní postavení člena statutárního orgánu řízené akciové společnosti*. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 71–72. ISBN 978-80-7400-903-7.

¹²¹ Vedle již zmíněné vyvratitelné domněnky porušení péče řádného hospodáře dle druhé věty § 159 odst. 1 OZ stanoví i zákon o obchodních korporacích několik dalších domněnek porušení péče řádného hospodáře. O vyvratitelnou domněnku se jedná v případě ustanovení § 34 odst. 3 ZOK při nezákonném rozhodování o výplatě podílu na zisku či jiných vlastních zdrojích obchodní korporace. Nevyratitelnou domněnku stanoví § 255 odst. 4 ZOK. Domněnku porušení péče řádného hospodáře nalezneme i v § 106 odst. 2 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů. LASÁK, pozn. 91, s. 440.

¹²² Viz již citované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 844/2018-III.

¹²³ V textu pro zjednodušení pracuji s pojmem „pravidlo podnikatelského úsudku“ jako s označením pro pravidlo obsažené v § 51 odst. 1 ZOK, bez ohledu na to, do jaké míry (ne)reflektuje koncept *business judgment rule*, jak je pojímán v zahraničí.

¹²⁴ ČECH a ŠUK, pozn. 88, s. 160.

rozhodnutí člena statutárního orgánu,¹²⁵ nýbrž má zkoumat a posuzovat pouze splnění podmínek § 51 odst. 1 ZOK.¹²⁶ Odpovědnost člena statutárního orgánu tak není vázána na důsledek jeho rozhodnutí, nýbrž na (ne)dodržení zákonem předepsaných požadavků pro postup při podnikatelském rozhodování.

Dle § 51 odst. 1 ZOK pro naplnění složky náležité péče v rámci péče řádného hospodáře postačí, pokud člen statutárního orgánu při podnikatelském rozhodování mohl *v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace*. Pokud však nebyla současně dodržena povinnost *nezbytné loajality* jakožto druhá základní složka péče řádného hospodáře, nelze pravidlo podnikatelského úsudku aplikovat a jednání je třeba posoudit jako porušení péče řádného hospodáře vždy.¹²⁷

Výše řečené zákon vztahuje k činnostem člena statutárního orgánu pouze v rámci podnikatelského rozhodování. Rozhodování v ostatních oblastech působnosti statutárního orgánu se však bude posuzovat velmi obdobně, byť při tom lze vycházet pouze z obecného ustanovení občanského zákoníku a judikatury.¹²⁸

Pravidlo pro posuzování jednání péče řádného hospodáře (všech jeho složek, vč. posuzování dobré víry v souladu s pravidlem podnikatelského úsudku) stanoví zákon o obchodních korporacích v § 52 odst. 1 ZOK. Podle tohoto ustanovení se při posuzování péče řádného hospodáře *vždy přihlédnou k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v postavení člena obdobného orgánu obchodní korporace*. Standard rozumně pečlivé osoby v obdobném postavení je objektivním prvkem v posuzování. Od člena statutárního orgánu se nevyžaduje péče nad tento standard, nicméně v případě, že by konkrétní osoba disponovala nadstandardními znalostmi, schopnostmi či dovednostmi, stávají se tyto součástí péče řádného hospodáře a zvyšují tak posuzovaný standard (s ohledem na možnost jejich využití).¹²⁹ Tato skutečnost je naopak prvkem subjektivním. Kromě rozumného standardu je totiž nutné přihlížet i k subjektivním skutečnostem a okolnostem daného případu, které korigují standardizované rozumné počínání směrem ke spravedlivému rozhodnutí o konkrétním případě. Soud musí přihlédnout „...*ke všem okolnostem projednávané věci; zpravidla nelze*

---

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ LASÁK, pozn. 23, s. 362.

¹²⁷ § 51 odst. 1 věta druhá ZOK.

¹²⁸ ČECH a ŠUK, pozn. 88, s. 161.

¹²⁹ Viz výše. Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2008 sp. zn. 29 Odo 1262/2006.

učinít paušální závěr, podle něhož by určité jednání bylo vždy (*per se*) v rozporu s péčí řádného hospodáře.^{130, 131}

Při posuzování péče řádného hospodáře soudem, které se děje vždy zpětně, se na počínání člena statutárního orgánu hledí optikou situace, v níž jednal a činil svá rozhodnutí.¹³²

2.2.3 *Faute de gestion a simple négligence* (Francie)

Zatímco česká právní úprava stanoví jako jednu ze základních podmínek odpovědnosti porušení povinnosti (člena statutárního orgánu), francouzský *Code de commerce* sankcionuje skutečnost, že se ředitel dopustil *faute de gestion*. Jedná se o pojem, který nemá legální definici a jeho výklad je tak téměř zcela ponechán judikatuře.

V zásadě se jedná o zaviněné protiprávní jednání¹³³ (konání či opomenutí) ředitele společnosti při řízení nebo správě společnosti, které je zjevně v rozporu se zájmy společnosti.¹³⁴ Podle *Cour de cassation* *faute de gestion* odhaluje neschopnost ředitele vykonávat jemu svěřené řídicí funkce.¹³⁵ Ředitel má při výkonu své funkce postupovat obezřetně, pečlivě a aktivně. *Faute de gestion* tak zpravidla typově spočívá ve zneužívání postavení ředitele společnosti pro osobní účely, neobezřetnosti a nedostatku předvídatosti či nezájmu o společnost.¹³⁶ Pojem je třeba vnímat v nejširším slova smyslu a posuzovat jej optikou jednání běžně pečlivé a dobře

¹³⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3770/2016.

¹³¹ Štenglová s Havlem (ŠTENGLOVÁ a HAVEL, pozn. 110, s. 165-166.) příkladem uvádí, že je třeba brát v úvahu časový horizont, v němž se musel člen orgánu rozhodnout, význam rozhodnutí pro obchodní korporaci vzhledem ke konkrétní situaci, ve které se nachází apod.

¹³² Srov rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3770/2016: „Bylo-li určité rozhodnutí přijato korektně, tj. v zájmu společnosti, s patřičnou pečlivostí a s potřebnými znalostmi, není z pohledu péče řádného hospodáře významné, zda bylo pro společnost výhodné, nevýhodné či zda jí přivodilo újmu. Soud tudíž musí odhlédnout od toho, že v době, kdy jednání člena statutárního orgánu posuzuje, už jsou známy jeho důsledky, a musí se vyvarovat přístupu, který by bylo možné označit za „retrospektivní prorocství“ (přístupu „generála po bitvě“).“

¹³³ Zde se záměrně dopouštím výrazného zjednodušení a dále se nepokouším o definici pojmu *faute* jakožto základního pojmu francouzského deliktního práva, neb to pro účely této práce nepovažuji za nezbytně nutné. K pojmu viz např. VAN DAM, Ceas. *European tort law*. 2. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2013. ISBN 978-0-19-967226-4. (zejm. s. 52 an.)

¹³⁴ Srov. DINH, Mai-Lan. Responsabilité pour insuffisance d'actif : précision sur la notion de simple négligence. Online. *Actu-Juridique.fr*. 2021. Dostupné z: <https://www.actu-juridique.fr/affaires/responsabilite-pour-insuffisance-dactif-precision-sur-la-notion-de-simple-negligence/> [cit. 2024-04-20]. Srov také GIBIRILA, Deen. Les conditions de la responsabilité pour insuffisance d'actif du dirigeant d'une entreprise en difficulté. Online. *Actu-Juridique.fr*. 2020. Dostupné z: <https://www.actu-juridique.fr/affaires/les-conditions-de-la-responsabilite-pour-insuffisance-dactif-du-dirigeant-dune-entreprise-en-difficulte/> [cit. 2024-04-20].

¹³⁵ Cass. com. ze dne 22. 2. 2017 č. 15-17.558: „(...) la faute de gestion est celle qui révèle l'incapacité du gérant à exercer les fonctions de direction qui lui ont été attribuées (...)“

¹³⁶ ROZÈS, Jean-Baptiste. La faute de gestion : une entorse au comportement normalement prudent, diligent et actif du dirigeant d'entreprise. Online. *Village de la Justice*. 2012. Dostupné z: <https://www.village-justice.com/articles/faute-gestion-entorse-comportement,11982.html> [cit. 2024-04-20].

informované osoby ve stejné funkci.¹³⁷ Nezkušenost ani dobrá víra nezabavuje ředitele odpovědnosti.¹³⁸ Soud pak, podobně jako český soud v případě posuzování péče řádného hospodáře, zkoumá nikoli výsledek ředitelova rozhodnutí, nýbrž chyby v procesu jeho rozhodování, a to optikou doby, kdy byla rozhodnutí činěna a s přihlédnutím k rizikům spojeným s řízením společnosti.¹³⁹

Od účinnosti zákona č. 2016-1691 ze dne 9. 12. 2016 novelizujícího *Code de commerce* však odpovědnost za nedostatek aktiv nelze dovozovat v případě, kdy jednání ředitele představuje tzv. *simple négligence* (prostou nedbalost).¹⁴⁰ Ani tento pojem francouzský zákonodárce přesně nedefinuje. Z judikatury vyplývá, že se soudy pro účely vyloučení *simple négligence* zabývají především tím, zda ředitel jednal ve zlé víře.¹⁴¹ *Cour de cassation* rovněž dovodil, že případy *simple négligence* nelze redukovat pouze na případy nevědomého jednání ředitele, resp. na případy, kdy si ředitel nemusel být vědom situace a okolností relevantních pro *faute de gestion*.¹⁴² Proto například opožděné podání prohlášení o zastavení plateb i v případě, kdy si je ředitel vědom situace společnosti, může být stále považováno za *simple négligence* (např. domníval-li se ředitel v dobré víře, že se finanční situace společnosti záhy zlepší¹⁴³). Hranice *simple négligence* však zůstávají velmi neostré. Judikatura pouze otevřela prostor pro širší výklad pojmu *simple négligence*, čímž činí celé ustanovení značně shovívavějším vůči ředitelům.¹⁴⁴

Zůstanu-li u zmíněného příkladu nesplnění zákonné povinnosti podat prohlášení o zastavení plateb, dle českého práva by tato skutečnost byla zřejmě klasifikována jako porušení péče řádného hospodáře (viz výše k příkazu legality), na čemž lze demonstrovat,¹⁴⁵ že se

---

¹³⁷ PHILIPPE PERNAUD-ORLIAC. *Comblement de passif (ou action en responsabilité pour insuffisance d'actif)*. Online. Dostupné z: <https://www.pernaud.fr/info/glossaire/9206642/comblement-de-passif-ou-action-en-responsabilite-pour-insuffisance-d-actif-#controleurs>. [cit. 2024-02-14].

¹³⁸ ROZÈS, pozn. 136.

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ Čl. L651-2 al. první, věta třetí CC.

¹⁴¹ *La mauvaise foi du dirigeant* – z judikatury viz např. Cass. com. ze dne 24. 3. 2021 č. 20-10.677.

¹⁴² Cass. com. ze dne 3. 2. 2021 č. 19-20.004: „L'article L. 651-2 du code de commerce, qui permet, lorsque la liquidation judiciaire d'une personne morale fait apparaître une insuffisance d'actif, à un tribunal, en cas de faute de gestion ayant contribué à cette insuffisance d'actif, de décider que le montant en sera supporté, en tout ou en partie, par tous les dirigeants de droit ou de fait, ou par certains d'entre eux, ayant contribué à la faute de gestion, écarte cette faculté en cas de simple négligence du dirigeant dans la gestion de la société, sans réduire l'existence d'une simple négligence à l'hypothèse dans laquelle le dirigeant a pu ignorer les circonstances ou la situation ayant entouré sa commission.“

¹⁴³ FERRARI, Benjamin. Responsabilité pour insuffisance d'actif : voyage au cœur de la notion de « simple négligence ». Online. *Dalloz actualité*. 2021. Dostupné z: <https://www.dalloz-actualite.fr/flash/responsabilite-pour-insuffisance-d-actif-voyage-au-coeur-de-notion-de-simple-negligence> [cit. 2024-04-18]

¹⁴⁴ Srov. Tamtéž.

¹⁴⁵ Aniž bych se pouštěla do bližších rozborů pojmu a povahy *faute de gestion* a *simple négligence*.

množiny protiprávního jednání sankcionovaného žalobou na doplnění pasiv v Česku a ve Francii zcela nepřekrývají. Domnívám se však zaprvé, že je v českém právním prostředí vhodné soustředit se na posuzování již bohatě projudikovaného standardu péče řádného hospodáře (na Francouzskou úpravu nehledě), a za druhé, že rozdíly mezi množinami postihovaných jednání budou částečně setřeny při aplikaci principu proporcionality (viz dále).

2.3 Příspěvní k úpadku

Porušení výše (prozatím obecně) vymezené povinnosti samo o sobě pro uložení povinnosti doplnit majetkovou podstatu dostačující není. Porušení musí současně *příspěvt* k úpadku obchodní korporace. Další zásadní otázkou tedy je, co znamená a jak lze *příspěvt* k úpadku.

Slovo *příspěvt* zákonodárce přejímá z francouzského *contribué*.¹⁴⁶ Tento výraz je francouzskou judikaturou vykládán tak, že postačí, je-li jednání ředitele pouze jednou z příčin vzniku nedostatku aktiv. Český zákonodárce tento výklad přebírá.¹⁴⁷ Zároveň také uvádí, že účelem užití pojmového spojení „příspěvt k úpadku“ je postihnout jak situace, kdy je jednání člena statutárního orgánu (ať komisivní či omisivní) příčinou nebo jednou z příčin úpadku, tak také situace, kdy se obchodní korporace již ve stavu (hrozícího) úpadku nachází a člen statutárního orgánu nečiní opatření souladná s požadovaným standardem péče k odvrácení úpadku či alespoň k zamezení dalšího prohlubování schodku na majetku obchodní korporace.^{148, 149}

Takové vymezení implikuje, že časový okamžik, v němž muselo k jednání dojít není vázán jen na období hrozícího úpadku a úpadku (jako takového). Josková¹⁵⁰ však podotýká, že s přibývajícím časem uplynulým od jednání bude rovněž stoupat obtížnost dovození příčinné souvislosti. Zároveň se domnívám, že podle současné právní úpravy nebude možné postihovat jednání učiněná před účinností Novely (k tomu však viz kapitolu 5. Časová působnost právní úpravy). Z druhé strany *Cour de cassation* dovozuje, že lze postihovat pouze jednání, učiněná před rozhodnutím o zahájení kolektivního řízení.¹⁵¹ Pokud je konkurs nařízen přeměnou

---

¹⁴⁶ L651-2 al. první. Důvodová zpráva k Novele, Zvláštní část – K bodům 71 až 74, K § 66, K odst. 1 písm. b).

¹⁴⁷ Důvodová zpráva k Novele, tamtéž s odkazem na Cass. com. ze dne 30. 11. 1993 č. 91-20.554.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ Srov. ŠUK, pozn. 18, s. 227.

¹⁵⁰ JOSKOVÁ, pozn. 87, s. 462.

¹⁵¹ Cass. com. ze dne 14. 3. 2000 č. 97-17753 či Cass. com. ze dne 24. 3. 2021 č. 19-21.471: „(...) *seules des fautes de gestion antérieures à l'ouverture de la procédure collective peuvent être prises en compte pour engager la responsabilité pour insuffisance d'actif du dirigeant fautif.*“

z reorganizace před schválením reorganizačního plánu soudem,¹⁵² nelze postihovat jednání učiněná v průběhu reorganizace.¹⁵³ Pokud je však konkurs prohlášen až poté, co soud vysloví ukončení reorganizačního plánu (*résolution du plan*),¹⁵⁴ jedná se o nové řízení a v potaz budou brána i jednání učiněná v průběhu předchozí reorganizace, neb ředitel není ani v průběhu reorganizace zbaven odpovědnosti za *faute de gestion*.¹⁵⁵

Odpovědnost podle § 66 nelze nikdy dovést v případě, kdy byl úpadek obchodní korporace způsoben vnějšími příčinami, bez přispění člena statutárního orgánu.¹⁵⁶ Na druhou stranu sama skutečnost, že ekonomická situace obchodní korporace byla již dříve zhoršena vlivy nezávislými na jednání člena statutárního orgánu, neznamená, že člen statutárního orgánu nemůže k úpadku (také) přispět. Špatná ekonomická situace totiž nezabavuje člena statutárního orgánu jeho povinností, spíše naopak.¹⁵⁷ V takovém případě může být postihován za svou pasivitu či nevyvíjení dostatečné aktivity v přijímání vhodných opatření, případně za aktivní jednání, jímž dále snižuje majetek či zvyšuje závazky obchodní korporace. V každém případě je nezbytné, aby všechna tato jednání byla posuzována v souladu s pravidly pro posuzování péče řádného hospodáře.¹⁵⁸ U těchto obecně předestřených situací si proto lze představit i variantu, kdy sice lze dovozovat přispění k úpadku, avšak nikoli porušení primární povinnosti. Příkladem může člen statutárního orgánu uzavřít smlouvu, která je spojena s vyšším podnikatelským rizikem než smlouvy uzavírané v rámci běžné činnosti obchodní korporace, avšak lze v dobré víře rozumně předpokládat, že má takový závazek potenciál významně zlepšit ekonomický stav obchodní korporace. Za opačný efekt pak člen statutárního orgánu odpovídat

---

¹⁵² Během či na konci tzv. pozorovacího období (*la période d'observation d'un redressement judiciaire*), viz podkapitulu 1.2 Francouzská právní úprava – úvod.

¹⁵³ Cass. com. ze dne 8. 3. 2023 č. 21-24.650: „*Lorsque la liquidation judiciaire d'un débiteur est prononcée, au cours ou à l'issue de la période d'observation d'un redressement judiciaire, le jugement de conversion du redressement en liquidation judiciaire n'ouvre pas une nouvelle procédure. Il s'en déduit qu'une sanction ne peut, dans cette dernière hypothèse, être prononcée sur le fondement de ce texte en raison de fautes commises pendant la période d'observation du redressement judiciaire.*“

¹⁵⁴ Zjednodušeně se jedná o případy bezúspěšnosti reorganizace, blíže viz čl. L631-19, L631-20 a L626-27 CC.

¹⁵⁵ Cass. com. ze dne 22. 1. 2020 č. 18-17.030: „*(...) ni le jugement ouvrant le redressement judiciaire, ni celui arrêtant le plan de redressement n'exonèrent le dirigeant social de sa responsabilité et que les fautes de gestion commises pendant la période d'observation du redressement judiciaire, comme pendant l'exécution du plan, peuvent être prises en considération pour fonder l'action en responsabilité pour insuffisance d'actif dès lors qu'elles sont antérieures au jugement de liquidation judiciaire ;*“

¹⁵⁶ RADA, pozn. 74, s. 487.

¹⁵⁷ „*Obecně by tak mělo platit, že čím více se v rámci předinsolvenčního stádia obchodní korporace přibližuje faktickému úpadku, tím silnější důraz by měl být kladen na kvalitativní standard plnění povinností při výkonu funkce, včetně povinnosti péče.*“ DOHNAL, Jan. *Správa a řízení obchodní korporace v hrozícím úpadku*. Praha: C. H. Beck, 2024, s. 79. ISBN 978-80-7400-949-5.

¹⁵⁸ Viz výše podkapitoly 2.2.1 a 2.2.2.

nemusí.¹⁵⁹ Obdobně např. může být obchodní korporace vázána smlouvou, která je pro ni nevýhodná, avšak člen statutárního orgánu, ač si je vědom hrozícího úpadku, nečiní žádné kroky směrem k ukončení či změně závazku, neboť v dobré víře rozumně předpokládá, že záhy nastane změna na trhu s určitou komoditou (např. z důvodu legislativních změn), v důsledku které se smlouva stane výhodnou. Naopak může nastat situace, kdy se člen statutárního orgánu aktivně snaží o odvrácení úpadku, a přesto může nést odpovědnost za úpadek, pokud úpadek reálně již odvrátit nelze a oddalováním podání insolvenčního návrhu tak zvyšuje schodek na majetku obchodní korporace.¹⁶⁰

Co se týče vhodných opatření k odvrácení úpadku, popř. ke zmírnění jeho prohlubování, je v první řadě nezbytné, aby si člen statutárního orgánu opatřil data o skutečném stavu obchodní korporace a současně s tím vyhodnotil, zda je možné úpadek odvrátit či zda je na místě podat insolvenční návrh (popř. zvážit možnost návrhu na vyhlášení moratoria), a na základě těchto dat přistoupil k jednotlivým opatřením, kterými může být např. zajištění odborného poradce či tzv. krizového manažera, snižování nákladů, omezení transakcí na každodenní, častější svolávání schůzí statutárního orgánu, informování společníků o situaci v obchodní korporaci, jednání s věřiteli apod.¹⁶¹

Jednání člena statutárního orgánu nejen že nemusí být příčinou úpadku jedinou, nemusí být ani příčinou hlavní.¹⁶² Žaloba bude přesto důvodná, avšak míra přispění a ostatní okolnosti, které rovněž přispěly k úpadku musí být zohledněny (v souladu s principem proporcionality¹⁶³) při rozhodnutí o konkrétní výši plnění.¹⁶⁴ U každého vytýkaného jednání musí být přesně specifikován způsob, jakým přispělo k nedostatku aktiv.¹⁶⁵

---

¹⁵⁹ Srov. BOGUSKÝ, Pavel. Ručení členů statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace pro porušení povinnosti usilovat o odvrácení jejího úpadku. Online. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 11-12, s. 313-318. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-02-18].

¹⁶⁰ ŠTENGLOVÁ, pozn. 78.

¹⁶¹ Srov. SEDLÁČEK, Dušan a KRÁLÍČEK, Jan. Konec mimořádné ochrany managementu dlužníků – obnovení povinnosti podat včasný insolvenční návrh. Online. *Insolvency Flash*, 2021, č. 6. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-15]. Také ALEXANDER, Juraj. § 68. In: LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš; ARABASZ, Jindřich et. al. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 583. ISBN 978-80-7478-537-5., BOGUSKÝ, pozn. 159. nebo DOHNAL, pozn. 157, s. 103.

¹⁶² JOSKOVÁ, pozn. 87, s. 462. Shodně GIBIRILA, pozn. 134.

¹⁶³ Viz dále podkapitola 2.5 Proporcionalita.

¹⁶⁴ Cass. com. ze dne 13. 12. 2017 č. 16-20.662.

¹⁶⁵ Cass. com. ze dne 17. 6. 2020 n°18-11737.

2.4 Příklady z francouzské judikatury

V následujících odstavcích uvádím několik příkladů z judikatury *Cour de cassation*, jak může¹⁶⁶ ředitel svým jednáním (*faute de gestion*) přispět k nedostatku aktiv. Příkladem lze uvést:

- pokračování ve ztrátovém podnikání bez přijetí vhodných a reálných opatření ke snížení či zpomalení růstu deficitu či pokračování v situaci, kdy již není šance k ozdravení podniku;^{167, 168}
- zpronevěra majetku společnosti;¹⁶⁹
- opožděné podání prohlášení o zastavení plateb, pokud se tím nedostatek aktiv dále prohloubil (mezi dnem, kdy mělo být podáno, a mezi dnem jeho podání se zvýšil schodek);¹⁷⁰
- nesprávné, neúplné či zkreslující, vedení účetnictví (které ve svém důsledku způsobuje nemožnost sledovat skutečný ekonomický stav společnosti);¹⁷¹
- předvídatelně nadměrné, nevhodné či neuvážené investice;¹⁷²
- přijímání objednávek a zálohových plateb v době, kdy již společnost není schopna zřejmě své závazky plnit;¹⁷³
- výplata nepřiměřené odměny řediteli za výkon jeho funkce;¹⁷⁴
- nezájem o společnost spočívající v umožnění faktického řízení jinou osobou;¹⁷⁵
- špatné hospodaření se zásobami a nevymáhání pohledávek společnosti;¹⁷⁶
- neracionální přijetí nadbytečných zaměstnanců či nevhodné řešení zbytečně velkého množství zaměstnanců;^{177, 178}

---

¹⁶⁶ Ne u všech z níže označených rozhodnutí nakonec odpovědnost dovozena byla.

¹⁶⁷ Cass. com. ze dne 12. 7. 2016 č. 14-23.310, Cass. com. ze dne 12. 7. 2011 č. 09-72.406.

¹⁶⁸ Podle nedávného rozhodnutí *Cour de Cassation* Cass. com. ze dne 8. 3. 2023 č. 21-24.650 je např. ospravedlnitelný případ, kdy žalovaný pokračoval ve ztrátové činnosti vyčkávané výplaty dotace, na kterou měla společnost nárok, kdy současně vyvinul snahu (ač marnou) o záchranu fungování společnosti. Snaha žalovaného byla vyjádřena tím, že poskytl osobní prostředky k částečné úhradě dluhu společnosti.

¹⁶⁹ Cass. com. ze dne 12. 1. 2022 č. 20-19.494.

¹⁷⁰ Cass. com. ze dne 17. 6. 2020 č. 18-11.737.

¹⁷¹ Cass. com. ze dne 6. 3. 2019 č. 17-26.495.

¹⁷² Cass. com. ze dne 19. 3. 1996 č. 94-12.004.

¹⁷³ Cass. com. ze dne 24. 3. 2015 č. 14.10.354.

¹⁷⁴ BONNARD, pozn. 49, s.149.

¹⁷⁵ Cass. com. ze dne 7. 10. 2020 č. 19-14.291.

¹⁷⁶ Cass. com. ze dne 23. 9. 2020 č. 18-23.360.

¹⁷⁷ Cass. com. ze dne 24. 3. 2021 č. 19-21.471

¹⁷⁸ Druhým zmíněným je myšleno např. „běžné“ jednostranné ukončení pracovního poměru namísto využití jiných způsobů ukončení pracovního poměru, které zákonná úprava pro takové situace nabízí. Zbytečně jsou tak např. vynaloženy finanční prostředky na odstupné.

- neuzavření pojistné smlouvy na majetek společnosti;¹⁷⁹
- neplnění daňových povinností a/nebo povinností v oblasti sociálním zabezpečení;¹⁸⁰
- nedodržování (dalších) předpisů, jimiž je společnost při své činnosti vázána (např. předpisů hygienických);¹⁸¹

Dalšími možnými příklady může být využívání majetku a vynakládání prostředků na osobní účely ředitele či provádění jiných úkonů jménem společnosti ve svůj osobní prospěch či prospěch jiné osoby nebo „dobrovolné“ neplacení závazků (např. nájmu).

Cour de Cassation naopak nedovodil odpovědnost třeba v případě „podkapitalizování“ společnosti v době jejího založení (nedostatečnosti vkladů). V tomto případě se jedná nanejvýš o pochybení společníka.¹⁸² Ředitel by se však měl alespoň pokusit dosáhnout navýšení základního kapitálu na úroveň, kterou vyžaduje podnikání společnosti výzvou společníků, v opačném případě by bylo možné dovodit i jeho pochybení (zejména v souvislosti s provedenými investicemi).^{183, 184} Odpovědnost nebyla dále dovozena např. v případě předčasného splacení úvěru (které snižuje zároveň pasiva i aktiva)¹⁸⁵ či v případě, kdy společnost (resp. ředitel) spoléhal na jediného klienta, přičemž náhlé ukončení smluvního vztahu s tímto klientem (z klientovy strany) přivedlo společnost do úpadku.¹⁸⁶

K tomu, aby soud mohl uložit řediteli sankční povinnost, postačí, je-li prokázáno alespoň jedno jeho jednání, u něž lze dovodit příčinnou souvislost. Je však třeba brát v potaz, že povinnost bude často ukládána na základě souboru více jednání, která budou nejprve klasifikována samostatně (neb každé jedno pochybení, na němž je rozhodnutí postaveno, musí právně odůvodněné, tj. musí se jednat o *faute de gestion*, které není *simple négligence* a které přispělo k nedostatku aktiv) a následně ve vzájemných souvislostech.¹⁸⁷ Častým scénářem francouzské rozhodovací praxe pak je, že soud založí rozhodnutí na více ředitelových pochybeních. Pokud však *Cour de cassation* dospěje k závěru, že soud nižšího stupně chybně

¹⁷⁹ Cass. com. ze dne 1. 7. 2020 č. 19.11.849.

¹⁸⁰ Cass. com. ze dne 24. 3. 2021 č. 19-21.471.

¹⁸¹ Cass. com. ze dne 17. 6. 2020 č. 18-24.100.

¹⁸² Cass. com. ze dne 10. 3. 2015 č. 12-15.505.

¹⁸³ Cass. com. ze dne 12. 7. 2016 č. 14-23.310.

¹⁸⁴ Srov. povinnost svolat valnou hromadu dle § 182 a § 403 ZOK.

¹⁸⁵ Cass. com. ze dne 17. 2. 2021 č. 16-27.541.

¹⁸⁶ Cass. com. ze dne 13. 4. 2022 č. 20-20.137.

¹⁸⁷ Podobně k § 63 an. ZOK usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 8. 2023, sp. zn. 6 Cmo 51/2023: „Zjištěná porušení povinností je třeba z uvedených hledisek posuzovat nejen odděleně, ale i v jejich souhrnu.“

vyhodnotil některé (byť jen jediné) z pochybení, zruší v souladu s principem proporcionality (viz níže) rozhodnutí jako celek.¹⁸⁸

2.5 Proporcionalita

Poslední podmínkou, která ve své plné podstatě nevyplývá ze samotného znění ustanovení § 66 ZOK, je proporcionalita sankce. Princip proporcionality (přiměřenosti) se vztahuje jednak k výši sankčního plnění,¹⁸⁹ jednak také k rozhodnutí soudu, zda vůbec sankci při splnění všech dalších podmínek uloží. Soudu je svěřeno, vzhledem k povaze řízení a ukládané povinnosti velmi netypicky,¹⁹⁰ diskreční oprávnění. Zákon jej vyjadřuje formulací „*může také rozhodnout*“.¹⁹¹ Zde se zákonodárce držel francouzské předlohy,¹⁹² neb právě uvážení soudu zohledňující princip proporcionality (resp. vázané principem proporcionality) je jedním z charakteristických znaků institutu žaloby na doplnění pasiv.

Princip proporcionality je konkrétně (částečně) obsažen v ustanovení § 66 odst. 1 písm. b), které obsahuje pravidlo, jímž se má při rozhodování soud řídit. Toto pravidlo ukládá soudu přihlédnout *zejména k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinnosti k nedostatečné výši majetkové podstaty*. Princip proporcionality je základním pravidlem („*imanentním českému právnímu řádu*“¹⁹³) použitelným bez ohledu na to, zda jej zákon výslovně obsahuje či nikoli, jak bylo opakovaně dovozeno judikaturou.¹⁹⁴ Jeho aplikaci v kontextu úpadkové odpovědnosti dovodila judikatura již pro předchozí právní úpravu sankčního ručení v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1319/2018, nyní ji zákon (částečně) stanoví výslovně. Nejvyšší soud proto při absenci přímého promítnutí principu přiměřenosti do právní úpravy před Novelou dovodil jako jednu z podmínek vzniku ručení podle § 68 ZOK před Novelou proporcionalitu této sankce k *významu a závažnosti pochybení*.¹⁹⁵ Tento závěr je možno

---

¹⁸⁸ Cass. com. ze dne 24. 3. 2021 č. 19-21.471: „*La condamnation à supporter l'insuffisance d'actif ayant été prononcée en considération de plusieurs fautes de gestion, la cassation encourue à raison de l'une d'entre elles entraîne, en application du principe de proportionnalité, la cassation de l'arrêt de ce chef.*“

¹⁸⁹ Viz podkapitolu 4.2 Meze soudního uvážení.

¹⁹⁰ Blíže viz podkapitolu 4.1 Povaha povinnosti a rozhodnutí o ní.

¹⁹¹ § 66 odst. 1 písm. b).

¹⁹² Čl. L651-2 al. první CC: „*(...) le tribunal peut (...) décider que (...)*“.

¹⁹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1319/2018.

¹⁹⁴ Srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 350/03. Principem proporcionality a kritérii přiměřenosti se judikatura zabývá zejm. v souvislosti s náhradou nemajetkové újmy ve smyslu § 2951 odst. 2 OZ, viz také např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2020, 25 Cdo 27/2020.

¹⁹⁵ Z novější judikatury k tomu také např. rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 7. 2023, sp. zn. 5 Cmo 58/2023: „*Závažnost odchylky jednání člena statutárního orgánu od tohoto standardu (péče řádného hospodáře) je potom východiskem pro zkoumání proporcionality sankce.*“

aplikovat i na stávající úpravu, a to i přes změny v koncepci odpovědnosti. Tím spíše vzhledem k aplikaci principu ve francouzské právní úpravě, z níž je koncept přejat.

Princip přiměřenosti sice v § 66 odst. 1 písm. b) částečně zakotven je, nicméně jen malým zlomkem, neboť „pouhá“ míra přispění v sobě neobsahuje všechny relevantní skutečnosti, na které by měl soud při dodržení principu přiměřenosti brát zřetel. Soud by měl zvážit všechny relevantní skutečnosti konkrétní situace tak, aby uložil sankci spravedlivou, popřípadě, uváží-li tak, vůbec žádnou. Šuk¹⁹⁶ uvádí příkladem vedle závažnosti pochybení člena statutárního orgánu či zhodnocení jeho dosavadního působení ve funkci, také faktory osobní povahy jako osobní poměry žalovaného. Zohledňování těchto kritérií, která jsou zaměřena na osobu, již je povinnost ukládána, zdůrazňuje sankční povahu ukládané povinnosti, neboť obdobná kritéria obligatorně zkoumá soud např. při ukládání trestu v trestním řízení.¹⁹⁷

Šukovo pojetí aplikace principu proporcionality odpovídá tomu, jak jej při ukládání povinnosti doplnit aktiva aplikují francouzské soudy. Příkladné shrnutí nabízí rozhodnutí francouzské *Conseil constitutionnel* (Ústavní rady) č. 2014-415 QPC ze dne 26. 9. 2014 zkoumající ústavnost článku L651-2 CC.¹⁹⁸ Z tohoto rozhodnutí je patrné pojetí diskrečního oprávnění jako oprávnění k mitigaci sankce. Soudu je vlastně umožněno zcela či zčásti zprostit ředitele, jenž naplnil podmínky odpovědnosti, jeho odpovědnosti za celý nedostatek aktiv.¹⁹⁹ Z takové konstrukce podle *Conseil constitutionnel* plyne záměr francouzského zákonodárce zohledňovat závažnost a počet pochybení, majetkovou situaci ředitele, jakož i ekonomické faktory, které mohou vést k úpadku společnosti a rizika spojená s činností společnosti.²⁰⁰ Zákonodárcův záměr zohlednit i osobní poměry ředitele je patrný také ze znění článku L651-4 CC, který umožňuje soudu zkoumat majetkové poměry ředitele. Další skutečností, která je ve Francii v rámci principu proporcionality brána v potaz, je úsilí ředitele vyvinuté na záchranu společnosti (byť bezvýsledně), např. pokud poskytne společnosti své osobní finanční prostředky.²⁰¹ Z novější judikatury je patrné, že francouzské soudy rovněž zohledňují, pokud má ředitel během řízení snahu alespoň částečné nápravy důsledků svého jednání. Skutečnost, že si ředitel uvědomuje své pochybení a podíl na úpadku obchodní korporace, nesnaží se

---

¹⁹⁶ ŠUK, pozn. 18, s. 228.

¹⁹⁷ Srov. § 39 TZ.

¹⁹⁸ Ustanovení bylo shledáno ústavně konformním.

¹⁹⁹ Rozhodnutí *Conseil constitutionnel* č. 2014-415 QPC ze dne 26. 9. 2014: „(...) en permettant au tribunal d'exonérer en tout ou partie les dirigeants fautifs de la charge de l'insuffisance d'actif (...)“

²⁰⁰ Tamtéž: „(...) le législateur a entendu prendre en compte, d'une part, la gravité et le nombre des fautes de gestion retenues contre eux et l'état de leur patrimoine et, d'autre part, les facteurs économiques qui peuvent conduire à la défaillance des entreprises ainsi que les risques inhérents à leur exploitation (...)“

²⁰¹ Cass. com. ze dne 12. 3. 2013 č. 11-26.135 12-15.034 či Cass. com. ze dne 8. 3. 2023 č. 21-24.650.

odpovědnosti vyhnout, naopak setrvale nabízí finanční kompenzaci na pokrytí části schodku, může vést ke snížení uložené částky.²⁰² Na druhou stranu k odpovědnosti ředitele za nedostatek aktiv jako takové postačí, pokud bylo jeho jednání alespoň jednou z příčin nedostatku aktiv. I tak může odpovídat v plné výši.²⁰³ Záleží na uvážení soudu, které však musí být odůvodněným závěrem respektující princip proporcionality, nikoli výsledkem libovůle. Soud musí přesně určit, jaká část nedostatku aktiv je důsledkem tvrzených a prokázaných *fautes de gestion*. Teprve pak může rozhodnout o povinnosti, aniž by porušil princip proporcionality.²⁰⁴

V souvislosti s principem proporcionality je podstatným závěrem z francouzské judikatury (na základě kterého *Cour de cassation* často ruší rozhodnutí) závěr, že je-li řediteli uložena povinnost na základě dvou a více různých *fautes de gestion*, musí před Kasačním soudem obstát všechny z nich. V opačném případě by v souladu s principem proporcionality bylo zrušeno rozhodnutí jako celek.²⁰⁵ To platí na úrovni kasace, nikoli na úrovni odvolacího řízení. S tím souvisí i závěr *Cour de cassation*, který dovedl svou vlastní nepřislušnost zasahovat do této pravomoci a měnit uvážení nižších soudů, která respektovala stanovené meze.^{206, 207}

Český zákonodárce k principu proporcionality uvádí pouze, že by „(v) *konkrétním případě (...)* částka měla odpovídat míře, jakou povinná osoba k nedostatku majetku přispěla.“²⁰⁸ Otázkou tedy je, zda zamýšlel zohledňovat i další výše uvedená kritéria a zda by zohledňována být měla. Mám za to, že zohledňována být mají a že lze analogicky vycházet z výše uvedených závěrů *Conseil constitutionnel*, neboť i český zákonodárce svěřil soudu diskreční pravomoc.^{209, 210}

---

²⁰² CA d'Aix-en-Provence 22. 6. 2023 č. 2023215.

²⁰³ Cass. com. ze dne 21. 6. 2005 č. 04-12.087: „(...) *le dirigeant d'une personne morale peut être déclaré responsable, sur le fondement de l'article L. 624-3 du Code de commerce, même si la faute de gestion qu'il a commise n'est que l'une des causes de l'insuffisance d'actif et peut être condamné à supporter en totalité ou partie les dettes sociales, même si sa faute n'est à l'origine que d'une partie d'entre elles;*“

²⁰⁴ Cass. com. ze dne 30. 1. 2019 č. 17-21.403: „(...) *sans déterminer précisément quelle part de l'insuffisance était imputable aux fautes commises, la cour d'appel a violé le principe de proportionnalité.*“

²⁰⁵ Cass. com. ze dne 4. 7. 2018 č. 14-20.117 či Cass. com. ze dne 3. 4. 2019 č. 17-26.240.

²⁰⁶ Cass. com. ze dne 9. 5. 2018 č. 16-26.684: „(...) *apprécie souverainement, dans la limite de cette insuffisance, le montant de la condamnation, sans que la Cour de cassation contrôle le caractère proportionné de ce montant (...)*“ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 27/2020: „*Dovolací soud pak může úvahu odvolacího soudu o tom, jaká konkrétní výše peněžité náhrady je v daném případě přiměřená veškerým relevantním zjištěným okolnostem, přezkoumat pouze v případě její zjevné nepřiměřenosti (...)*“

²⁰⁷ K mezím soudního uvážení viz podkapitolu 4.2 Meze soudního uvážení.

²⁰⁸ Důvodová zpráva k Novele, Zvláštní část – K bodům 71 až 74, K § 66, K odst. 1 písm. b).

²⁰⁹ Existují však opačné názory – viz podkapitolu 4.1 Povaha povinnosti a rozhodnutí o ní.

²¹⁰ Prostor pro uvážení dalších kritérií dává i znění zákona, které používá výrazu „zejména“, čímž naznačuje demonstrativnost uvedeného kritéria.

Podle části právních teoretiků, kteří na odpovědnost za nedostatek aktiv aplikují ustanovení občanského zákoníku o náhradě škody, je znění § 66 odst. 1 písm. b) věty za středníkem „*třeba vykládat tak, že výše náhrady škody má korespondovat s mírou přičitatelnosti škodlivého následku zanedbáním povinností člena statutárního orgánu.*“²¹¹ Osobně jsem však názoru, jak jsem dala najevo již v kapitole první, že se jedná o specifickou sankci za porušení péče řádného hospodáře a nevnímám jako vhodné řešení snažit se institut maximálně přizpůsobit ustanovením občanského zákoníku o odpovědnosti za škodu.

Proti mému závěru by se dalo namítat, že i úprava odpovědnosti za škodu v občanském zákoníku pracuje s principem proporcionality podobným způsobem, a to v ustanovení § 2953 OZ, které umožňuje soudu přiměřeně snížit náhradu škody. Svým účelem se ustanovení blíží účelu diskrece soudu v rámci uložení povinnosti doplnit majetkovou podstatu, neb má za cíl zmírnit přílišnou tvrdost a nespravedlivost důsledků restituční povinnosti pro škůdce.²¹² Rovněž se blíží i co do posuzovaných hledisek, kdy zákon demonstrativně uvádí způsob, jakým ke škodě došlo, osobní i majetkové poměry škůdce či poměry poškozeného. Vnímám zde však dva zásadní rozdíly. Prvním podstatným rozdílem je, že § 2953 OZ se uplatní pouze při existenci důvodů zvláštního zřetele hodných. V úvahu tedy přichází pouze v situacích zcela mimořádných a z důvodů velmi závažných, jako je tísnivá sociální situace škůdce, zájem škůdce tak musí podstatně převyšovat zájem poškozeného.²¹³ V běžných situacích by se tak snížení povinnosti k náhradě škody užívat nemělo,²¹⁴ na rozdíl od ukládání povinnosti doplnit majetkovou podstatu. Druhým podstatným rozdílem je, že postup dle § 2953 OZ by neměl vést k úplnému zproštění povinnosti (snad s výjimkou korektivu dobrých mravů).²¹⁵ Nadto § 2953 OZ obsahuje výluku pro škůdce, kteří škodu způsobili úmyslně či v důsledku porušení odborné péče. Tento negativní předpoklad se sice nevztahuje na porušení péče řádného hospodáře, která však, byť je standardem nižší úrovně, než je standard péče odborné, se podle Melzera²¹⁶ k odborné péči blíží natolik, že by bylo k uplatnění § 2953 OZ třeba situace o to mimořádnější.

---

²¹¹ ZEMANDLOVÁ a PONDIKASOVÁ, pozn. 8, s. 199.

²¹² PAŠEK, Martin. § 2953. Online. In: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír; BAJER, Jan; BALARIN, Jan et. al. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-18].

²¹³ Tamtéž. Shodně MELZER, Filip. § 2953. In: MELZER, Filip; TÉGL, Petr et. al. *Občanský zákoník – velký komentář*. Svazek IX. § 2894–3081. Praha: Leges, 2018, s. 963, 965 a 966. ISBN 978-80-7502-199-1. Viz také Principy evropského deliktního práva (PETL), čl. 10:401: „*Náhrada škody může být ve výjimečných případech omezena, pokud by vzhledem k finanční situaci stran představovala plná náhrada škody přílišnou zátěž pro žalovaného. Při rozhodování zda náhradu škody omezit musí být podrobně zváženy důvody odpovědnosti (čl. 1:101), rozsah ochrany zájmu (čl. 2:102) a rozsah škody.*“

²¹⁴ MELZER, pozn. 213, s. 965.

²¹⁵ Tamtéž, s. 960, shodně PAŠEK, pozn. 212.

²¹⁶ Tamtéž, s. 968.

V neposlední řadě se také domnívám, že postup podle § 2953 OZ je ospravedlněn odlišným veřejným zájmem. Zatímco u § 2953 OZ je jím zájem na tom, aby uložená povinnost k náhradě škody neměla pro pachatele „likvidační následky“ a neznemožňovala mu tak vést snesitelný a lidsky důstojný život,²¹⁷ u § 66 ZOK je sledovaným veřejným zájmem podpora podnikání a zakládání společností a snaha o to, aby hrozba obsažená v ustanovení nezpomalila rozvoj podnikání.²¹⁸

Na podporu svých závěrů a pro drobný náhled do francouzské soudní praxe uvádím citaci z rozhodnutí Odvolacího soudu v Nîmes ze dne 10. 11. 2023 č. 23/02049, v němž soud dospěl k závěru, že se žalovaná dopustila *faute de gestion*, která překračuje *simple négligence* a která přispěla k nedostatku aktiv, avšak neuložil plnění ve výši celého nedostatku aktiv. Žalovaná byla ředitelkou sdružení²¹⁹ financovaného z několika různých zdrojů (veřejných, soukromých i z vlastní činnosti), které v rámci své činnosti pořádalo hudební festival, na němž se částečně podílela i obec a na nějž byla ředitelce starostou obce (písemně) přislíbena dotace od obce ve výši 62.900 EUR. Zastupitelstvo obce však při následném schvalování rozpočtu odsouhlasilo pouze částku ve výši 3.000 EUR. Žalovaná ale ještě před schválením obecního rozpočtu uzavřela jménem sdružení smlouvu s účinkujícími na plnění ve výši 63.354,52 EUR. Ani poté, co zjistila skutečnou výši dotace, nepodnikla žádné kroky k tomu, aby zajistila financování akce či akci zrušila. Vybrané vstupné z festivalu nebylo ani zdaleka schopné pokrýt náklady festivalu (navíc bylo jako položka v rozpočtu festivalu zřejmě nadhodnocené, stejně jako některé další položky) a sdružení tak, ač do té doby hospodařilo vyrovnaně, skončilo v insolventi. Nedostatek aktiv byl zjištěn ve výši 41.005,39 EUR. Odvolací soud rozhodl následovně:

„Vzhledem k tomu, že paní [J] je dobrovolnicí sdružení, zavázala se k tomuto projektu bez jakýchkoli záruk, ale také bez toho, aby byla upozorněna na rizika s ním spojená, a naopak byla zaslepena příslibem vysoké dotace, je vhodné při uplatnění zásady proporcionality omezit její sankci na 60 % výše schodku na majetku sdružení, tj. na částku 24 603 eur.“

---

²¹⁷ Srov. nález Ústavního soudu ze dne 30. března 2012, sp. zn. III. ÚS 2954/11-2 k § 450 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku.

²¹⁸ Viz blíže podkapitolu 4.1 Povaha povinnosti a rozhodnutí o ní.

²¹⁹ V původním znění „l'association“; ve Francii se institut neomezuje jen na obchodní korporace.

2.6 Dílčí shrnutí

Úspěšně se domoci uložení zvláštní povinnosti doplnit majetkovou podstatu upadnuvší obchodní korporace je možné, bylo-li rozhodnuto o úpadku obchodní korporace (1) a o způsobu jeho řešení konkursem (2), pokud člen statutárního orgánu porušil své povinnosti (při výkonu funkce) (3), čímž přispěl k úpadku obchodní korporace (jednání bylo alespoň jednou z příčin, nikoli nutně nejvýznamnější) (4). Zároveň soud povinnost uloží pouze tehdy, shledá-li takovou sankci proporcionální (5).

Důvodem sankcionování člena statutárního orgánu obchodní korporace nemůže být bez dalšího skutečnost, že je obchodní korporace v úpadku a ten že je řešen likvidačním způsobem. Ani fakt, že jej statutární orgán v důsledku své pasivity neodvrátil, nezmírnil jeho následky ba dokonce k němu aktivně přispěl či jej způsobil není sám o sobě dostačující. Člen statutárního orgánu obecně při výkonu své funkce neodpovídá primárně za následek svého jednání, nýbrž za dodržování standardu péče, jenž je na něj kladen – tzv. péče řádného hospodáře.²²⁰ Primární povinnosti je třeba vztahovat především k výkonu funkce člena statutárního orgánu. Z toho důvodu je zásadní pro zkoumání porušení primárních povinností zkoumat především dodržení standardu péče řádného hospodáře.

Soudu je svěřeno rozsáhlé diskreční oprávnění co do rozhodnutí, zda povinnost doplnit majetkovou podstatu uloží a v jaké konkrétní výši. Zákon soudu ukládá přihlídnout *zejména* k míře přispění k úpadku, Nejvyšší soud ve své judikatuře k sankčnímu ručení dle předchozí právní úpravy dovodil, že by uložena povinnost měla odpovídat významu a závažnosti pochybení člena statutárního orgánu. Z francouzské judikatury, jakož i z části české doktríny, však plyne, že by se soud neměl omezovat pouze na tato kritéria, ale měl by současně zohledňovat kritéria osobní povahy a další možná relevantní kritéria tak, aby sankce byla přiměřená. Vycházejí z francouzské judikatury se domnívám, že míra přispění je nepochybně zásadním kritériem a je nezbytné ji zjišťovat, nemusí se však rovnat uložení plnění, neb se jedná o jedno z kritérií přiměřenosti sankce, nikoli o způsob vyčíslení škody.

---

²²⁰ Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3770/2016: „...člen orgánu není a nemůže být neomylný, což je nutné vzít v úvahu při posuzování, zda jednal s péčí řádného hospodáře.“

3. Žaloba na doplnění pasiv

Žaloba na doplnění pasiv není v českém právním prostředí samostatným žalobním typem. Jedná se o zaužívané označení institutu jako takového přejaté z původního francouzského označení *action en comblement de passif*. Tato kapitola je však věnována především (nikoli výlučně) procesní stránce institutu.

3.1 Žaloba a řízení

Řízení o doplnění majetkové podstaty je zásadně návrhové. Nelze jej zahájit z úřední povinnosti.²²¹ Stejně je tomu ve Francii, ačkoli do přijetí zákona č. 2005-845 z 26. 7. 2005 bylo možno zahájit řízení i *ex officio* a většina řízení tak i zahajována byla.²²²

Zákon o obchodních korporacích výslovně označuje řízení za incidenční spor.²²³ Povahou by se tedy mělo jednat o řízení sporné, pro něž se subsidiárně použije zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen jako „*občanský soudní řád*“ či „*OSŘ*“) jako *lex generalis*²²⁴ (včetně zásad sporného řízení) tam, kde nepostačí zvláštní ustanovení § 159 - § 164 insolvenčního zákona o incidenčních sporech. Jak však bylo již výše predestřeno, s institutem se pojí několik procesních zvláštností.

Incidenčními spory se rozumí spory vyvolané insolvenčním řízením, které insolvenční zákon za incidenční spory označuje a které jsou projednávány v rámci insolvenčního řízení.²²⁵ Předmět takového sporu není sice primární otázkou insolvenčního řízení, ale bez jeho vyřešení nelze insolvenční řízení ukončit. Insolvenční zákon obsahuje výčet incidenčních sporů v § 159 odst. 1. Spor o doplnění majetkové podstaty nelze podřadit pod žádný ze jmenovaných, ale písm. h) téhož odstavce dává prostor pro to, aby zákon nějaký z výslovně nejmenovaných sporů za incidenční označil v jiném ustanovení. Tak činí, poněkud nesystematicky, nikoli insolvenční zákon, ale zákon o obchodních korporacích.

Řízení lze zahájit v průběhu trvání insolvenčního řízení, jakmile je rozhodnuto o úpadku a způsobu jeho řešení konkursem. Žaloba však musí být podána do skončení insolvenčního řízení.^{226, 227} Po skončení insolvenčního řízení nelze ve vedení incidenčního

---

²²¹ K aktivní legitimaci viz podkapitulu 3.3 Aktivní legitimace.

²²² BONNARD, pozn. 49, s.149.

²²³ § 66 odst. 3 ZOK.

²²⁴ § 7 IZ.

²²⁵ § 2 písm. d) IZ.

²²⁶ JOSKOVÁ, pozn. 87 s. 465.

²²⁷ Insolvenční řízení v případě řešení konkursem končí právní mocí usnesení o zrušení konkursu (§ 308 a § 309 odst. 4 IZ).

sporu pokračovat (s výjimkami uvedenými v insolvenčním zákoně, nicméně tyto se řízení o doplnění majetkové podstaty nedotknou).²²⁸ Francouzský *Code de commerce* stanoví speciální úpravu promlčení. Žalobního nároku se lze úspěšně domáhat do tří let od vydání rozhodnutí o konkursu.^{229, 230} Okamžik jednání (*faute de gestion*) není z hlediska promlčení rozhodný.²³¹ Obdobné ustanovení bych uvítala i v naší právní úpravě, aby byla otázka promlčení postavena najisto.

Žalobou se žalobce v první řadě domáhá, aby soud konstituoval sankční povinnost.²³² Zároveň však, stejně jako tomu bylo v případě konstituování sankčního ručení dle předchozí právní úpravy, je možné domáhat se současně i splnění sankční povinnosti. Je tedy možné současně žalovat na určení i na plnění.²³³ Rozhodnutí, zda se žalobce v řízení bude domáhat pouze založení povinnosti či zároveň jejího splnění přísluší právě a pouze žalobci, nikoli soudu.²³⁴ Je-li zároveň uplatněn i nárok na uložení povinnosti vydat prospěch z výkonu funkce dle § 66 odst. 1 písm. a) ZOK, bude současně projednán v témže řízení. Hmotněprávně se však jedná o dva samostatné nároky, a proto je v souladu s dispoziční zásadou společné řízení podmíněno tím, že aktivně legitimovaná osoba oba nároky uplatní. Je však možné o nárocích vést dvě samostatná řízení.²³⁵ Ani jedno z nich však nelze spojit s řízením diskvalifikačním podle § 63 an. ZOK, neb to má charakter řízení nesporného. Bude proto projednáno samostatně vždy.²³⁶

Ač je tedy formálně vzato na žalobci, zda bude současně žalovat i na splnění sankční povinnosti a zda se bude současně domáhat obou nároků ze skutkové podstaty § 66 ZOK,

---

²²⁸ § 159 odst. 3 IZ.

²²⁹ Čl. 651-2 al. čtvrtá: *L'action se prescrit par trois ans à compter du jugement qui prononce la liquidation judiciaire.*

²³⁰ Jedná se o lhůtu hmotněprávní.

²³¹ Cass. com. ze dne 8. 4. 2015 č. 13-28.512: „(...) *l'action en responsabilité pour insuffisance d'actif (...) se prescrit, aux termes de l'article L. 651-2, alinéa 3, du code de commerce, par trois ans à compter du jugement qui prononce la liquidation judiciaire, sans considération de la date de commission des fautes de gestion reprochées au dirigeant poursuivi ;*“

²³² K problematice konstitutivního rozhodnutí viz dále podkapitulu 4.1 Povaha povinnosti a rozhodnutí o ní.

²³³ V souvislosti s předchozí právní úpravou tento závěr dovili např. Čech a Šuk (ČECH a ŠUK, pozn. 88, s. 183) či Hurychová (HURYCHOVÁ, Klára. K institutu wrongful trading v anglickém právu a jím inspirovanému ručení při úpadku dle § 68 z. o. k. In: HURYCHOVÁ, Klára a BORSÍK, Daniel. *Corporate governance*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 165. ISBN 978-80-7478-654-9).

²³⁴ Obdobně (byť opět k sankčnímu ručení) v rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 7. 2023, sp. zn. 5 Cmo 58/2023: „*Rozhodnutí o tom, zda se žalobce v řízení bude domáhat pouze založení ručení ke konkrétním pohledávkám, anebo taktéž jejich úhrady (resp. úhrady pouze některých z nich), nepřísluší soudu, nýbrž pouze a jen žalobci, který je v tomto směru dominus litis.*“

²³⁵ ZEMANDLOVÁ a PONDIKASOVÁ, pozn. 8, s. 195-196.

²³⁶ Podle současné právní úpravy o vyloučení člena statutárního orgánu rozhodne soud i bez návrhu, pokud bylo pravomocně rozhodnuto o uložení zvláštní povinnosti (§ 63 odst. 2 ZOK). K procesním problémům a nespravedlnosti tohoto ustanovení viz ZEMANDLOVÁ a PONDIKASOVÁ, pozn. 8, s. 199-202.

vzhledem k tomu, že žalobcem je insolvenční správce, domnívám se, že procesním oddělením jednotlivých nároků by jednal v rozporu s odbornou péčí,²³⁷ neb by se jednalo o postup méně efektivní co do nákladů i času.

3.2 Příslušnost soudu

O incidenčních sporech rozhoduje insolvenční soud,²³⁸ tedy soud, před nímž probíhá řízení o úpadku obchodní korporace (a soud který v insolvenčním řízení rozhoduje o opravném prostředku).²³⁹

Věcně příslušné jsou k rozhodování v prvním stupni soudy krajské.²⁴⁰

Obecně platí, že místně příslušný je krajský soud, v jehož obvodu se nachází obecný soud dlužníka (tedy obchodní korporace). Vzhledem k tomu, že obchodní korporace je zapsána v obchodním rejstříku,²⁴¹ vztahuje se na ni věta druhá prvního odstavce § 7b insolvenčního zákona, dle které je místně příslušný soud, v jehož obvodu byl obecný soud *ke dni, který předchází o 6 měsíců okamžik zahájení insolvenčního řízení*. Nelze-li tímto způsobem určit soud, postupuje se podle obecného pravidla.²⁴²

Následující odstavec téhož paragrafu upravuje zvláštní místní příslušnost pro koncerny. Řízení je možné vést i před soudem, u něhož probíhá insolvenční řízení řešící úpadek (hrozící úpadek) dlužníka, jenž je součástí téhož koncernu.

Třetí odstavec dále upravuje místní příslušnost pro dlužníka, jenž je zahraniční osobou, v jehož případě lze insolvenční řízení zahájit rovněž v obvodu, v němž má zahraniční dlužník v České republice podnik (závod) či organizační složku.²⁴³

Podobně je tomu ve Francii, kde je soudem příslušným rozhodovat o žalobě podle článku L651-2 CC soud, který rozhodl o konkursu.²⁴⁴

---

²³⁷ Viz podkapitolu 3.3 Aktivní legitimize.

²³⁸ § 7b odst. 4 IZ.

²³⁹ § 2 písm. b) IZ.

²⁴⁰ Viz § 7a písm. b).

²⁴¹ Srov. § 126 odst. 1 OZ a § 42 písm. a) zákona č. 304/2013 Sb., zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

²⁴² Toto ustanovení slouží jako prevence tzv. *forum shoppingu* (úpadkové turistiky). „Úpadková turistika způsobuje problémy tím, že dlužník využívá příznivější systém úpadkového práva v rámci jiné soudní příslušnosti, aniž by se skutečně přesídlil do jiného členského státu, a poškozuje tak své věřitele, kteří ztrácejí možnost vymáhat své pohledávky.“ (Definice převzatá z Průvodního dokumentu k revizi nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A52012SC0417>)

²⁴³ Není-li to v rozporu s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. 5. 2015 o insolvenčním řízení.

²⁴⁴ Čl. R651-1 CC.

3.3 Aktivní legitimace

K podání žaloby je podle současné úpravy výlučně legitimován insolvenční správce dotyčné obchodní korporace v úpadku. Insolvenční správce může podat žalobu z vlastní iniciativy, když při dodržení odborné péče usoudí, že by mohly být naplněné předpoklady k podání žaloby,²⁴⁵ a současně shledá, že je vhodné a účelné řízení zahájit s ohledem na očekávatelný reálný přínos do majetkové podstaty.²⁴⁶

Insolvenční správce žalobu podat musí v případě, že tak rozhone věřitelský výbor.²⁴⁷ Věřitelský výbor je věřitelským orgánem obligatorně ustavovaným schůzí věřitelů (nejvyšším věřitelským orgánem),²⁴⁸ je-li přihlášeno více jak padesát věřitelů.²⁴⁹ Volbu potvrzuje insolvenční soud.²⁵⁰ Má tři až sedm členů, zajištěných i nezajištěných přihlášených věřitelů.²⁵¹ Jeho cílem je ochrana společného zájmu věřitelů. K tomu mu zákon svěřuje určité pravomoci, mezi nimiž je mimo jiné i pravomoc rozhodnout o podání žaloby na doplnění pasiv.²⁵² I po Novele je tak ponechán určitý prostor věřitelům (byť zprostředkovaně) iniciovat řízení, a to za současného respektování charakteru a účelu insolvenčního řízení.

V případě, že není v majetkové podstatě obchodní korporace dostatek peněžních prostředků pro pokrytí nákladů na podání návrhu a vedení řízení, může insolvenční správce podání žaloby či další pokračování v řízení podmínit úhradou přiměřené zálohy od věřitelů pro tyto účely. Neuhradí-li věřitelé zálohu, insolvenční správce žalobu podat nemusí. Záloha je „vratná“ v případě, že insolvenční správce s žalobou uspěje. Pak se mohou věřitelé domáhat náhrady za uhrazenou zálohu jako pohledávky za majetkovou podstatou.²⁵³ Tedy v plné výši kdykoli v dalším průběhu insolvenčního řízení.²⁵⁴

Část doktríny však vyjadřuje obavu, že současná výlučná aktivní legitimace insolvenčního správce zřejmě nebude schopna dostatečně efektivně a zcela naplnit cíle, s jakým zákonodárce Novelu přijímal, tedy ochránit práva věřitelů. *„Důvody mohou být rozličné, a to od obavy insolvenčního správce pouštět se do nejistého dobrodružství v podobě mnohaletého soudního procesu, nedostatek informací získaných insolvenčním správcem, nedostatek zdrojů*

---

²⁴⁵ Viz kapitolu 2. Podmínky pro uložení povinnosti.

²⁴⁶ ŠUK, pozn. 18, s. 230. Shodně JOSKOVÁ, pozn. 87, s. 463.

²⁴⁷ § 66 odst. 2 věta první ZOK.

²⁴⁸ K věřitelským orgánům a schůzím věřitelů viz § 46 an. IZ.

²⁴⁹ § 56 odst. 1 IZ.

²⁵⁰ § 57 odst. 3 IZ.

²⁵¹ § 56 odst. 2 a § 57 odst. 1 IZ.

²⁵² § 58 IZ, který obsahuje také demonstrativní výčet činností věřitelského výboru.

²⁵³ § 66 odst. 2 ZOK věta druhá a třetí.

²⁵⁴ § 168 odst. 3 IZ.

k nahrazení tohoto sporu v majetkové podstatě a také i možná nečinnost insolvenčního správce.“²⁵⁵ Je bez pochyby, že prozatím zůstává institut pro insolvenční správce „nejistým dobrodružstvím“, nicméně někteří se do něj přesto pouští. Co se týče obav z nečinnosti, insolvenční správce je povinen při výkonu funkce postupovat svědomitě a s odbornou péčí; je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře. Společnému zájmu věřitelů je povinen dát při výkonu funkce přednost před zájmy vlastními i před zájmy jiných osob.²⁵⁶ Nedodržení standardu odborné péče pak může mít za následek odpovědnost za újmu tím způsobenou dlužníku, věřitelům či třetím osobám,²⁵⁷ případně zproštění funkce insolvenčním soudem.²⁵⁸ V souvislosti s žalobou na doplnění pasiv pak tyto skutečnosti mohou mít efekt dvojí. V případech, kdy není porušení povinnosti člena statutárního orgánu přispívající k úpadku zcela zřejmé či je těžko prokazatelné, případně jedná-li se o porušení prokazatelné, ale drobné (povahou i mírou přispění, tudíž lze předpokládat, že soud uváží jako přiměřenou sankci velmi malou či žádnou) se ve snaze zachovat požadovaný standard péče insolvenční správce podání žaloby spíše zdrží. Bude si vědom velkého rizika neúspěchu a tím zbytečného průtahu v insolvenčním řízení a zvýšení jeho nákladů, tj. snížení majetku v majetkové podstatě obchodní korporace. Na druhou stranu se však domnívám, že v případech, kdy došlo ze strany člena statutárního orgánu k závažnějšímu porušení povinností, které je insolvenční správce spíše schopen prokázat (včetně kauzálního nexu), potom by naopak právě jeho nečinnost odporovala standardu odborné péče.²⁵⁹ Nadto je insolvenční správce motivován usilovat o doplnění majetkové podstaty mechanismem výpočtu jeho odměny, která je závislá na výtěžku zpeněžení.²⁶⁰ K prolomení zdrženlivosti insolvenčních správců jistě pomůže existence judikatury vyšších soudů, případně i legislativní úprava.

Nahlédneme-li do francouzské právní úpravy, aktivně legitimovanými jsou *liquidateur* (zjednodušeně insolvenční správce pro *liquidation judiciaire*, v této práci jen jako „insolvenční

---

²⁵⁵ LANGMEIER, pozn. 46, s. 189.

²⁵⁶ § 36 odst. 1 IZ.

²⁵⁷ § 37 odst. 1 IZ. Insolvenční správce musí být rovněž ze zákona pojištěn proti odpovědnosti za škodu vzniklou v souvislosti s výkonem své funkce (§ 23 IZ).

²⁵⁸ § 32 IZ.

²⁵⁹ O něco dále jde Flidr, který rovněž vychází z § 36 odst. 1 IZ a zároveň se domnívá, že aktivita insolvenčního správce se neváže pouze na majetkovou podstatu dlužníka a její rozmnožení, resp. udržení, na základě čehož dovedl povinnost insolvenčního správce žalovat nárok dle § 68 ZOK před Novelou. Viz FLÍDR, Jan. Procesní legitimace insolvenčního správce podle § 68 ZOK. Online. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 2, s. 33-42. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-03-28]. K protiargumentům v přímé reakci na něj viz ŠTENGLOVÁ, pozn. 78.

²⁶⁰ Viz § 1 vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.

správce“) a *ministère public* (státní zastupitelství).²⁶¹ Kromě toho zákon umožňuje, aby žalobu subsidiárně podala v kolektivním zájmu většina věřitelů jmenovaných jako *contrôleurs* (dohlížející), pokud insolvenční správce ani přes výzvu ve stanovené lhůtě nepodnikl žádné kroky k podání žaloby.^{262, 263}

V rámci české právní úpravy však vnímám jako vhodný a dostatečný zákonodárcem zvolený pokyn insolvenčnímu správci ze strany věřitelského výboru, s ohledem i na výše naznačenou odpovědnost a postavení insolvenčního správce. Ač je postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení poměrně komplikovanou a nikoli beze zbytku vyřešenou otázkou, lze tvrdit, že je charakterizováno určitou nezávislostí na účastnících insolvenčního řízení.²⁶⁴ Chalupa²⁶⁵ jej označuje jako ve své podstatě výkonného manažera insolvenčního řízení. Jednou ze základních zásad insolvenčního řízení je, že *musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů*.²⁶⁶ Ve smyslu základních principů insolvenčního řízení mi proto přijde vhodné, že je možnost domáhat se uložení sankce, která je schopna navýšit majetkovou podstatu, tedy i „kolektivní šanci“ na (vyšší) uspokojení přihlášených věřitelů, svěřena právě insolvenčnímu správci (s možností věřitelského výboru jej přimět k činnosti).

Státnímu zastupitelství česká právní úprava možnost zahájit řízení nedává. Státní zastupitelství ale může do řízení vstoupit v souladu s § 7c IZ jakožto ochránce veřejného zájmu kdykoli po jeho zahájení (včetně řízení odvolacího).²⁶⁷ V takovém případě se stává procesním subjektem.²⁶⁸ Jeho cílem v řízení je dohled nad zákonností rozhodnutí soudu, nestojí tedy ani na jedné ze stran sporu. Procesní úkony, které činí, tak reálně mohou jít ku prospěchu i k tíži jedné i druhé strany.²⁶⁹ Státní zastupitelství je oprávněno podat proti rozhodnutí soudu opravný

---

²⁶¹ Čl. L651-3 al. první CC.

²⁶² Čl. L651-3 al. druhá CC.

²⁶³ Z čl. R551-4 CC dále vyplývá, že formální výzva insolvenčnímu správci musí být poslána společně alespoň dvěma dohlížejícími věřiteli (*contrôleurs*). Žaloba je následně přípustná po uplynutí dvou měsíců od doručení výzvy insolvenčnímu správci, není-li v této lhůtě insolvenční správce činný.

²⁶⁴ WEIGL, Veronika. Postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení. *Obchodněprávní revue*. 2023, č. 2, s. 96.

²⁶⁵ CHALUPA, Radim. Insolvenční správce. Online. In: HENDRYCH, Dušan et. al. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-10].

²⁶⁶ § 5 písm. a) IZ.

²⁶⁷ DOLEŽÍLEK, Jiří. § 35. Online. In: DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav; KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka; KRČMÁŘ, Zdeněk; ŠEBEK, Roman et. al. *Občanský soudní řád I. a II*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 207. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-11].

²⁶⁸ § 9 písm. e) IZ.

²⁶⁹ SVOBODA, Karel. § 35. Online. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; DOLEŽÍLEK, Jiří, PŘIDAL, Ondřej et. al. *Občanský soudní řád*. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-11].

prostředek.²⁷⁰ Nemůže však disponovat žalobou ani činit jiné úkony, které podle hmotného práva přísluší pouze účastníku právního vztahu. Jinak je oprávněno ke všem úkonům, jako účastník řízení.²⁷¹

3.4 Pasivní legitimace – nejen člen statutárního orgánu

Ustanovení § 66 ZOK výslovně upravuje odpovědnost člena statutárního orgánu obchodní korporace. Členové jiných volených orgánů jako takoví zůstávají tímto ustanovením nedotčeni.^{272, 273} Osobní působnost ustanovení však dále rozšiřuje § 69 ZOK, a to na následující osoby:

- fyzická osoba, která zastupuje právnickou osobu – člena statutárního orgánu při výkonu funkce,
- bývalý člen statutárního orgánu,
- osoba v obdobném postavení člena statutárního orgánu,
- faktický a stínový vedoucí.

Pasivně legitimovaných může být současně i více osob, pokud všechny naplňují podmínky vymezené v kapitole druhé. K tomu, jakým způsobem bude v případě plurality povinných ukládána povinnost viz podkapitolu 4.3 Plnění.

3.4.1 Fyzická osoba, která zastupuje právnickou osobu při výkonu funkce

V případě, že je členem statutárního orgánu právnická osoba, musí být při výkonu funkce vždy zastoupena jedinou osobou fyzickou.²⁷⁴ Osobou odpovědnou na základě § 66 ZOK bez dalšího je právnická osoba jakožto člen statutárního orgánu. Nadto však § 69 odst. 1 ZOK rozšiřuje působnost ustanovení § 66 ZOK rovněž na fyzickou osobu, která ji při výkonu funkce člena voleného orgánu zastupuje. Souběh obou odpovědností je možný.²⁷⁵

Názory doktríny se plně neshodují na tom, zda je či není toto ustanovení nadbytečné. Šuk²⁷⁶ se domnívá, že ano, neboť totéž lze dovodit ze znění § 46 odst. 5 ZOK ve znění účinném do 30. 6. 2023 (jehož obsah přejalo ustanovení § 46a odst. 3 ZOK v aktuálním znění), dle nějž

---

²⁷⁰ § 69 IZ.

²⁷¹ § 35 odst. 2 OSŘ, DOLEŽÍLEK, pozn. 267, s. 207.

²⁷² ŠUK, pozn. 18, s. 226.

²⁷³ Není však vyloučeno, že naplní definici některé z níže uvedených osob.

²⁷⁴ § 154 OZ a § 46a ZOK.

²⁷⁵ DĚDIČ a LASÁK, pozn. 86, s. 493. Shodně ŠUK, Petr. § 69 Společné ustanovení. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 233. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-15].

²⁷⁶ ŠUK, op. cit. pozn. 275, s. 233.

se na zástupce obdobně použijí ustanovení o střetu zájmů, zákazu konkurence a péči řádného hospodáře (vč. ustanovení o následcích jejího porušení). Naopak Dědič s Lasákem²⁷⁷ jsou toho názoru, že zmíněné ustanovení nepokrývá všechny povinnosti člena statutárního orgánu.

Rozdílná pojetí jsou odvozena od rozdílného vnímání péče řádného hospodáře ve vztahu k povinnostem při výkonu funkce. Pokud na toto téma probíhá mezi odborníky diskuze, vnímám jako vhodné, že zákonodárce zvolil výslovné zakotvení, byť by se mohlo jednat o duplicitu již ze zákona vyplývajícího.

3.4.2 Bývalý člen statutárního orgánu

Odporovalo by smyslu ustanovení, kdyby se člen statutárního orgánu, který kvalifikovaně porušil své povinnosti, zprostil odpovědnosti zánikem funkce před zahájením řízení či před rozhodnutím soudu o uložení zvláštní povinnosti. Podstatné je, že daná osoba zastávala funkci člena statutárního orgánu v době porušení povinnosti, kterým přispěla k úpadku obchodní korporace.²⁷⁸

Zákonná úprava opomíjí úpravu bývalých zástupců členů statutárního orgánu, bývalých osob v obdobném postavení a bývalých stínových vedoucích (viz dále). Pokud však zákon výslovně rozšiřuje osobní působnost na další osoby odlišné od osoby člena statutárního orgánu, je nezbytné v jejich případě postupovat analogicky a reflektovat jejich vztah k obchodní korporaci v rozhodné době.²⁷⁹ Jinak by opět ustanovení postrádalo smyslu.

3.4.3 Osoba v obdobném postavení člena statutárního orgánu

Osobou v obdobném postavení se rozumí osoba, která sice není členem statutárního orgánu, ale je jí svěřena působnost statutárního orgánu. Takovou osobou je likvidátor, kterým může být pouze osoba způsobilá k výkonu funkce člena statutárního orgánu.²⁸⁰ Působnosti statutárního orgánu nabývá okamžikem svého povolání a za řádný výkon funkce odpovídá stejně jako člen statutárního orgánu.²⁸¹ Druhou osobou, která naplňuje definici osoby v obdobném postavení člena statutárního orgánu, je hmotněprávní opatrovník. I tím může být jmenována pouze osoba způsobilá k výkonu funkce člena statutárního orgánu.²⁸² Pro jeho práva a povinnosti platí obdobně ustanovení o právech a povinnostech členů statutárního orgánu.

---

²⁷⁷ DĚDIČ a LASÁK, pozn. 86, s. 493.

²⁷⁸ ŠUK, pozn. 275, s. 234.

²⁷⁹ DĚDIČ a LASÁK, pozn. 86, s. 495-496.

²⁸⁰ § 189 odst. 1 věta za středníkem OZ.

²⁸¹ § 193 OZ.

²⁸² § 486 odst. 2 OZ.

Totéž platí přiměřeně o jeho působnosti.²⁸³ Doktrína dovozuje pouze tyto dvě osoby a vylučuje některé další, u nichž by se podřazení pod tuto kategorii mohlo nabízet.

Do této kategorie nespadá prokurista, jehož zástupčí oprávnění je sice široké, ale nikoli neomezené.²⁸⁴ Nespadá sem ani osoba, na kterou statutární orgán delegoval část své působnosti, neboť ta zůstává podřízena statutárnímu orgánu, který odpovídá za její zvolení jakož i kontrolu její činnosti.²⁸⁵ Není však vyloučeno, že taková osoba zároveň naplní definiční znaky faktického vedoucího. Totéž lze dovozovat v případě prokuristy.²⁸⁶

3.4.4 Faktický a stínový vedoucí

Na základě § 69 odst. 2 ZOK je dále pasivně legitimovanou každá další osoba, která se fakticky v *takovém postavení* nachází, přestože není členem orgánu, a bez zřetele k tomu, jaký vztah k obchodní korporaci má. „Takovým postavením“ je zřejmě myšleno postavení člena statutárního orgánu, ačkoli tento závěr není z pouhého jazykového výkladu zcela patrný.

Faktickým vedoucím označuje doktrína osobu, která rovněž není členem statutárního orgánu, avšak fakticky zaujímá jeho postavení. Je lhotejné, jaký vztah k obchodní korporaci taková osoba má. Od osoby v obdobném postavení se liší tím, že jí není působnost obdobná působnosti statutárního orgánu přiznána zákonem v rámci výkonu určité funkce. Tato působnost je fakticky vykonávána lhotejno z jakého důvodu. Podstatná je faktická situace.²⁸⁷ I tuto část ustanovení § 69 odst. 2 ZOK vnímá Šuk²⁸⁸ jako nadbytečnou, a to opět v souvislosti s jeho postojem k posuzování porušení povinností především jako porušení povinnosti péče řádného hospodáře, neb ta je faktickému vedoucímu uložena již v § 62 ZOK.

Faktickým vedoucím může být například bývalý člen statutárního orgánu, který funkci po jejím zániku prakticky nepřestal vykonávat. I po zániku funkce ho v takovém případě stíhají stejné povinnosti jako za trvání funkce.²⁸⁹

---

²⁸³ § 487 odst. 1 OZ.

²⁸⁴ Tento závěr lze podpořit také změnou v § 58 ZOK, jehož znění po Novele již neobsahuje rozšíření působnosti pravidel o jednání členů volených orgánů obchodních korporací a pravidla o střetu zájmů na prokuristu.

²⁸⁵ Srov. podkapitulu 2.2.1 Péče řádného hospodáře obecně.

²⁸⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. §62 Faktický vedoucí. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 210-211. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-15].

²⁸⁷ Tamtéž, s. 211.

²⁸⁸ ŠUK, pozn. 275, s. 235.

²⁸⁹ Tento závěr byl již dříve i bez výslovného zákonného ustanovení dovozen v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 29 Cdo 4095/2016 „(...) *jedná-li jednatel poté, kdy byl odvolán ze své funkce, „jménem společnosti“, jako by nadále byl jejím jednatelem, je nezbytné na jeho jednání klást stejné požadavky, jaké zákon stanoví pro jednání (skutečného) jednatele. Za této situace pak v případě porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře musí takový „jednatel“ nutně odpovídat za škodu tímto jednáním způsobenou stejně, jako by jednatelem*

Dle důvodové zprávy by se mělo ustanovení § 69 odst. 2 ZOK vztahovat rovněž na tzv. stínové vedoucí, byť to ze znění § 69 (ani § 62) ZOK výslovně nevyplývá. Stínovým vedoucím se zjednodušeně rozumí osoba, podle jejíchž pokynů člen statutárního orgánu jedná.²⁹⁰

Pojmové odlišování a definice faktických a stínových vedoucích v českém právním prostředí jsou problematické. Jedná se o pojmy, jejichž původ nalezneme v právu anglickém a jejichž význam byl v čase anglickou judikaturou rozsáhle formován. Zjednodušeně lze říci, že anglické právo rozlišuje tři základní typy *directors* (ředitelů společnosti)²⁹¹ – *de iure*, *de facto* a *shadow director*. *De iure director*, tedy ten, který byl platně ustanoven do funkce, a *de facto director*, tedy ten, který nebyl platně ustanoven do funkce, přesto však se jako *director* chová,²⁹² mají oba základ v témže zákonném ustanovení definujícím pojem *director*.²⁹³ *De facto director* je z ustanovení vyvozován judikturně, přičemž pod pojem spadají situace, kdy byl *director* do funkce ustanoven neplatně, kdy mu funkce zanikla nebo i situace, kdy nebyl ustanoven vůbec. Postavení *de facto director* je třeba vnímat objektivně, nezávisle na jeho přesvědčení, motivaci a nezávisle na tom, zda si svou pozici uvědomuje. Je však nezbytné, aby se skutečně nacházel v rozhodovací pozici postavené na roveň *de iure director*, nikoli jen v pozici poradní.²⁹⁴

Shadow director je v pojetí anglického práva osobou, v souladu s jejímiž pokyny či instrukcemi *director* jedná.²⁹⁵ Zde se, na rozdíl od *de facto director*, osoba nachází v pozici poradní. Pouhé poskytnutí rady jako takové však nestačí. Je třeba, aby se *director* (resp. rozhodná většina kolektivního řídicího orgánu) radami skutečně a opakovaně řídil. Nejedná se tedy o jednorázové uposlechnutí rady, ale o určitý pravidelný vzorec chování. Byť se rady a instrukce nemusí týkat nutně všech záležitostí společnosti. Není ani nezbytné, aby se *director* cítil *shadow director*ovi jakkoli podřízen.²⁹⁶

---

společnosti formálně byl. Pro uvedený závěr přitom není významné, zda takový „jednatel“ o svém odvolání nevěděl, nebo zda o něm věděl, a přesto jej vědomě nerespektoval.“

²⁹⁰ Srov. Důvodovou zprávu k Novele, Zvláštní část – K bodům 75 a 76 (§69) a LOKAJÍČEK, Jan. *Prolomení majetkové samostatnosti kapitálových společností*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 130. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-09].

²⁹¹ „*Director*“ – velmi zjednodušeně obdobně jako člen statutárního orgánu.

²⁹² ROACH, Lee. *Company Law*. 2. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2022, s. 181. ISBN 978-0-19-289567-7.

²⁹³ Section 250 Companies Act 2006 „(...)‘*director*‘ includes any person occupying the position of director, by whatever name called.“

²⁹⁴ ROACH, pozn. 292, s. 181-182.

²⁹⁵ Section 251 (1) Companies Act 2006 „(...) a person in accordance with whose directions or instructions the directors of the company are accustomed to act.“

²⁹⁶ ROACH, pozn. 292, s. 183-14.

Shadow direktorem není osoba, která rady poskytuje jako „profesionál“ – vyloučeny jsou např. osoby poskytující rady v rámci výkonu své profese či při výkonu funkce jim svěřené právním předpisem.²⁹⁷

Postavení těchto tří subjektů (typů *directors*) obecně není zcela shodné. S bližším rozbohem postavení faktických a stínových vedoucích v kontextu anglického i českého práva odkazují na Thiemela, který jej zdařile zpracoval ve své diplomové práci.²⁹⁸ Thiemel se především ve své práci zabýval jejich vztahem k osobám vlivným a jak se tyto instituty prolínají.

Pro účely žaloby na doplnění pasiv zákonodárce postavil najisto pasivní legitimaci faktického vedoucího, přičemž obsah pojmu ponechal k výkladu (soudní) praxi. To není dle mého názoru na škodu, spíše naopak. Zákonodárce se ale rozhodl vynechat zákonné zakotvení stínového vedoucího a omezil se na jeho dovození „autentickým výkladem“ ustanovení § 69 ZOK poskytnutým v důvodové zprávě k Novele. Vzhledem k nejasnostem ve výkladu a vzájemných překryvech pojmů faktického a stínového vedoucího vnímám tento postup jako nevhodný a *de lege ferenda* by bylo záhodno stínového vedoucího z důvodu právní jistoty alespoň v obecných rysech v ustanovení zmínit.

3.4.5 *Dirigeant* (Francie)

Podle článku L651-1 CC se ustanovení o odpovědnosti za nedostatek aktiv vztahuje na tzv. *dirigeants* (ředitele), kteří jsou francouzskou obdobou členů statutárního orgánu. Pod tento pojem spadá jednak *dirigeant de droit* (ředitel *de iure*) a jednak také *dirigeant de fait* (ředitel *de facto*).²⁹⁹ Ředitelem *de facto* je podle francouzského pojetí ten, který není ředitelem *de iure*, avšak přesto zcela samostatně činí pozitivní řídicí úkony (*actes positifs de gestion et de direction*) jménem a na účet společnosti.³⁰⁰ Pozitivními úkony se rozumí jednání komisivní. Omisivní jednání, tj. pasivitu ředitele *de facto* nelze podle závěrů *Cour de cassation* postihovat.^{301, 302} *Cour de cassation* dovedl, že *de facto* ředitelem může být např. osoba

²⁹⁷ Section 251 (2) a) a b) Companies Act 2006.

²⁹⁸ THIEMEL, Marko, 2022. *Faktický a stínový vedoucí coby (současně) osoba vlivná*. Diplomová práce. Praha: Právnická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁹⁹ Působnost ustanovení rovněž na ředitel *de facto* je výslovně zakotvena v čl. L651-2 CC.

³⁰⁰ Cass. com. ze dne 24. 1. 2018 č. 16-23.649: „(...) *la qualité de dirigeant de fait suppose l'accomplissement en toute indépendance d'une activité positive de direction et de gestion, exercée avant l'ouverture de la procédure collective de la société* ;“

³⁰¹ Cass. com. ze dne 12. 7. 2005, č. 02-19.860.

³⁰² Srov. ČERNÁ, Stanislava. Ještě k ručení vlivné a ovládací osoby za porušení povinnosti odvracet hrozící úpadek. Online. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 6, s. 169-171. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-15].

s pravomocí řídit zaměstnance³⁰³ či osoba oprávněná v zastoupení společnosti sjednávat a uzavírat smlouvy.³⁰⁴ Naopak např. pouze skutečnost, že společník na valné hromadě zastupuje většinu hlasovacích práv sama o sobě pro dovození faktického vedení nestačí.³⁰⁵ Ředitel *de iure* a ředitel *de facto* mohou odpovídat zároveň.³⁰⁶ Je možné dovodit odpovědnost ředitele *de iure*, který pochybil právě tím, že umožnil jednat řediteli *de facto*.³⁰⁷

Skutečnost, zda a jak je ředitel za výkon funkce placen, není pro dovození odpovědnosti za nedostatek aktiv podstatná.³⁰⁸ Odměňování ředitele má však význam jako kritérium při rozhodování o výši ukládané povinnosti v souladu s principem proporcionality.³⁰⁹

Dále podle článku L651-1 CC, je-li ředitelem právnická osoba, vztahuje se ustanovení i na jeho stálého zástupce – fyzickou osobu. Tím není dotčena odpovědnost právnické osoby, kterou zastupuje (ředitele). Povinnost podle článku L651-2 CC může být uložena jen jednomu z nich či oběma zároveň.³¹⁰

V případě bývalých ředitelů lze dovozovat odpovědnost jen za jednání učiněná za trvání funkce.³¹¹ Nelze postihovat ta jednání, která učinil až po zániku své funkce, a to ani v případě, že v době jednání ještě nebyl proveden výmaz z obchodního rejstříku.³¹² Výjimkou jsou situace, kdy i přes oficiální zánik funkce ředitel pokračoval ve výkonu funkce.³¹³ V takovém případě bude odpovědný jako ředitel *de facto*. Zároveň *Cour de cassation* dovozuje, že je však nutné, aby ke dni zániku funkce ředitele nedostatek aktiv již (a zároveň ještě) existoval.³¹⁴ Výkladem článku L651-2 CC a v něm obsaženého požadavku *prispění*

---

³⁰³ Cass. com. ze dne 27. 6. 2006 č. 04-16.296.

³⁰⁴ Cass. com. ze dne 15. 3. 2005 č. 03-17.558.

³⁰⁵ Cass. com. ze dne 30. 5. 2006 č. 05-14.958.

³⁰⁶ Cass. com. ze dne 30. 1. 2019 č. 17-21.403.

³⁰⁷ Cass. com. ze dne 1. 7. 2020 č. 18-24.804.

³⁰⁸ Cass. com. ze dne 9. 12. 2020 č. 18-24.730: „(...) *la responsabilité de ce dirigeant s'appréciant, sur le fondement de ce texte spécial (art. L651-2 CC), de la même manière, qu'il soit rémunéré ou non.*“

³⁰⁹ Tamtéž: „(...) *le juge est tenu de rechercher la proportionnalité entre la gravité de la faute commise et la condamnation prononcée en cas de condamnation d'un dirigeant ayant commis une faute de gestion ayant contribué à l'insuffisance d'actif d'une société liquidée, ce qui implique de tenir compte de la situation financière de ce dirigeant durant la période de commission de cette faute, en particulier du fait qu'il ait ou non été rémunéré par la société qu'il dirigeait (...)*“

³¹⁰ Cass. com. ze dne 8. 1. 2020 č. 18-15.027: „*lorsqu'une personne morale est nommée administrateur, celle-ci est tenue de désigner un représentant permanent qui est soumis aux mêmes conditions et obligations et qui encourt les mêmes responsabilités civile et pénale que s'il était administrateur en son nom propre, sans préjudice de la responsabilité solidaire de la société qu'il représente*“

³¹¹ Cass. com. ze dne 8. 6. 1999 č. 96-22.342, Cass. com. ze dne 22. 5. 2013 č. 12-14.956 či Cass. com. ze dne 5. 7. 2023 č. 22-13.290.

³¹² Cass. com. ze dne 16. 6. 2021 č. 20-15.399.

³¹³ Cass. com. ze dne 5. 5. 2021 č. 19-18.207.

³¹⁴ Cass. com. ze dne 24. 3. 2021 č. 20-10.677: „(...) *qu'à l'égard d'un dirigeant démissionnaire, l'insuffisance d'actif doit être établie à la date de sa démission ;*“ či Cass. com. ze dne 22. 1. 2013 č. 11-27420: „(...) *l'action prévue à l'article L651-2 du Code de commerce ne peut viser un ancien dirigeant que si l'insuffisance d'actif existait à la date à laquelle il a cessé ses fonctions ;*“

k nedostatku aktiv by se dalo dospět k opačnému závěru. Tedy že by teoreticky mělo stačit za trvání funkce zavdat (alespoň částečně) příčinu, která se může projevit až s odstupem času, po zániku funkce. *Cour de cassation* je však v tomto poměrně konstantní a ke stejnému závěru dochází opakovaně. Nemyslím si však, že by bylo nutné tento závěr přenášet do práva českého, neboť (podobně jak píše v podkapitole 3.4.2) i v tomto případě podle mého názoru odporuje smyslu ustanovení, aby se ředitel/statutární orgán takto zprostil odpovědnosti.

Co se týče stínového vedoucího, s tímto pojmem francouzská úprava žaloby na doplnění pasiv nepracuje.³¹⁵

3.5 Důkazní břemeno

Obecně platí, že důkazní břemeno nese ten účastník řízení, v jehož prospěch svědčí prokazovaná skutečnost.³¹⁶ V některých případech však zákon důkazní břemeno obrací, a to z důvodu, že by jinak při dodržování obecného pravidla rozložení důkazního břemene nebylo spravedlivé.³¹⁷ Tak zákon³¹⁸ činí právě v případě dokazování dodržení standardu péče řádného hospodáře. Insolvenčního správce tíží povinnost tvrzení co do vymezení, v čem konkrétně shledává porušení povinnosti (musí tedy označit konkrétní jednání žalovaného), přičemž dokazuje, že k tomuto jednání došlo, že se jej dopustil žalovaný a že toto jednání bylo alespoň částečně příčinou úpadku obchodní korporace – tj. že bylo naplněno kritérium *příspění*.³¹⁹ Je to však žalovaný, kdo tvrdí a dokazuje,³²⁰ že jednal s péčí řádného hospodáře (v konkrétním případě). Žalovaný tedy musí alespoň dokázat, že jednal v souladu s § 51 odst. 1 ZOK.³²¹

Zákon však v téže větě předmětného ustanovení dodává, že žalovaný důkazní břemeno nenese, *pokud soud rozhodne, že to po něm nelze spravedlivě požadovat*. Zejména se bude

---

³¹⁵ Pro úplnost, institut žaloby na doplnění pasiv ve Francii není omezen na ředitele obchodních korporací, je aplikovatelný rovněž na ředitele dalších právnických osob soukromého práva. Žaloba na doplnění pasiv se rovněž dotýká některých živnostníků (viz čl. L651-1 CC).

³¹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. října 1997, sp. zn. 2 Cdo 257/97: „*Ve sporném civilním řízení se uplatňuje pravidlo, že důkazní břemeno ohledně určitých skutečností leží na tom účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí.*“

³¹⁷ KOTÁPIŠOVÁ, Petra. Obrácené důkazní břemeno při porušení péče řádného hospodáře. In: SEDLÁČEK, Miroslav; STŘELEČEK, Tomáš; BEČVÁŘOVÁ, Bára; BRZOBOHATÝ, Robin; ČERNÍKOVA, Nikola et al. *Povinnost a odpovědnost v civilním právu hmotném a procesním. Speciální problémy*. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 155. ISBN 978-80-7676-244-2.

³¹⁸ § 52 odst. 2 ZOK.

³¹⁹ Insolvenční správce má právo požádat o součinnost správní a jiné orgány či osoby uvedené v § 43 IZ, jakož i dlužníka v souladu s § 210 IZ.

³²⁰ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2018, sp. zn. 27 Cdo 4163/2017. Přenos důkazního břemene dovozovala judikatura i před jeho výslovným zakotvením do zákona (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3775/2008.)

³²¹ ČECH a ŠUK, pozn. 88, s. 164.

jednat o situace, kdy žalovaný prokazatelně nemá k dispozici potřebné informace či přístup k dokumentům s potřebnými informacemi (např. protože žalovaný již funkci nevykonává).³²² V souvislosti s tím je třeba připomenout ediční povinnost, tj. povinnost každého, kdo má u sebe listinu potřebnou k důkazu předložit tuto listinu (popř. ji sám opatřit od jiného soudu, orgánu či právnické osoby), bylo-li mu tak soudem uloženo.³²³ Tato povinnost stíhá každého, a to včetně účastníků řízení, kteří nejsou zatíženi důkazním břemenem.³²⁴ O tom, zda se jedná o výjimku z přenesení důkazního břemene rozhoduje soud usnesením, proti němuž není možné podat odvolání.³²⁵

Ve Francii k převrácení důkazního břemene v tomto případě nedochází a je to žalobce, kdo dokazuje *faute de gestion*, která není jen *simple négligence*.³²⁶

Co se týče skutečností relevantních pro stanovení konkrétní výše přiměřené povinnosti, domnívám se, že ohledně těchto skutečností nedopadá důkazní břemeno ani na jednu ze stran sporu. Opačný závěr by dle mého názoru nerefletoval, že konkrétní výši plnění určuje a úvahu o proporcionalitě sankce provádí až soud, nikoli insolvenční správce již v rámci žalobního návrhu. Ten má dle mého názoru dokazovat výši nedostatku aktiv a naplnění podmínek pro uložení povinnosti, nikoli tvrdit a dokazovat konkrétní výši povinnosti. Domnívám se, že by důkazní břemeno nemělo tížit ani žalovaného, neboť uplatnění principu proporcionality zde není protinormou (námitkou), jak dovozuje např. Melzer³²⁷ v souvislosti s dokazováním existence důvodů hodných zvláštního zřetele podmiňujících soudní moderaci výše náhrady škody.³²⁸ Jak už jsem uvedla výše,³²⁹ v případě žaloby na doplnění pasiv je diskrece soudu svěřena automaticky při každém rozhodování, nikoli jen v situaci výjimečné, resp. specificky zákonem vymezené (ať už pro ni zákon používá výrazu *důvody zvláštního zřetele hodné* či jiného více či méně abstraktního výrazu). Vnímám princip proporcionality jako vedoucí aplikační zásadu pro ukládání sankce. Jsem si zároveň vědoma toho, že takový závěr

---

³²² HAVEL, Bohumil a ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 52. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 178. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-18].

³²³ § 129 odst. 2 OSŘ.

³²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 29 Cdo 440/2013.

³²⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2020, sp. zn. 27 Cdo 4194/2019: „... usnesení, kterým soud přenesl důkazní břemeno podle § 52 odst. 2 z. o. k. proto, že po členu (voleného) orgánu obchodní korporace nelze spravedlivě požadovat, aby nesl důkazní břemeno, že jednal s péčí řádného hospodáře, má povahu rozhodnutí, jímž se upravuje vedení řízení (§ 167 odst. 1 in fine o. s. ř.), proti němuž není odvolání přípustné [§ 202 odst. 1 písm. a) o. s. ř.]“

³²⁶ Cass. com. ze dne 27. 11. 2019 č. 17-26.634.

³²⁷ MELZER, pozn. 213, s. 961.

³²⁸ Viz výše podkapitulu 2.5 Princip proporcionality.

³²⁹ Tamtéž.

implikuje, že se v této fázi rozhodování neuplatní základní zásady sporného řízení (zásada dispoziční a projednací) a že touto konstrukcí vybočují z rámce civilního řízení sporného, k tomu blíže v následující kapitole.

3.6 Dílčí shrnutí

Řízení o uložení povinnosti doplnit majetkovou podstatu je koncipováno jako návrhové. K žalobě je výlučně aktivně legitimován insolvenční správce, který musí s odbornou péčí vyhodnotit, zda žalobu podá či nikoli. Musí však žalobu podat z rozhodnutí věřitelského výboru, přičemž není-li v majetkové podstatě dostatek prostředků na úhradu nákladů řízení, může insolvenční správce podmínit podání žaloby složením zálohy.

Pasivně legitimovanou osobou není pouze člen statutárního orgánu. Působnost § 66 ZOK je rozšířena dále na fyzické osoby zastupující člena statutárního orgánu, který je právnickou osobou, bývalé členy statutárního orgánu, u nichž však prozatím zůstává nevyjasněn přesný rozsah jejich odpovědnosti (resp. jak se rozsah jejich odpovědnosti bude lišit od odpovědnosti osob, které se ve funkci či postavení nachází v době podání žaloby), dále pak na osoby v obdobném postavení (člena statutárního orgánu), jimiž jsou likvidátor a hmotněprávní opatrovník obchodní korporace, a v neposlední řadě se zákonodárce pokusil také o zakotvení v zahraničí používaného pojmu faktického vedoucího, jež však v důvodové zprávě poměrně neobratně směšuje s pojmem tzv. stínového vedoucího, který však žádné relevantní zákonné ustanovení nezakotvuje ani co do základu.

Spolu s uložení povinnosti se lze žalobou zároveň domáhat i jejího splnění. Je rovněž možné v žalobě spojit oba nároky a domáhat se uložení obou zvláštních povinností ve smyslu § 66 ZOK. Jak spojení nároků, tak žaloba na plnění sice procesně závisí na vůli žalobce a soudu nepřísluší o tomto rozhodovat *ex officio*, nicméně žalobcem je insolvenční správce a je jeho povinností snažit se pro věřitele získat co nejvyšší uspokojení a neprodlužovat zbytečně trvání insolvenčního řízení.

Příslušným k řízení je insolvenční soud, před nímž je vedeno insolvenční řízení, neboť je řízení zařazeno mezi incidenční spory. Z toho také vyplývá jeho závislost na trvání insolvenčního řízení a jeho sporná povaha, která je však modifikována diskrečním oprávněním soudu. Určitá specifická (i procesní) byla naznačena již v kapitole první a v pojednání o principu proporcionality. Na problematiku specifické povahy institutu navazují i v následující kapitole.

Důkazní břemeno ohledně skutečností relevantních pro uložení sankční povinnosti tíží insolvenčního správce, s výjimkou dokazování jednání s péčí řádného hospodáře, které dokazuje žalovaný (s výjimkou výjimečných situací, kdy to po něm nelze spravedlivě požadovat). Ze způsobu ukládání sankce rovněž dovozují, že okolnosti, které soud zvažuje v rámci principu proporcionality, si soud zjišťuje sám z úřední povinnosti a nelze v tomto případě hovořit o existenci důkazního břemene.

4. „Doplnění pasiv“ – sankční povinnost

„Doplnění pasiv“ – korektní terminologií spíše doplnění aktiv, jenž je podstatou celého institutu a jehož se žaloba domáhá, označuje sankční povinnost *poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace*,³³⁰ kterou lze uložit pouze při naplnění všech výše rozebraných podmínek a na návrh insolvenčního správce. V této kapitole se věnuji bližšímu rozboru zvláštní povinnosti podle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK.

4.1 Povaha povinnosti a rozhodnutí o ní

Důležitou a současně v českém právním prostředí evidentně nejasněnou otázkou je povaha povinnosti podle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK a povaha rozhodnutí o ní. Většinou panuje mezi právními odborníky shoda, že rozhodnutí insolvenčního soudu podle § 66 odst. 1 ZOK je konstitutivní, tedy že teprve jeho právní mocí vzniká členu statutárního orgánu sankční povinnost.³³¹ Tomuto názoru oponují Zemandlová a Pondikasová,³³² které rozhodnutí považují za deklaratorní, a to s odkazem na principy a charakteristiku sporného řízení.³³³ Perspektiva autorek odmítá připustit zcela atypickou povahu celého institutu. Mám za to, že je nepochybně důležité přejatý institut přizpůsobit českému právnímu prostředí a jeho systematické, základním zásadám a pravidlům. Je pravdou, že cílem sporného řízení má být nalézáni práva a poskytování ochrany již existujícím právům vydáním deklaratorního rozhodnutí. Konstitutivní rozhodnutí naopak naplňuje cíl tvorby práva v konkrétní věci, jenž je zpravidla cílem nesporného řízení.³³⁴ Toto pravidlo však potvrzuje řada výjimek. Ideál zcela koherentní úpravy hmotné a procesní

---

³³⁰ § 66 odst. 1 písm. b) ZOK.

³³¹ Např. RADA, pozn. 74, s. 486.

³³² ZEMANDLOVÁ a PONDIKASOVÁ, pozn. 8, s. 197-199.

³³³ Tamtéž, s. 196-197.

³³⁴ WINTEROVÁ, Alena. Hmotné a procesní právo (nové aspekty). In: GERLOCH, Aleš (ed.). *Viktor Knapp. Vědecké dílo v proměnách času*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 362-363. ISBN 978-80-7380-509-8.

narušují např. instituty jako snížení nepřiměřeně vysoké smluvní pokuty podle § 2051 OZ či možnost předčasného ukončení smlouvy zavazující na dobu delší deseti let podle § 2000 OZ a další.³³⁵ Mezi tyto výjimky tak můžeme řadit i řízení o doplnění majetkové podstaty. Co do skutečnosti, že je ve sporném řízení rozhodováno konstitutivně, se tedy nejedná o zcela ojedinělý úkaz.

Zemandlová a Pondikasová na popření konstitutivní povahy rozhodnutí navazují i popření diskrečního oprávnění soudu. Podle nich není v tomto případě možné dávat soudu diskreční oprávnění, z toho důvodu, že hmotněprávní norma obsažená v § 66 ZOK nemůže určovat procesní pravidla pro rozhodování soudu. Diskreční pravomoc podle autorek rovněž odporuje dispoziční zásadě, kterou se řízení jakožto řízení sporné bude řídit.³³⁶ Domnívám se, že je tomu právě naopak. Je to právě hmotněprávní norma, která určuje, kdy má být soudem právo konstituováno a výslovně umožňuje vydat konstitutivní rozhodnutí, a to i v případě řízení sporného.³³⁷ Procesní právo má sloužit k ochraně subjektivních práv hmotných, a je to tedy procesní právo, které se má přizpůsobit potřebám práva hmotného. Přizpůsobit se však může jen v případě, že tím nedojde k nahrazení základních zásad sporného řízení (zásady dispoziční a projednací) zásadami řízení nesporného (zásady oficiality a vyšetřovací).³³⁸ Ty ve své podstatě však v řízení o doplnění majetkové podstaty zůstávají zachovány, s (byť nikoli nevýznamnou) výjimkou soudního uvážení.

Podle francouzské *Conseil constitutionnel* je svěření diskrece soudu v případě žaloby na odpovědnost za nedostatek aktiv ospravedlněno veřejným zájmem, kterým je podpora zakládání a rozvoje společností.³³⁹ Současně takovouto koncepcí nedochází k nepřiměřenému porušení práv obětí protiprávního jednání ani práva na účinnou soudní ochranu. Rozdílné zacházení s řediteli přímo souvisí s účelem normy.³⁴⁰

Povinnost doplnit majetkovou podstatu má současně charakter sankce a současně charakter náhrady škody svého druhu (byť se stále domnívám, že na institut nelze ani subsidiárně aplikovat ustanovení občanského zákoníku o náhradě škody). Náhrada škody

---

³³⁵ Viz tamtéž, s. 365-366.

³³⁶ ZEMANDLOVÁ a PONDIKASOVÁ, pozn. 8, s. 194.

³³⁷ WINTEROVÁ, pozn. 334, s. 365.

³³⁸ Tamtéž, s. 368.

³³⁹ Rozhodnutí *Conseil constitutionnel* č. 2014-415 QPC ze dne 26. září 2014: „(...) ces aménagements aux conditions dans lesquelles le dirigeant responsable d'une insuffisance d'actif peut voir sa responsabilité engagée répondent à l'objectif d'intérêt général de favoriser la création et le développement des entreprises (...)“

³⁴⁰ Tamtéž: „(...) ces dispositions ne portent pas d'atteinte disproportionnée aux droits des victimes d'actes fautifs ni au droit à un recours juridictionnel effectif ; que les différences de traitement entre dirigeants qui en résultent sont en rapport direct avec l'objet de la loi ;“

způsobené věřitelům (nedostatku majetku v majetkové podstatě k úhradě pohledávek věřitelů) je totiž fakultativní sankcí za kvalifikované porušení povinnosti.³⁴¹ Uložení sankce je však podmíněno existencí takové škody *sui generis*. Jestliže neexistuje, nelze člena statutárního orgánu sankcionovat ve smyslu § 66 odst. 1 písm. b) ZOK. I z těchto důvodů se domnívám, že žalobu na doplnění pasiv nelze vnímat jako „klasickou“ žalobu na náhradu škody (ani škody svého druhu). Podle francouzské literatury má žaloba ambivalentní povahu. Na jednu stranu má žalovaná odpovědnost znaky obecné civilní odpovědnosti,³⁴² na druhou stranu je s ní spojena řada hmotněprávních i procesněprávních odchylek, díky kterým má specifickou povahu přesahující „běžnou“ civilní odpovědnost.³⁴³ S tím je potřeba pracovat při přejímání institutu do české právní úpravy a je tak otázkou, zda by mnou předestřený výklad, kterým se vědomě odchyluji od českého pojetí civilní sankce a pravidel sporného řízení, byla praxe schopna akceptovat či nikoli.

4.2 Meze soudního uvážení

Již bylo výše řečeno, že soud i v případě naplnění všech podmínek sankční povinnost nemusí uložit vůbec. Z toho logicky plyne spodní hranice soudního uvážení. Horní hranice, tedy maximální výše uloženého plnění odpovídá nedostatku aktiv obchodní korporace (*insuffisance d'actif*). Francouzský *Code de commerce* definuje nedostatek aktiv jako situaci, kdy výtěžek ze zpeněžení majetku dlužníka a z úkonů učiněných v zájmu dlužníka či věřitelů již nepostačuje k úhradě závazků, a to ani částečně.³⁴⁴ Český zákonodárce konkrétně jako horní hranici meze soudního uvážení určuje rozdíl majetku obchodní korporace a souhrnu jejich dluhů.³⁴⁵

Majetek určený k uspokojení věřitelů tvoří majetkovou podstatu obchodní korporace.³⁴⁶ Do majetkové podstaty spadá majetek, který patřil obchodní korporaci k určitému

---

³⁴¹ DRAY, Joan. L'action en comblement de passif et la liquidation judiciaire. Online. *Légavox*. 2023. Dostupné z: <https://www.legavox.fr/blog/maitre-joan-dray/action-comblement-passif-liquidation-judiciaire-33811.htm> [cit. 2024-04-16]: „*Il s'agit d'une sanction facultative et les juges disposent d'une grande latitude pour la prononcer ou non, et pour en déterminer le montant.*“

³⁴² Těmito znaky jsou *faute* (viz pozn. 133), *préjudice* (újma) a *lien de causalité* (příčinná souvislost).

³⁴³ MARAUD, Olivier. Responsabilité pour insuffisance d'actif : la faute de gestion doit avoir contribué à l'insuffisance d'actif. Online. *Dalloz actualité*. 2023. Dostupné z: <https://www.dalloz-actualite.fr/flash/responsabilite-pour-insuffisance-d-actif-faute-de-gestion-doit-avoir-contribue-l-insuffisance-> [cit. 2025-04-19].

³⁴⁴ Čl. R643-16 CC.

³⁴⁵ § 66 odst. 1 písm. b) ZOK.

³⁴⁶ § 2 písm. e) IZ.

zákonem vymezenému okamžiku.³⁴⁷ Tento okamžik se liší v závislosti na tom, kdo podal insolvenční návrh.³⁴⁸ Podala-li jej sama obchodní korporace, jedná se o okamžik, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.³⁴⁹ Účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají dle § 109 odst. 4 IZ *okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, v insolvenčním rejstříku.*³⁵⁰ Podal-li insolvenční návrh věřitel rozhodným okamžikem může být okamžik, kdy nastaly účinky rozhodnutí o předběžném opatření dle § 113 IZ, kterým *insolvenční soud zcela nebo zčásti omezil právo dlužníka nakládat s jeho majetkem.* Je-li toto předběžné opatření vydáváno, posouvá se tedy časově vznik majetkové podstaty ještě před účinné rozhodnutí o úpadku, jenž je jinak okamžikem, kterým vzniká majetková podstata v případě věřitelského návrhu.³⁵¹ Zároveň je v obou případech součástí majetkové podstaty i majetek nabytý v průběhu insolvenčního řízení. V případě věřitelského návrhu ale až po nabytí účinnosti rozhodnutí o úpadku (příp. o předběžném opatření). U dlužnického návrhu zákon tuto limitaci neukládá, nicméně okamžik zahájení insolvenčního řízení, tj. den, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu,³⁵² předchází okamžiku stanovenému pro vznik majetkové podstaty. Podle Sedláčka³⁵³ by se tento rozpor, s ohledem na právní jistotu a na fakt, že vznikl zřejmě neúmyslně v procesu novelizace, měl řešit výkladem tak, že i zde bude hranicí okamžik, kdy nastaly účinky insolvenčního řízení.^{354, 355}

Méně jasné je určení dluhů, které mají být od majetku obchodní korporace odečítány. Jednou z vytykaných vad předchozí právní úpravy bylo obcházení insolvenčního řízení. V souladu se snahou zhojit tuto vadu by podle mého názoru měly být součástí souhrnu dluhů pouze dluhy obchodní korporace odpovídající pohledávkám přihlášeným a zjištěným v insolvenčním řízení.³⁵⁶ Francouzská judikatura opakovaně dovozuje, že do výpočtu schodku

---

³⁴⁷ Demonstrativní výčet hodnot spadajících pod pojem majetek je uveden v § 206 odst. 1 IZ, přičemž v odst. 2 dále stanoví, že „(m)ajetkovou podstatu tvoří dále i příslušenství, přírůstky, plody a užitky majetku uvedeného v odstavci 1.“

³⁴⁸ POHL, Tomáš. Majetková podstata a její správa. In: WINTEROVÁ, Alena; MACKOVÁ, Alena; SMOLÍK, Petr; POHL, Tomáš; FRINTOVÁ, Dita et al. *Civilní právo procesní. Díl druhý: řízení vykonávací, řízení insolvenční.* 3. vydání. Praha: Leges, 2022, s. 268. ISBN 978-80-7502-602-6.

³⁴⁹ § 205 odst. 1 IZ.

³⁵⁰ § 101 odst. 1 IZ.

³⁵¹ § 205 odst. 2 IZ.

³⁵² § 97 odst. 1 IZ.

³⁵³ SEDLÁČEK, Dušan. § 205. Online. In: SPRINZ, Petr; JIRMÁSEK, Tomáš; ŘEHÁČEK, Oldřich; VRBA, Milan; ZOUBEK, Hynek et al. *Insolvenční zákon. Komentář.* 4. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-02].

³⁵⁴ Pokud se jedná o majetek ve spoluvlastnictví, do majetkové podstaty spadá toliko podíl (§ 205 odst. 3 IZ).

³⁵⁵ Do majetkové podstaty může v souladu s § 205 odst. 4 IZ náležet i majetek osob odlišných od dlužníka, stanoví-li tak zákon, zejména jde o plnění z neúčinných právních úkonů (k neplatnosti a neúčinnosti v insolvenčním řízení viz § 231 an. IZ.)

³⁵⁶ Včetně pohledávek, které se nepřihlašují – viz § 168 a § 169 IZ.

se zahrnují pouze dluhy vzniklé do okamžiku rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení.³⁵⁷ Rada³⁵⁸ je toho názoru, že okamžikem rozhodným pro výpočet souhrnu dluhů by měl být v českém právním prostředí okamžik právní moci rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku obchodní korporace, aby tak do souhrnu dluhů byly započítány i dluhy vzniklé v průběhu moratoria.

Mezi českými odborníky se však objevují i názory, že by se do souhrnu dluhů měli zahrnovat rovněž dluhy vzniklé až po rozhodnutí o úpadku a po prohlášení konkursu. Tento závěr je odůvodněn účelem spočívajícím v ochraně věřitelů a možností dovést příčinnou souvislost také mezi porušením povinnosti a vznikem těchto dluhů.³⁵⁹

Francouzská judikatura také dochází k závěru, že do souhrnu dluhů se počítají pouze dluhy existující již v okamžiku zániku funkce, pokud je žalovaným bývalý ředitel.³⁶⁰ Za doby trvání funkce musí existovat i nedostatek aktiv.³⁶¹ Z toho vyplývá, že v případě odpovědnosti bývalých ředitelů soud posuzuje celkovou situaci dluhů a majetku společnosti ke dni zániku funkce. Jak jsem již uvedla výše,³⁶² domnívám se, že není nutné ani vhodné tento závěr francouzské judikatury přebírat.

Výslednou výši schodku je možno zjistit zpravidla až na konci insolvenčního řízení a pro konečné rozhodnutí, které stanoví konkrétní výši plnění, by měl být zjištěn přesně.³⁶³ Dříve je však možné vydat alespoň mezitímní rozhodnutí o základu věci.³⁶⁴ Podle důvodové zprávy by měl soud výsledný nedostatek majetku zjišťován z konečné zprávy,³⁶⁵ kterou insolvenční správce předkládá insolvenčnímu soudu v závěru zpeněžení majetkové podstaty.³⁶⁶ Vzhledem k tomu, že má být sankční plnění člena statutárního orgánu následně součástí majetkové

---

³⁵⁷ Např. Cass. com. ze dne 7. 10. 2020 č. 19-14.291: „*Seules des dettes nées avant le jugement d'ouverture peuvent être prises en compte pour la détermination de l'insuffisance d'actif.*“

³⁵⁸ RADA, pozn. 74, s. 489.

³⁵⁹ Např. CHRENOVSKÝ, pozn. 62, s. 203.

³⁶⁰ Cass. com. ze dne 16. 6. 2021 č. 19-16.359 či Cass. com. ze dne 12. 1. 2022 č. 20-19.494: „*(...) l'insuffisance d'actif doit exister à la date à laquelle le dirigeant a cessé ses fonctions pour que sa responsabilité puisse être engagée de ce fait. (...) lorsque le dirigeant poursuivi pour insuffisance d'actif n'est plus en fonction le jour de l'ouverture de la procédure collective, l'insuffisance d'actif doit être établie à la date de cessation de ses fonctions (...)*“

³⁶¹ Cass. com. ze dne 24. 3. 2021 č. 20-10.677: „*(...) qu'à l'égard d'un dirigeant démissionnaire, l'insuffisance d'actif doit être établie à la date de sa démission (...)*“

³⁶² Viz podkapitulu 3.4.5 *Dirigeant* (Francie).

³⁶³ Jak jsem již výše rozebrala, domnívám se, že se (ani subsidiárně) nepoužijí ustanovení občanského zákoníku o náhradě škody, tedy ani § 2955 OZ. Soudu přísluší spravedlivě rozhodnout až o konkrétní výši plnění, nemůže sám sobě, je-li mu dána diskreční pravomoc, stanovit spravedlivé meze vlastního uvážení.

³⁶⁴ § 152 odst. 2 OSŘ: *Rozsudkem má být rozhodnuto o celé projednávané věci. Jestliže to však je účelné, může soud rozsudkem rozhodnout nejdříve jen o její části nebo jen o jejím základu.*

³⁶⁵ § 302 IZ.

³⁶⁶ Důvodová zpráva k Novele, Zvláštní část – K bodům 71 až 74, K § 66, K odst. 1 písm. b).

podstaty (viz následující podkapitolu), mělo by být rovněž toto plnění součástí konečné zprávy. Vhodnější by proto bylo zvolit okamžik dřívější, jak ostatně podle mého názoru velmi logicky navrhuje Rada.³⁶⁷ Podle něj by rozhodným časovým okamžikem pro stanovení schodku měl být okamžik zpeněžení veškerého majetku z majetkové podstaty obchodní korporace, který předchází vypracování a schválení konečné zprávy. Tento okamžik považuje za vhodnější z důvodu, že zachovává tradiční rozfázování insolvenčního řízení, zatímco dle zákonodárcova pojetí dochází žalobou na doplnění pasiv k roztržitému konceptu fází, neboť součástí konečné zprávy by měly být všechny výtěžky zpeněženého majetku právnické osoby, včetně toho, co bylo získáno od povinné osoby. Svůj názor odůvodňuje ustanovením insolvenčního zákona upravujícím konečnou zprávu (§ 302 odst. 1 písm. a) a b) IZ), kde jsou uvedeny dva případy, které nebrání insolvenčnímu správci předložit konečnou zprávu insolvenčnímu soudu,³⁶⁸ přičemž ani pod jeden z těchto případů nelze spor o doplnění pasiv podřadit. S tímto závěrem se plně ztotožňuji.

Rada vychází z francouzského řešení, které určuje výši hodnoty majetku podle hodnoty jeho zpeněžení.³⁶⁹ Aktiva pro výpočet schodku jsou tvořena výtěžkem zpeněžení a vymoženými pohledávkami. A to i v případě, že insolvenční správce při zpeněžování majetkové podstaty pochybil a nevytěžil tolik, kolik vytěžit mohl.³⁷⁰ Stále však platí, že se dle francouzské praxe do výsledné částky nezapočítávají dluhy vzniklé až po začátku insolvenčního řízení. Horní hranice pro uložení povinnosti je tedy ve Francii tvořena „*rozdílem mezi výší závazků přiznaných za období před vydáním rozhodnutí o zahájení řízení a výší aktiv vymožených ke dni rozhodnutí soudu.*“³⁷¹

V případě, že nedostatek aktiv existoval již předtím, než k němu ředitel přispěl, čímž jej prohloubil, zjišťují francouzské soudy také výši schodku ke dni ředitelova pochybení. Řediteli může být uloženo uhradit pouze zvýšení schodku mezi dnem, kdy se dopustil

---

³⁶⁷ RADA, pozn. 74, s.490. Podobně také JOSKOVÁ, pozn. 87, s. 464-465, či LANGMEIER, pozn. 46, s. 194.

³⁶⁸ V písm. a) je to zprvve situace, kdy nejsou ukončeny některé incidenční spory, jejichž *výsledek nemůže podstatně ovlivnit závěr konečné zprávy*, zadruhé v písm. b) situace, kdy *se nepodařilo zpeněžit všechny majetek náležející do majetkové podstaty, pokud dosud nezpeněžený majetek může být z majetkové podstaty vyňat*.

³⁶⁹ RADA, pozn. 74, s. 490 s odkazem na Cass. com. ze dne 25. 10. 2017 č. 16-17.584 a Cass. com. ze dne 6. 10. 2009 č. 06-15.141.

³⁷⁰ Cass. com. ze dne 1. 7. 2020 č. 19-11.849: „*Il n'y a donc pas lieu, pour apprécier la faute de gestion du dirigeant, de rechercher les conditions dans lesquelles le liquidateur a réalisé les actifs de la société débitrice, les éventuels manquements du liquidateur n'étant pas de nature à exonérer le dirigeant de son obligation de contribuer à l'insuffisance d'actif constatée.*“

³⁷¹ Cass. com. ze dne 23. 9. 2014 č. 13-22.095: „*(...) l'insuffisance d'actif de la société qu'il dirigeait, lequel s'établit par différence entre le montant du passif admis pour la période antérieure au jugement d'ouverture et celui des actifs recouvrés à la date à laquelle le juge statue ;*“

pochybení a konečným schodkem.³⁷² Zjišťování původního nedostatku aktiv je komplikované, jelikož zaprvé nemusí být k dispozici účetnictví k tomuto datu a zadruhé není nedostatek aktiv mimo rámec insolvenčního řízení definován.³⁷³

4.3 Plnění

Rozhodne-li soud o povinnosti člena statutárního orgánu plnit, plněno je ve stanovené výši přímo do majetkové podstaty obchodní korporace. Toto plnění se tak ve výsledku rovnoměrně rozdělí mezi věřitele v souladu se zásadou poměrného uspokojení věřitelů a pravidly pro vypořádání jednotlivých kategorií pohledávek. Tento postup se částečně odchyluje od francouzské úpravy, podle které se plnění stává rovněž majetkem dlužníka (společnosti) nicméně je mezi věřitele rozděleno poměrně bez ohledu na to, zda by jinak měli přednostní právo k uspokojení či nikoli.³⁷⁴ Je-li povinný ředitel zároveň věřitelem společnosti, je z rozdělení (jeho vlastního) plnění vyloučen. Rovněž je vyloučen z rozdělení ostatního výtěžku insolvenčního řízení, a to až do výše částky, která mu byla přikázána k úhradě.³⁷⁵ Podle *Cour de cassation* není rovněž možné, aby si ředitel svoji pohledávku vůči společnosti započítal do uložené povinnosti.³⁷⁶

Cílem insolvenčního řízení deklarovaným v § 1 insolvenčního zákona je, *aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů*. Právě princip poměrného uspokojení věřitelů předchází úprava sankčního ručení narušovala.³⁷⁷

Z předchozí kapitoly je patrné, že rozdíl mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku, není (nutně) výslednou částkou uloženou k plnění, nýbrž horní hranicí omezující výši částky, kterou může soud uložit. Konkrétní výše je pak na uvážení soudu, přičemž soud při své úvaze postupuje v souladu s principem proporcionality již rozebraným v podkapitole 2.5

---

³⁷² Cass. com. ze dne 16. 7. 2021 č. 19-16.359.

³⁷³ TRIBUNAL DE COMMERCE DE PARIS, pozn. 45.

³⁷⁴ Čl. L651-2 al. páta CC.: „*Les sommes versées par les dirigeants ou l'entrepreneur individuel à responsabilité limitée entrent dans le patrimoine du débiteur. Elles sont réparties au marc le franc entre tous les créanciers. Les dirigeants ou l'entrepreneur individuel à responsabilité limitée ne peuvent pas participer aux répartitions à concurrence des sommes au versement desquelles ils ont été condamnés.*“

³⁷⁵ Tamtéž.

³⁷⁶ Cass. com. ze dne 8. 3. 2017 č. 15-24.891: „*(...) en toute hypothèse, les sommes recouvrées à la suite d'une action en responsabilité pour insuffisance d'actif entrent dans le patrimoine du débiteur pour être réparties, en cas de liquidation, entre tous les créanciers ; que cette règle fait obstacle à ce que la compensation ait lieu entre la dette mise à la charge du dirigeant fautif condamné et sa créance envers la liquidation judiciaire ;*“

³⁷⁷ Viz podkapitulu 6.2 Uložení povinnosti ručení.

Proporcionalita. Konkrétní povinnost však nemusí být uložena jen rozsudkem, nýbrž může být výsledkem soudního smíru ve smyslu § 99 OSŘ.³⁷⁸

V případě plurality osob, jimž byla uložena sankční povinnost, předpokládá důvodová zpráva k Novele postup podle úpravy § 2915 OZ,³⁷⁹ tedy v první řadě povinnost solidární.³⁸⁰ Tento závěr, jak jsem již v práci opakovaně předestřela, podle mého názoru není zcela konformní s podstatou institutu. I při posuzování povinnosti více povinných musí soud v souladu s principem přiměřenosti zohlednit všechny relevantní skutečnosti pro konkrétního povinného tak, aby byla reflektována individualita povinné osoby a jejího protiprávního jednání. V souladu s tím je tak možné uložit povinnost každému v rozdílné výši či ji uložit jen některému a jinému nikoli. Součet všech uložených plnění však nesmí překročit zákonem stanovenou horní hranici, tj. rozdíl mezi součtem dluhů a majetkem obchodní korporace.³⁸¹ Francouzský zákonodárce dal soudu možnost uložit povinnost solidárně, avšak jen na základě odůvodněného rozhodnutí.³⁸² *A contrario* se bez výslovného rozhodnutí soudu předpokládá odpovědnost individuální.

Povinnost doplnit majetkovou podstatu nelze uložit namísto druhé ze zvláštních povinností, povinnosti k vydání prospěchu.³⁸³ Jedná se o dvě samostatné a vzájemně nezaměnitelné povinnosti s toutéž skutkovou podstatou.

4.4 *Ne bis in idem?*

V první kapitole jsem již zmínila, že zvláštní úpadkový delikt upravuje i insolvenční zákon. Jedná se o sankci za porušení (konkrétní) povinnosti podat insolvenční návrh ve smyslu § 98 IZ. Sankce dle § 99 IZ má povahu odpovědnosti za újmu způsobenou nesplněním této povinnosti. Újmou se v tomto případě rozumí rozdíl mezi v insolvenčním řízení zjištěnou výší přihlášené pohledávky věřitele obchodní korporace a částkou, kterou tento věřitel z insolvenčního řízení obdržel.³⁸⁴ Takto určená výše újmy neodpovídá skutečné škodě, která by se měla rovnat rozdílu mezi částkou, kterou by věřitel obdržel v případě včasného podání

---

³⁷⁸ Soudem schválenou dohodu stran připouští i francouzské právo, viz RADA, pozn. 74, s. 491, s odkazem na Cass. com. ze dne 8. 3. 2017 č. 15-16.005.

³⁷⁹ Důvodová zpráva k Novele, Zvláštní část – K bodům 71 až 74, K § 66, K odst. 1 písm. b).

³⁸⁰ S výjimkou uvedenou v druhém odstavci § 2915 OZ.

³⁸¹ Shodně PTÁČNÍK, Jan. Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace po novele ZOK. Online. *Právní prostor*. 2020. Dostupné z: https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/zvlastni-povinnosti-pri-upadku-obchodni-korporace-po-novele-zok#_ftnref4. [cit. 2024-02-14].

³⁸² Čl. L651-2, al. první, věta druhá: „*En cas de pluralité de dirigeants, le tribunal peut, par décision motivée, les déclarer solidairement responsables.*“

³⁸³ RADA, pozn. 4, s. 44.

³⁸⁴ § 99 odst. 2 IZ.

insolvenčního návrhu, a částkou, kterou reálně obdržel. Skutečná škoda by tak zpravidla byla nižší než újma určená způsobem dle § 99 IZ. I v tomto institutu lze proto spatřovat nikoli nevýznamnou sankční funkci.³⁸⁵

Opožděné podání insolvenčního návrhu by bylo možné za určitých okolností (a z francouzské judikatury vyplývá, že tomu tak v praxi často je³⁸⁶) podřadit pod skutkovou podstatu institutu žaloby na doplnění pasiv. Klíčové je, zda lze mezi porušením povinnosti dle § 98 IZ a prohloubením úpadku/nedostatku aktiv dovést kauzální nexus.³⁸⁷ Někteří se proto domnívají, že tyto dva instituty sankcionují dvakrát totéž, čímž dochází k porušení zásady *ne bis in idem*.³⁸⁸ Je proto vhodné pozastavit se nad otázkou, zda oba nároky mohou existovat vedle sebe či nikoli.

Odpovědnost podle § 99 IZ je koncipována jako objektivní.³⁸⁹ Není však objektivní absolutně, zákon dává k dispozici několik liberačních důvodů. Odpovědnosti se tak člen statutárního orgánu může zprostit, prokáže-li, že porušení povinnosti podat insolvenční návrh nemělo vliv na rozsah uspokojení pohledávky v insolvenčním řízení, tedy že se v mezidobí od vzniku povinnosti podat insolvenční návrh do jeho skutečného podání úpadek neprohloubil.³⁹⁰ Druhým liberačním důvodem je skutečnost, že člen statutárního orgánu povinnost nesplnil z důvodů, které nastaly nezávisle na jeho vůli a které nemohl odvrátit ani při vynaložení veškerého úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat.³⁹¹

Na rozdíl od řízení o nároku dle § 66 ZOK, spor o náhradu škody dle § 99 IZ není sporem incidenčním.³⁹² Nejedná se ani o plnění poskytované do majetkové podstaty v kolektivním zájmu všech věřitelů. Nárok je individuálním nárokem přihlášeného věřitele, který se jej domáhá v řízení relativně nezávislém na insolvenčním řízení. Ač se nároku dle § 99 IZ může věřitel ve snaze eliminovat riziko promlčení domáhat již v průběhu insolvenčního

---

³⁸⁵ JIRMÁSEK, Tomáš. § 99 Online. In: SPRINZ, Petr; JIRMÁSEK, Tomáš; ŘEHÁČEK, Oldřich; VRBA, Milan; ZOUBEK, Hynek et al. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-11].

³⁸⁶ Viz podkapitulu 2.4 Příklady z francouzské judikatury.

³⁸⁷ Cass. com. ze dne 8. 3.2023 č. 21-24.650.

³⁸⁸ K tomuto závěru viz např. RADA, pozn. 74, s. 489.

³⁸⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana et. al. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 178. ISBN 978-80-7502-257-8. Opačně však usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2016, 29 Cdo 2356/2016.

³⁹⁰ Tamtéž, s. 178.

³⁹¹ § 99 odst. 3 IZ.

³⁹² Nelze jej podřadit pod výčet v § 159 odst. 1 IZ.

řízení,³⁹³ rozhodnuto o něm může být až po skončení insolvenčního řízení, neboť do té doby nelze přesně určit výši újmy.³⁹⁴

K řešení otázky vycházím analogicky ze závěrů, ke kterým dospěla Hurychová,³⁹⁵ která se zabývala otázkou konkurence povinnosti k náhradě újmy dle § 99 IZ a institutu *wrongful trading*. Nárok vyplývající z § 99 IZ je čistě individuálním nárokem věřitele vůči členu statutárního orgánu, nezávislým na nárocích ostatních věřitelů, naopak závislým na aktivitě věřitele při jeho uplatnění. Naproti tomu nárok dle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK, byť sice cílen na částečnou úhradu pohledávek věřitelů, je sankčním plněním do majetkové podstaty obchodní korporace, tedy kompenzováno je fakticky v první řadě obchodní korporaci a až sekundárně věřitelům v souladu s pravidly insolvenčního řízení. Uplatnění nároku je v případě žaloby na doplnění pasiv závislé především na insolvenčním správci. Domnívám se proto, že pro odlišnost obou institutů je možné, aby fungovaly vedle sebe. Zároveň se však domnívám, že v případě obou institutů doplňuje funkci kompenzační nezanedbatelná funkce sankční. Z toho důvodu bych vnímala jako spravedlivější, pokud by v případě, že soud uložil povinnost doplnit majetkovou podstatu (také) na základě porušení povinnosti podat insolvenční návrh, jakož i v případě, že povinnost neuložil v souladu s jeho diskrečním oprávněním a principem proporcionality (ač bylo prokázáno, že porušení povinnosti podat insolvenční návrh přispělo ke zvýšení schodku na majetku obchodní korporace), měl věřitel možnost domáhat se pouze skutečné škody a nikoli újmy ve výši dle současného znění § 99 IZ. Takové řešení vnímám jako spravedlivé, avšak ze současného znění § 99 IZ jej dovodit nelze.

Je však nutno poznamenat, že tento názor není názorem všeobecně sdíleným. Podle Rady³⁹⁶ by v případě úspěšné žaloby na doplnění pasiv již nemělo být možno domáhat se nároku podle § 99 IZ.

---

³⁹³ MARŠÍKOVÁ, pozn. 389, s. 178.

³⁹⁴ HURYCHOVÁ, pozn. 233, s. 161. Shodně např. JOSKOVÁ, Lucie. Důsledky pozdního podání insolvenčního návrhu. In: JOSKOVÁ, Lucie; PRAVDOVÁ, Markéta a ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 97. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-12].
Nebo MORAVEC, Tomáš. § 99. Online. In: MORAVEC, Tomáš; KOTOUČOVÁ, Jiřina; ERBSOVÁ, Hana; KUBÁLEK, Jan; SMRČKA, Luboš et. al. *Insolvenční zákon*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 317. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-12].

³⁹⁵ HURYCHOVÁ, pozn. 233, s. 161.

³⁹⁶ RADA, pozn. 74, s. 489.

4.5 Dílčí shrnutí

Povinnost doplnit majetkovou podstatu je sankcí spočívající v poskytnutí plnění do majetkové podstaty obchodní korporace ve výši stanovené soudem dle jeho uvážení při respektování principu proporcionality a mezí stanovených zákonem. Zákon však tyto meze nestanoví dostatečně, neboť nestanoví, jak má být určena hodnota majetku a které dluhy mají být součástí výpočtu pro určení horní hranice soudního uvážení.

Rozhodnutí soudu je pro sporné řízení netypicky, nikoli však zcela ojediněle, konstitutivní. Podobně netypicky je takový postup vnímán i v rámci práva francouzského. Francouzská *Conseil constitutionnel* však v rámci přezkumu ústavnosti čl. 651-2 CC dospěla k závěru, že taková konstrukce ustanovení, resp. svěření diskrečního oprávnění soudu, je ospravedlněno veřejným zájmem, který je v tomto případě spatřován ve snaze podpořit zakládání a rozvoj společností. Individualizace sankce je nástrojem, který zajišťuje, že členové statutárního orgánu nebudou nepřiměřeně trestáni a tím odrazováni od výkonu funkce. Právě z důvodu, že je soudu svěřeno diskreční oprávnění, je nezbytné, aby byly meze soudní diskrece zákonem jasně vymezeny. Lze se domnívat, že výše majetku obchodní korporace bude určena částkou, kterou insolvenční správce získá na konci insolvenčního řízení ze zpeněžení majetkové podstaty a vymožených pohledávek obchodní korporace, nehledě na to, zda mohla být částka, byl-li by insolvenční správce efektivnější, vyšší či nikoli. Zcela nevyřešenou otázkou zůstává určení výše souhrnu dluhů, resp. určení, které dluhy mají být součástí souhrnu. Patrně to budou pouze dluhy odpovídající pohledávkám řádně uplatněným v insolvenčním řízení. Není však zřejmé, zda zákonodárce zamýšlel takové dluhy omezit časově (např. jen na ty, které vznikly do zahájení insolvenčního řízení, do rozhodnutí o úpadku, do zániku funkce člena statutárního orgánu či k jinému rozhodnému okamžiku).

5. Časová působnost právní úpravy

Pro aplikaci nové právní úpravy je podstatné určit její časovou působnost, tedy na které případy se bude vztahovat a kdy se naopak ještě bude postupovat podle předchozího znění zákona. Tuto otázku řeší Novela v čl. II Přechodná ustanovení (bod 7.), který určuje jako rozhodný okamžik zahájení insolvenčního řízení. Bylo-li insolvenční řízení zahájeno před účinností Novelu, tj. do 30. 12. 2020 (včetně), mělo by se v souladu s ustanovením použít znění § 68 ZOK před Novelou, od 1. 1. 2021 pak aktuálního znění § 66 ZOK.³⁹⁷

Ačkoli se tato formulace zdá na první pohled poměrně jasnou, domnívám se, že stejně tak, jak dovodil Nejvyšší soud v případě aplikace § 68 ZOK před Novelou, musí být pro aplikaci § 66 ZOK z časového hlediska rozhodné, zda za účinnosti zákona došlo k vytykanému jednání člena statutárního orgánu.³⁹⁸ V opačném případě by se jednalo o porušení principu zákazu zpětné účinnosti (retroaktivity). K tomu odkazuji na nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 6. 2002, sp. zn. III. ÚS 611/01, podle kterého „(k) základním principům vymezujícím kategorii právního státu, kterým je i Česká republika (srov. čl. 1 Ústavy), patří princip ochrany důvěry občanů v právo a s tím související princip zákazu zpětné účinnosti (retroaktivity) právních norem. Přestože zákaz retroaktivity právních norem je v čl. 40 odst. 6 Listiny výslovně upraven jen pro oblast trestního práva (podle uvedeného ustanovení trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, a pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější), je nutno z čl. 1 Ústavy dovodit působení tohoto zákazu i pro další odvětví práva (...) Akcent kladený na zákaz zpětné účinnosti právních norem jako na jeden ze základních prvků právního státu pramení z požadavku právní jistoty. Zákaz retroaktivity spočívá v tom, že podle současné právní normy zásadně není možné posoudit lidské chování, právní skutečnosti či právní vztahy, jež se uskutečnily dříve, než právní norma nabyla účinnosti.“

Z výše uvedeného vyplývá, jak správně upozorňuje např. Chrenovský,³⁹⁹ že může nastat situace, kdy sice insolvenční řízení bylo zahájeno až za účinnosti Novelu, ale porušení

---

³⁹⁷ Insolvenční řízení se zahajuje dnem, kdy insolvenční návrh dojde k věcně příslušnému soudu (§ 97 odst. 1 IZ. K příslušnosti soudu v podkapitole 3.2 Příslušnost soudu), přičemž nesmí trpět žádnou z v zákoně vyjmenovaných vad, pro kterou by se k němu nepřihlíželo (§ 97 odst. 2-5 IZ).

³⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1916/2019: „Nejvyšší soud uzavírá, že pro aplikaci § 68 odst. 1 z. o. k. je – z časového hlediska – rozhodné, zda za účinnosti tohoto ustanovení došlo k jednání člena (nebo bývalého člena) statutárního orgánu korporace spočívajícího v tom, že nečinil v rozporu s péčí řádného hospodáře za účelem odvrácení úpadku obchodní korporace vše potřebné a rozumně předpokladatelné. Naopak to, zda za účinnosti tohoto ustanovení vznikl nebo se stal splatným zajišťovaný závazek, pro použitelnost citovaného ustanovení rozhodné není.“

³⁹⁹ CHRENOVSKÝ, pozn. 62, s. 204, s odkazem na nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96.

povinnosti nastalo ještě před její účinností. Tím vzniká určitý prostor, v němž je vyloučeno použití „staré“ úpravy,⁴⁰⁰ avšak použití „té nové“ by znamenalo porušení principu právní jistoty, neboť by na člena statutárního orgánu dopadala sankce, která v době jeho protiprávního jednání neexistovala.⁴⁰¹ Tím vzniká určitý prostor, v němž nejsou věřitelé chráněni ani institutem ručení, ani institutem doplnění pasiv. Zde nastala podle mého názoru chyba v nedůslednosti zpracování přechodných ustanovení, které však již nelze napravit legislativní změnou, aniž by bylo narušeno výše zmíněné pravidlo pro aplikaci sankční právní úpravy.

6. Zákonné ručení dle předchozí právní úpravy

V této kapitole se budu krátce ohlížet k právní úpravě účinné před Novelou, jejíž těžiště leželo především v § 68 předchozího znění zákona o obchodních korporacích, který v souvislosti s úpadkem obchodní korporace chránil její věřitele institutem zákonného ručení členů statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace. Jednalo se o institut zčásti inspirovaný⁴⁰² konceptem anglického úpadkového deliktu *wrongful trading*, od kterého se však v mnoha aspektech (co do dispozice, sankce i účelu) značně odchyluje.⁴⁰³ Jak bylo již v práci zmíněno, princip fungování institutu zákonného ručení se od principu fungování žaloby na doplnění pasiv výrazně liší.

Cílem této kapitoly je tedy stručně popsat institut zakotvený v § 68 ZOK před Novelou a zdůraznit sporné otázky, problémy a odlišnosti od stávající úpravy, a to se záměrem vytvořit podklad pro zhodnocení cílů zákonodárce uvedených v důvodové zprávě k Novele. Jeden z důvodů „výměny“ institutu sankčního ručení za institut žaloby na doplnění pasiv je jeho nevyužívání v praxi. V posledních pár letech se však objevilo několik soudních rozhodnutí, která některé sporné otázky ohledně sankčního ručení řeší.

---

⁴⁰⁰ Viz čl. I. Bod 52. Novely: „§ 67 a 68 se včetně nadpisu zrušují.“

⁴⁰¹ Domnívám se, že koncept sankčního ručení dle § 68 ZOK před Novelou nelze považovat za tutéž sankci.

⁴⁰² Inspiraci deklaroval zákonodárce v důvodové zprávě k zákonu o obchodních korporacích, Zvláštní část – K § 44 až 71.

⁴⁰³ BOGUSKÝ, pozn. 159.

6.1 Podmínky pro uložení sankčního ručení

První základní podmínkou pro uložení povinnosti ručení bylo shodně se současnou úpravou rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku obchodní korporace.^{404, 405} Rozhodnutí o způsobu řešení úpadku nebylo pro předchozí právní úpravu, na rozdíl od té aktuální, relevantní.

Druhou podmínkou bylo, že (bývalý) člen statutárního orgánu věděl či musel vědět, že se obchodní korporace nachází ve stavu hrozícího úpadku.⁴⁰⁶ Povinnost znát ekonomickou situaci společnosti je povinností vyplývající z povinnosti péče řádného hospodáře.⁴⁰⁷ Jen velmi výjimečně tak může nastat situace, kdy by si člen statutárního orgánu nebyl vědom hrozícího úpadku obchodní korporace a zároveň dodržoval standard péče řádného hospodáře. Takové ojedinělé situace mohou mít příčinu v nepředvídatelné události vážící se na osobu člena statutárního orgánu (např. náhlá hospitalizace v době, kdy by se za normálních okolností o hrozícím úpadku musel dozvědět) či v nepředvídatelných vnějších okolnostech, které zapříčiní náhlé předlužení či platební neschopnost (např. přírodní katastrofa či epidemický výskyt choroby).⁴⁰⁸

Třetí podmínkou bylo porušení péče řádného hospodáře spočívající v tom, že (bývalý) člen statutárního orgánu neučinil vše potřebné a rozumně předpokladatelné k odvrácení úpadku.⁴⁰⁹ Doktrína dovozovala, že s argumentem *a minori ad maius* bylo třeba za pochybení sankcionované v souladu s § 68 ZOK před Novelou považovat nejen nedodržení povinnosti odvracet hrozící úpadek, ale také jednání, které obchodní korporaci k úpadku přivedlo.⁴¹⁰ Zde je patrný rozdíl oproti současné úpravě. Primární povinnost podle předchozí úpravy byla

---

⁴⁰⁴ § 68 odst. 1 písm. a) ZOK před Novelou.

⁴⁰⁵ Již zde však vyvstávaly doktrinální neshody, zda se musí jednat o rozhodnutí pravomocné (tak např. ZVÁRA, Michael. Ručení členů statutárních orgánů kapitálových společností za dluhy společnosti vůči věřitelům dle § 68 zákona o obchodních korporacích. Online. *Obchodněprávní revue*. 2016, č. 5. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-01].), nebo zda postačí, že nastaly účinky rozhodnutí o úpadku jeho zveřejněním v insolvenčním rejstříku v souladu s § 89 odst. 1 IZ (tak např. ŠUK, Petr. § 68 Ručení členů orgánů při úpadku obchodní korporace. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 194-195. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-05]).

⁴⁰⁶ § 68 odst. 1 písm. b) ZOK před Novelou. Dle § 3 odst. 5 IZ *o hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků*. K tomu Ústavní soud v usnesení ze dne 1. 2. 2022, sp. zn. III. ÚS 10/22 uvádí: „S odkazem na odbornou literaturu lze doplnit, že za hrozící úpadek lze považovat i situaci, kdy je již korporace předlužena, popřípadě je v platební neschopnosti, která se nadále prohlubuje.“

⁴⁰⁷ Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1152/2006 „Povinností této osoby (člena statutárního orgánu) jednající s péčí řádného hospodáře ... je být informován o průběžných výsledcích hospodaření právnícké osoby.“ Shodně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5036/2015.

⁴⁰⁸ ZVÁRA, pozn. 405.

⁴⁰⁹ § 68 odst. 1 písm. b) ZOK před Novelou.

⁴¹⁰ Srov. ŠUK, pozn. 405, s. 195.

poměrně konkrétně vymezena jako povinnost odvracet hrozící úpadek, resp. povinnost učinit vše potřebné a rozumně předpokladatelné k jeho odvrácení, (zda se úpadek odvrátit podařilo, nebylo rozhodné). Porušení povinnosti bylo tedy bráno jako porušení specifické povinnosti vyplývající z obecného pravidla péče řádného hospodáře. Aplikace ustanovení při porušení jiných povinností (v rámci péče řádného hospodáře) v situaci, kdy porušení bylo příčinou úpadku, se pouze dovozovala výkladem.⁴¹¹ Bylo tedy sporné, zda se porušení primární povinnosti vztahovalo pouze k období hrozícího úpadku či nikoli. Oproti tomu současná úprava pojímá primární povinnost(i) velmi široce s tím, že vyžaduje jejich kvalifikované porušení – přispívající k úpadku obchodní korporace. Jak je patrné již z mých dřívějších závěrů, domnívám se, že v obou případech však shodně bylo a je nutné posuzovat, zda byl porušen standard péče řádného hospodáře a současně brát v potaz pravidlo podnikatelského úsudku.

6.2 Uložení povinnosti ručení

- **Žaloba a řízení**

Shodně se současnou právní úpravou i řízení o uložení povinnosti ručení bylo řízením návrhovým a rozhodnutí o uložení povinnosti ručení rozhodnutím konstitutivním.⁴¹² Neshodně ale řízení o vzniku ručení nebylo na rozdíl od řízení o doplnění pasiv incidenčním sporem,⁴¹³ šlo o „klasické“ sporné řízení dle části třetí občanského soudního řádu. Nebylo závislé na konci insolvenčního řízení, jako je tomu nyní, a mohlo být vedeno i po jeho skončení. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1319/2018 rovněž teleologickým výkladem dovodil (navzdory názoru části odborné literatury), že mohlo být zahájeno i po zániku pohledávky (nebo její neuspokojené části) v důsledku zániku obchodní korporace z důvodu zrušení konkursu pro zcela nepostačující majetek.⁴¹⁴ Tím Nejvyšší soud prolomil princip akcesority ručení.⁴¹⁵ Jednalo se tedy o řízení, které probíhalo paralelně a relativně samostatně vedle insolvenčního řízení.⁴¹⁶ Řízení bylo také vedeno odděleně od zbylých tzv. úpadekových deliktů, které zákon o obchodních korporacích upravoval.

---

⁴¹¹ S tímto závěrem se ztotožňuje rovněž judikatura, viz rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. 9. 2021, sp. zn. 5 Cmo 149/2021-202: „Pod pojmem „neodvracení hrozícího úpadku“ je třeba subsumovat nejen nepřijetí racionálních opatření k odvrácení hrozícího úpadku, ale taktéž i jednání, jímž členové statutárního orgánu v rozporu s péčí řádného hospodáře korporaci do (hrozícího) úpadku sami dovedli (...)“

⁴¹² Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1319/2018.

⁴¹³ Nešlo jej podřadit pod definici incidenčního sporu dle § 2 písm. d) a § 159 IZ.

⁴¹⁴ § 308 odst. 1 písm. d) a § 311 IZ.

⁴¹⁵ V souladu s principem akcesority závazek ručení následuje osud zajištěného dluhu. Viz § 2026 odst. 1 OZ.

⁴¹⁶ PRZECZEK, pozn. 111.

- **Příslušnost soudu**

Věcná příslušnost soudu byla v doktríně po nějakou dobu sporná,⁴¹⁷ nicméně tato otázka byla vyřešena novelou občanského soudního řádu účinnou od 30. 9. 2017,⁴¹⁸ která do výčtu věcí, u kterých je dána věcná příslušnost krajského soudu přidala zákonné ručení při porušení péče řádného hospodáře.⁴¹⁹ Jelikož nešlo o incidenční spor, nebyla dána výlučná místní příslušnost insolvenčního soudu⁴²⁰ a řízení tak mohlo být vedeno před soudem jiným než tím, který rozhodoval o úpadku obchodní korporace. Místní příslušnost se řídila obecným soudem žalovaného.⁴²¹ Jiný soud však není o případu tak dobře informovaný jako soud insolvenční, aby rozhodoval stejně efektivně, jako by rozhodoval insolvenční soud, který již zná detailní průběh insolvenčního řízení a příčiny úpadku obchodní korporace.⁴²² I tato změna tedy je krokem směrem k zefektivnění řízení.

- **Aktivní legitimace**

Novelou došlo rovněž ke změně v aktivní legitimaci. Tato otázka byla taktéž velmi sporná a doktrína předkládala různé možnosti výkladu. Podle znění § 68 odst. 1 ZOK před Novelou mohl žalobu podat věřitel a insolvenční správce. Co se týče insolvenčního správce, část doktríny měla za to, že byť jej ustanovení výslovně označovalo, aktivně legitimován být neměl, pokud sám neměl vůči obchodní korporaci pohledávku.⁴²³ Jiní sice ustanovení o aktivní legitimaci insolvenčního správce nepovažovali za obsoletní, nicméně rozsah jeho aktivní legitimace považovali za rozdílný od aktivní legitimace věřitele.^{424, 425} K aktivní legitimaci insolvenčního správce uzavřel Vrchní soud v Olomouci v usnesení ze dne 12. 7. 2022, sp. zn. 8 Cmo 137/2022, že „...za stavu, kdy je insolvenční správce v ustanovení § 68 ZOK výslovně uveden jako oprávněný žalobce, a kdy jeho oprávnění bylo sice částí odborné veřejnosti

---

⁴¹⁷ Např. Zvára měl za věcně příslušný soud krajský s odkazem na § 9 odst. 2 písm. f) OSŘ, viz ZVÁRA, pozn. 405. Opačného názoru byl např. Šuk, viz ŠUK, pozn. 405, s. 196. Jednotná nebyla ani soudní praxe.

⁴¹⁸ Zákon č. 296/2017 Sb.

⁴¹⁹ § 9 odst. 2 písm. p) OSŘ. Srov. také usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 8. 2020, sp. zn. Ncp 524/2020.

⁴²⁰ § 7b IZ a § 160 odst. 1 IZ.

⁴²¹ § 84 - § 86 OSŘ.

⁴²² CHRENOVSKÝ, pozn. 62, s. 198.

⁴²³ ŠUK, pozn. 405. Tento názor se zakládal na odůvodnění, že žalovaná povinnost neměla potenciál rozmnožit majetkovou podstatu, naopak by došlo k jejímu zmenšení o náklady vynaložené na řízení.

⁴²⁴ ALEXANDER, pozn. 161, s. 581-582.

⁴²⁵ Sporné otázky ohledně aktivní legitimace insolvenčního správce byly zejména následující: Pokud byl insolvenční správce aktivně legitimován, mohl se domáhat uložení povinnosti ručení jen v souvislosti se svou vlastní pohledávkou, nebo rovněž v souvislosti s pohledávkou věřitelů? Pokud by odpovědí bylo druhé řečené, muselo by se jednat pouze o přihlášené věřitele? Mohl by podat pouze konstitutivní žalobu, nebo by mohl podat i žalobu na plnění? Pokud i na plnění, rozdělil insolvenční správce vymožené plnění pouze mezi insolvenční věřitele, nebo i ty nepřihlášené? Doktrína nabízela rozličná řešení. Srov. např. ALEXANDER, pozn. 161, BOGUSKÝ, pozn. 159, ZVÁRA, pozn. 405, HURYCHOVÁ, pozn. 233, ŠUK, pozn. 405 či FLÍDR, pozn. 259.

*zpochybňováno, tato otázka však nebyla v odborné veřejnosti, ani v rozhodovací praxi soudů jednoznačně vyřešena v neprospěch tohoto oprávnění, dospívá k závěru, že věcnou legitimaci k žalobě podle tohoto ustanovení podané v době jeho účinnosti nelze insolvenčnímu správci upřít bez ohledu na (ne)účelnost takové žaloby vyplývající z ustanovení § 183 odst. 2 z.č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona.*⁴²⁶

Sporná byla i otázka ohledně aktivní legitimace nepřihlášených věřitelů. Přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení nebylo podmínkou uplatnění institutu ručení. Jednalo se tedy o institut, který chránil konkrétního věřitele (přihlášeného i nepřihlášeného), který se aktivně domáhal svého práva. Boguský⁴²⁷ však dovedl, že nepřihlášenému věřiteli mohl ručitel plnění odepřít v části, která by bývala byla uspokojena v insolvenčním řízení.⁴²⁸

Aktivní legitimaci současná právní úprava postavilo najisto (ač lze spekulovat o vhodnosti volby omezení na insolvenčního správce).

- **Pasivní legitimace**

Pasivně legitimovanou osobou byl člen či bývalý člen statutárního orgánu obchodní korporace. Z působnosti ustanovení však byli vyňati členové statutárního orgánu, vč. bývalých, kteří byli do funkce jmenováni právě s cílem odvrácení úpadku, příp. jiné nepříznivé hospodářské situace obchodní korporace (tzv. krizoví manažeři), pokud svou funkci vykonávali s péčí řádného hospodáře. Fakticky však ustanovení výjimku krizovým manažerům neudělovalo, neboť nešlo a nelze postihovat (bývalého) člena statutárního orgánu, jednal-li s péčí řádného hospodáře, a to ani toho „nekrizového“.⁴²⁹ Nabízel by se výklad, že byl alespoň snížen standard požadované péče, neboť krizovým manažerem je osoba jmenována zpravidla pro její specifické odborné znalosti či dovednosti, z nichž plyne i standard odborné péče (§ 5 OZ), tedy standard vyšší než péče řádného hospodáře. Je však třeba mít na paměti, že v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, má-li člen statutárního orgánu „*určité odborné znalosti, schopnosti či dovednosti, je povinen je při výkonu funkce v rámci svých možností využívat.*“^{430, 431} Současná právní úprava žádnou zvláštní úpravu pro krizové manažery (ani

---

⁴²⁶ Opačný názor však vyjádřil Vrchní soud v Praze, který se v rozsudku ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 6 Cmo 205/2020-118, plně ztotožnil s odůvodněním krajského soudu, dle kterého není zřejmé, jaký význam by mělo vyhovění žalobě na založení ručení podané insolvenčním správcem. „*Věřitelé předmětných pohledávek by totiž svá práva z takto založeného ručení uplatnit nemohli, protože nejsou účastníky řízení, ve kterém je tento rozsudek vydán, rozsudek pro ně není závazný (§ 159a odst. 1 o. s. ř.)*“ Dále se odkazuje na komentář C. H. Beck k § 68 ZOK před Novelou, který dovozuje, že ustanovení o aktivní legitimaci insolvenčního správce je obsoletní.

⁴²⁷ BOGUSKÝ, pozn. 159.

⁴²⁸ § 2022 OZ: *Ručitel může plnění odepřít, pokud věřitel zavinil, že pohledávka nemůže být uspokojena dlužníkem.*

⁴²⁹ ŠUK, pozn. 405, s. 196.

⁴³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1356/2011.

⁴³¹ Viz také podkapitoly 2.2.1 a 2.2.2.

pokus o ni) neobsahuje. Jeho specifické postavení a funkce by však mělo být zvažováno v rámci úvahy o uložení přiměřené sankce a odpovídat by tak neměl za schodek, který již existoval v době jeho nástupu do funkce, nanejvýš pak za prohloubení schodku, které sám svým jednáním v rozporu s požadovanou úrovní péče (ať pasivitou či „špatnou“ aktivitou) způsobil.

Další možnou pasivně legitimovanou osobou byl zástupce právnické osoby – statutárního orgánu, ačkoli § 69 odst. 1 ZOK před Novelou takto (na rozdíl od současné úpravy) stanovil pouze ve vztahu k vyloučení z výkonu funkce. Tento závěr bylo možné dovodit z § 46 odst. 3 a odst. 4 ZOK před Novelou, který na zástupce vztahoval (mimo jiné) povinnost péče řádného hospodáře a následky jejího nedodržení. Naopak působnost ustanovení na osobu v obdobném postavení byla vůči zákonnému ručení zakotvena v § 69 odst. 2 ZOK před Novelou. Okruh osob, které doktrína považovala za osoby v obdobném postavení, se neomezoval pouze na likvidátora či opatrovníka, jak je tomu nyní, nýbrž sem byl (částí doktríny) řazen s odkazem na tehdy platný § 58 ZOK před Novelou i prokurista,^{432, 433} dále pak např. vedoucí odštěpného závodu (§ 503 odst. 2 OZ). Mimo jmenované kategorie probíhala doktrinální diskuze ohledně pasivní legitimace (zda a v jakém rozsahu) osob vlivných a ovládajících,⁴³⁴ přičemž zavedení kategorie faktického, potažmo stínového, vedoucího mělo zřejmě napomoci k vyřešení nejasností ohledně vlivných či ovládajících osob.⁴³⁵ Tento pokus o zařazení kategorií faktického (popř. stínového) vedoucího do českého obchodního práva vnímám velmi kladně, nicméně si nejsem jistá, že provedení vzbuzuje dostatečnou jistotu ve výkladu a odlišení pojmů faktického a stínového vedoucího.

- **Důkazní břemeno**

Pokud jde o důkazní břemeno, i pro předchozí úpravu shodně platilo pravidlo o převrácení důkazního břemene při dokazování (ne)porušení povinnosti péče řádného

---

⁴³² Opačně např. viz HURYCHOVÁ, pozn. 233 s. 166.

⁴³³ Ke změně ve vnímání prokuristy jako osoby v obdobném postavení člena statutárního orgánu viz podkapitolu 3.4.3 a důvodovou zprávu k Novele: „Ustanovení o pravidlech jednání členů volených orgánů obchodních korporací ani pravidla o střetu zájmů nelze na prokuristu vztáhnout pouze z titulu jeho postavení prokuristy. Prokurista je pouhým smluvním zástupcem podnikatele; není členem orgánu obchodní korporace.“ Dále viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2017 sp. zn. 29 Cdo 4554/2015 „Nelze totiž přehlížet, že prokurista je (jak zdůrazněno výše) toliko smluvním zástupcem (zmocněncem) této právnické osoby, aniž by byl (z titulu prokury) oprávněn činit rozhodnutí o jejím obchodním vedení (či o jejích jiných záležitostech); jinak řečeno, prokurista (pouze z titulu prokury) nepůsobí svou vůlí „dovnitř“ právnické osoby (neutváří „vůli“ právnické osoby).“

⁴³⁴ Předmětem diskuze v této souvislosti byla především otázka, zda a příp. v jakých situacích je vlivná či ovládající osoba povinna jednat s péčí řádného hospodáře.

⁴³⁵ Důvodová zpráva k Novele, Zvláštní část – K bodům 75 a 76 (§69), uvádí: „Stávající odkaz přes ustanovení § 76 odst. 2 a 3 ZOK se jeví nevhodný, neboť vymezení vlivných osob v § 71 odst. 1 ZOK je nepřiměřeně široké a zahrnuje i osoby, které ovlivnily i v jenom jediném případě (srov. každý, kdo pomocí svého vlivu v obchodní korporaci); v případě vlivných osob by však zpravidla měl postačit postup podle § 71 odst. 3 ZOK.“

hospodáře. Zvára⁴³⁶ se domníval, že co se týče dokazování skutečnosti, že člen statutárního orgánu o hrozícím úpadku věděl či měl a mohl vědět, tíží důkazní břemeno věřitele. Pokud ale připouštíme, že povinnost opatřovat si informace a udržovat si přehled o hospodářské situaci společnosti vyplývá z povinnosti péče řádného hospodáře, jsem toho názoru, že i k dokazování této skutečnosti měl být povinen člen statutárního orgánu. Judikatura však potvrzuje názor Zvárův.⁴³⁷

- **Ručení**

Sankční povinnost podle § 68 ZOK před Novelou nebyla koncipována jako přímá povinnost poskytnout plnění do majetkové podstaty, nýbrž jako povinnost ručení, tedy povinnost uspokojit věřitele v případě, že dlužník nesplní dluh řádně a včas.⁴³⁸ Jelikož byla dlužníkem obchodní korporace v úpadku, bylo tedy nepochybné, že dluh nesplní a věřitel se tak mohl přímo domáhat splnění dluhu na členu statutárního orgánu, jemuž soud sankční povinnost ručení uložil.⁴³⁹ Plněno bylo přímo věřiteli – žalobci. Taková konstrukce možná reflektovala obecnou zásadu *vigilantibus iura*, ale nikoli pak cíle a zásady insolvenčního řízení, v jehož kontextu je tato zásada vztahována ke včasnému přihlášení věřitelovy pohledávky.⁴⁴⁰

Rozsah ručení nezávisel na výši škody způsobené obchodní korporaci, jak je tomu v případě obecné úpravy sankčního ručení v souvislosti s porušením péče řádného hospodáře v § 159 odst. 3 OZ, ručení bylo omezeno výší pohledávky žalobce vůči obchodní korporaci.⁴⁴¹ Již v souvislosti s § 68 ZOK před Novelou však doktrína dovozovala nutnost ukládat sankci v souladu s principem proporcionality. Ten byl i následně judikován Nejvyšším soudem v již citovaném rozsudku ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1319/2018.

---

⁴³⁶ ZVÁRA, pozn. 405.

⁴³⁷ Viz rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. 9. 2021, sp. zn. 5 Cmo 149/2021-202: „*Břemeno tvrzení a důkazní k prokázání těchto skutečností [zda žalovaný a od kdy konkrétně o (hrozícím) úpadku insolvenčního dlužníka věděl (nebo vědět mohl a měl)] tížilo stranu žalující.*“

⁴³⁸ V souladu s § 1723 odst. 2 OZ se přiměřeně použijí ust. § 2018 an. OZ. K prolomení principu akcesority viz výše.

⁴³⁹ § 2021 odst. 1 OZ.

⁴⁴⁰ Srov. KUPČÍK, Jan. Proč má český wrongful trading do originálu daleko? Online. *Obchodněprávní revue*. 2017, č. 1. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-20].

⁴⁴¹ ČECH a ŠUK, pozn. 88, s. 183.

6.3 Zhodnocení naplnění vytyčených cílů (a *de lege ferenda*)

V samém úvodu této práce jsem si položila otázku, zda je úprava institutu žaloby na doplnění pasiv schopna naplnit cíle, s nimiž byla přijímána, tj. zejména cíle nastíněné zákonodárcem v důvodové zprávě k Novele.

Změna konceptu z ručení na přímé plnění do majetkové podstaty a zařazení mezi incidenční spory zajistila nepochybně vhodnější řešení co do zachování podstaty a kolektivního charakteru insolvenčního řízení založeného na principu poměrného uspokojení věřitelů, kteří svou pohledávku řádně a včas přihlásili.⁴⁴² S tím úzce souvisí i vyjasnění postavení insolvenčního správce v řízení, jehož volba jako v zásadě jediné aktivně legitimované osoby odpovídá charakteru plnění, jehož uložení se domáhá. Skutečnost, že má povinnost dle současné úpravy charakter přímého plnění do majetkové podstaty obchodní korporace, však implikuje, že je v zásadě bezprostředně plněno nejprve obchodní korporaci a až zprostředkovaně věřitelům. To také znamená, že z hlediska kritéria „výtežnosti“ kompenzace pro jednotlivce by zřejmě byl aktivní věřitel schopen domoci se vyššího uspokojení dle předchozí právní úpravy. Právě individuální uspokojování věřitelů mimo již probíhající kolektivní řízení, aniž by do něj vůbec museli být řádně přihlášení, lze však považovat za nežádoucí jev.⁴⁴³ Nadto úspěšnost prvních žalobců zpravidla vylučovala úspěšnost těch zbývajících pro nedostatek majetku žalovaného. Vzhledem k tomu, že ač byl institut sankčního ručení považován za neužívaný, v posledních několika letech jeho účinnosti toto tvrzení oslabilo, domnívám se, že budeme-li efektivitu ustanovení měřit pouze čistým výtěžkem z plnění člena statutárního orgánu, nemusí být nové řešení zpočátku nutně efektivnější, a to zejména z důvodu, že se skutečně jedná o institut pro české právo nezvyklý a jeho osvojení praxí bude vyžadovat nějaký čas a zřejmě i legislativní úpravu. Zároveň se však nedomnívám, že by se tak nemohlo stát v řádu několika následujících let. Uvedení žaloby na doplnění pasiv v praxi (resp. v užívání nikoli jen zcela výjimečnou) by dle mého mohlo trvat kratší dobu, než tomu bylo u sankčního ručení, u kterého se judikatura vyšších soudů začala objevovat až relativně nedávno, a to zejména z důvodu, že je nyní bez pochyb aktivně legitimován insolvenční správce, který, je-li žaloba nasnadě, nemůže žalobu nepodat, aniž by porušil

---

⁴⁴² Včetně věřitelů pohledávek, které se nepřihlašují.

⁴⁴³ Byť umožněn výslovnou zákonnou úpravou v souladu se zásadou insolvenčního řízení vyjádřenou v § 5 písm. d) IZ: *věřitelé jsou povinni zdržet se jednání, směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže to dovoluje zákon.*

povinnosti, které mu z jeho postavení plynou. Zároveň jsem názoru, že by zisk z plnění povinné osoby neměl představovat jediné kritérium pro vhodnost právní úpravy.

Aby byl institut žaloby na doplnění pasiv schopen naplnit očekávání, bude zejména potřeba vytvořit mechanismus a pravidla pro určování proporcionality konkrétní výše plnění, která jsou pro uvedení institutu v praxi klíčová. Zákonodárce by mohl rozšířit demonstrativní výčet kritérií relevantních pro určení proporcionality sankce, čímž by dal najevo, která považuje za klíčová. Nejdůležitější roli ale v tomto bude hrát judikatura Nejvyššího a Ústavního soudu. Zejména by postupně mělo být alespoň typově vyjasněno, která kritéria mají být brána v potaz a která naopak nikoli, jakou mají mít váhu apod. tak, aby kritéria odrážela účel institutu, ale současně bylo jejich zohlednění ústavně konformní, zejména s článkem 3 ods.t 1 Listiny základních práv a svobod (zákazem diskriminace).

Zároveň je dle mého názoru nezbytné provést i legislativní změny, které by postavily najisto některé otázky, které, byť jsou ve Francii dovozovány judikaturou, je podle mne spíše vhodné zakotvit přímo zákonem. Jako nejpalcivější problém zákonné úpravy vnímám, že ač je soudu svěřeno diskreční oprávnění (dle mého názoru opodstatněně), není zcela najisto postaven výpočet horní hranice pro takové uvážení. Do zákona by bylo také vhodné přímo zakotvit, že ustanovení sankcionuje porušení povinností *při výkonu funkce*.

Na tomto místě tedy uzavírám, že aktuální znění zákonného ustanovení z mnoha ohledů problematické je, avšak potenciál plnit svůj účel do budoucna má.

Závěrem

Deklarovaným cílem ustanovení § 66 ZOK bylo zjednodušit a zefektivnit dosavadní právní úpravu tzv. úpadkových deliktů, odstranit výkladové a jiné problémy úpravy § 68 ZOK před Novelou (obcházení insolvenčního řízení, přílišná tvrdost apod.). Vzájemné souvislosti mezi jednotlivými úpadkovými delikty jsou v této práci toliko naznačeny, neboť jsem obsah práce věnovala především analýze institutu žaloby na doplnění pasiv. Naplnění cílů je tak posuzováno pouze ve vztahu k žalobě na doplnění pasiv v porovnání k sankčnímu ručení ve smyslu § 68 ZOK před Novelou.

Žaloba na doplnění pasiv není institutem v zahraničí jen inspirovaným, jedná se o adaptaci francouzské odpovědnosti za nedostatek aktiv, jejíž zákonná úprava se od té naší (tentokrát) v mnohém neodlišuje. Ve Francii je výklad institutu zcela závislý na judikatuře *Cour de cassation*, neboť zákonné znění pracuje s neurčitými pojmy jako *faute de gestion*, *simple négligence* či *dirigeants de fait* a nedostatečně definovaným pojmem nedostatku aktiv. Právě

pro podobnost právních úprav i co do jejich stručnosti tak výklad institutu žaloby na doplnění pasiv zůstává prozatím v české teorii i praxi sporný.

Jsem názoru, že zvláštní povinnost ve smyslu § 66 odst. 1 písm. b) ZOK je sankční povinností svého druhu, jejíž zavedení je především motivováno možností získat tímto způsobem dodatečné prostředky pro uspokojení pohledávek věřitelů upadnuvší obchodní korporace, jakož i snahou zabránit vedení obchodní korporace ve zneužívání její majetkové samostatnosti. Institut sankcionuje porušení povinnosti člena statutárního orgánu, kterým přispěl k úpadku obchodní korporace, a to pouze tehdy, je-li úpadek obchodní korporace řešen konkursem. Povinnostmi, jejichž porušení je sankcionováno, je třeba rozumět povinnosti vyplývající z výkonu funkce, tedy zejména povinnost péče řádného hospodáře jakožto základní zákonem předepsaný standard pro výkon funkce. Však i ve Francii je sankcionovaným pochybení při správě a řízení společnosti, nevidím proto důvodu vykládat v této části ustanovení příliš široce. Pro dovození odpovědnosti je třeba, aby vytýkané jednání bylo alespoň jednou z příčin úpadku, nikoli nutně tou klíčovou, tedy jednal-li by člen statutárního orgánu řádně, schodek na majetku obchodní korporace by býval byl nižší (ideálně vůbec žádný). Jeho relevance v souhrnu všech příčin úpadku však bude klíčová pro určení výše sankčního plnění. Sankční povinnost je konstituována až rozhodnutím soudu, pokud se insolvenčnímu správci jakožto jediné aktivně legitimované osobě podaří prokázat existenci všech podmínek pro uložení povinnosti, včetně její maximální možné výše, tj. určení škody *sui generis* – nedostatku majetku v majetkové podstatě obchodní korporace ke konci konkursu. Soudu je pak svěřeno diskreční oprávnění uložit povinnost v určité výši, která nepřesáhne tuto hranici, či ji neuložit vůbec. Soud však nejedná libovolně, nýbrž musí zvažovat veškerá relevantní kritéria tak, aby uložil sankci přiměřenou. Právě princip proporcionality bude jednou z klíčových otázek, kterou se budou muset vyšší soudy zabývat. Uloženou povinností je pak plnění poskytnuté do majetkové podstaty obchodní korporace, které se mezi věřitele rozdělí podle pravidel insolvenčního řízení. Předmětem případné novely zákonného ustanovení by měl být zejména postup pro přesné určení maximální výše plnění, tedy bližší určení relevantních dluhů a způsob určení hodnoty majetku obchodní korporace.

Potenciálně sankcionovanou osobou není jen člen statutárního orgánu, ustanovení mimo dalších osob dopadá i na tzv. faktického vedoucího, jenž je v zahraničí již dlouhodobě existující kategorií, avšak pro české právní prostředí je v podstatě kategorií novou.

S institutem žaloby na doplnění pasiv je spojena řada nejasností a otázek. Některé by bylo vhodné ponechat k vyřešení (soudní) praxi (zejména otázku principu proporcionality a

faktických, popř. stínových vedoucích), některé ani zákonodárce zodpovědět nemůže (to jest především otázka časové působnosti a zákazu retroaktivity), jiné by naopak bylo vhodné z důvodu právní jistoty vyjádřit zcela konkrétně již v zákonném znění ustanovení § 66 ZOK (především pravidla pro přesné určení majetku obchodní korporace a souhrnu jejích dluhů, včetně případů, kdy je povinnou osobou bývalý člen statutárního orgánu), které jsou rozhodné pro výpočet maximální výše ukládané povinnosti.

Se zavedením institutu žaloby na doplnění pasiv odpadla řada problematických otázek sankčního ručení, např. ohledně aktivní legitimace insolvenčního správce či regresního nároku povinné osoby, avšak vyvstala řada otázek nových. Co do zjednodušení právní úpravy tak lze říci, že sjednocením skutkové podstaty a určitým (byť nikoli zcela bezproblémovým) procesním provázáním úpadkových deliktů k určitému zjednodušení došlo, nicméně konstrukce žaloby na doplnění pasiv je sama o sobě relativně složitá, tudíž porovná-li ji se sankčním ručením, výrazně jednoduší zřejmě není. Naopak cíl moderace přílišných tvrdostí a přizpůsobení institutu probíhajícímu insolvenčnímu řízení se naplnit podařilo. Efektivitu ukáže až čas, nicméně institut již v současnosti (alespoň některými) insolvenčními správci využíván je. Probíhá několik řízení, některá i za účasti státního zastupitelství, přičemž rozhodnutí prvostupňových soudů jsou rozličná. Lze tak očekávat, že se v následujících několika málo letech dočkáme i judikatury Nejvyššího, případně i Ústavního soudu. Ač tedy prozatím právní úprava zákonodárcovy cíle bezezbytku nenaplnuje, domnívám se, že potenciál má.

Seznam zkratk

Code de commerce / CC	francouzský obchodní zákoník (<i>Code de commerce</i>) z r. 2000
důvodová zpráva k Novele	důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb.
insolvenční zákon / IZ	zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
Novela	pozměňující zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb.
občanský soudní řád / OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
občanský zákoník / OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
trestní zákoník / TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
ZOK před Novelou	zákon č. 90/2012 Sb. zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) ve znění účinném do 31. 12. 2020
zvláštní povinnosti	zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace dle § 66 zákona o obchodních korporacích (povinnost vydat do majetkové podstaty získaný prospěch a zvláštní povinnost doplnit majetkovou podstatu)

Seznam použitých zdrojů

A) Právní předpisy

1. Listina základních práv a svobod
2. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
3. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), v aktuálním znění
4. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění účinném do 31. 12. 2020
5. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
6. Zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
7. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
8. Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb.
9. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
10. Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
11. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
12. Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů
13. Code de commerce 2000 (Dostupný z: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000005634379/2024-04-20/)
14. Companies Act 2006 (Dostupný z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>)

B) Judikatura

15. Nález Ústavního soudu ze dne 30. 3. 2012, sp. zn. III. ÚS 2954/11-2
16. Nález Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 350/03
17. Nález Ústavního soudu ze dne 13. 6. 2002, sp. zn. III. ÚS 611/01
18. Usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 2. 2022, sp. zn. III. ÚS 10/22
19. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2022, sp. zn. 29 Cdo 1099/2020
20. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 27/2020
21. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1916/2019
22. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1319/2018
23. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2019, sp. zn. 31 Cdo 1993/2019
24. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. 27 ICdo 62/2017
25. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2018, sp. zn. 27 Cdo 4163/2017

26. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3770/2016
27. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2017 sp. zn. 29 Cdo 4554/2015
28. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5036/2015
29. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 29 Cdo 440/2013
30. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2014 sp. zn. 29 Cdo 2837/2012
31. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2014 sp. zn. 29 Cdo 2631/2012
32. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2014 sp. zn. 29 Cdo 1043/2012
33. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3191/2010
34. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011
35. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2011 sp. zn. 23 Cdo 5194/2009
36. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3775/2008
37. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2531/2008
38. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2008 sp. zn. 29 Odo 1262/2006
39. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. října 1997, sp. zn. 2 Cdon 257/97
40. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 27 Cdo 1831/2021
41. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 12. 2021, sp. zn. 27 Cdo 1224/2021
42. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2020, sp. zn. 27 Cdo 4194/2019
43. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 844/2018-III
44. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3553/2018
45. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 29 Cdo 4095/2016
46. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2016, 29 Cdo 2356/2016
47. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1356/2011
48. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006
49. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 7. 2023, sp. zn. 5 Cmo 58/2023
50. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. 9. 2021, sp. zn. 5 Cmo 149/2021-202
51. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. 6 Cmo 205/2020-118
52. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 8. 2023, sp. zn. 6 Cmo 51/2023
53. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 8. 2020, sp. zn. Ncp 524/2020
54. Rozhodnutí *Conseil constitutionnel* č. 2014-415 QPC ze dne 26. 9. 2014
55. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 5. 7. 2023 č. 22-13.290
56. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 8. 3. 2023 č. 21-24.650
57. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 13. 4. 2022 č. 20-20.137
58. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 12. 1. 2022 č. 20-19.494

59. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 16. 7 2021 č. 19-16.359
60. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 16. 6. 2021 č. 20-15.399
61. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 16. 6. 2021 č. 19-16.359
62. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 5. 5. 2021 č. 19-18.207
63. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 24. 3. 2021 č. 20-10.677
64. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 24. 3. 2021 č. 19-21.471
65. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 17. 2. 2021 č. 16-27.541
66. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 3. 2. 2021 č. 19-20.004
67. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 9. 12. 2020 č. 18-24.730
68. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 7. 10. 2020 č. 19-14.291
69. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 23. 9. 2020 č. 18-23.360
70. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 1. 7. 2020 č. 19.11.849
71. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 1. 7. 2020 č. 18-24.804
72. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 17. 6. 2020 č. 18-24.100
73. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 17. 6. 2020 č. 18-11.737
74. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 22. 1. 2020 č. 18-17.030
75. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 8. 1. 2020 č. 18-15.027
76. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 27. 11. 2019 č. 17-26.634
77. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 12. 6. 2019 č. 17-23.176
78. Rozhodnutí Cass com ze dne 3. 4. 2019 č. 17-26.240
79. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 6. 3. 2019 č. 17-26.495
80. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 30. 1. 2019 č. 17-21.403
81. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 4. 7. 2018 č. 14-20.117
82. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 9. 5. 2018 č. 16-26.684
83. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 24. 1. 2018 č. 16-23.649
84. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 13. 12. 2017 č. 16-20.662
85. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 8. 3. 2017 č. 15-24.891
86. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 22. 2. 2017 č. 15-17.558
87. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 12. 7. 2016 č. 14-23.310
88. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 8. 4. 2015 č. 13-28.512
89. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 24. 3. 2015 č. 14.10.354
90. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 10. 3. 2015 č. 12-15.505
91. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 23. 9. 2014 č. 13-22.095

92. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 22. 5. 2013 č. 12-14.956
93. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 12. 3. 2013 č. 11-26.135, 12-15.034
94. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 22. 1. 2013 č. 11-27420
95. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 12. 7. 2011 č. 09-72.406
96. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 27. 6. 2006 č. 04-16.296
97. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 30. 5. 2006 č. 05-14.958
98. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 12. 7. 2005, č. 02-19.860
99. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 21. 6. 2005 č. 04-12.087
100. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 15. 3. 2005 č. 03-17.558
101. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 14. 3. 2000 č. 97-17753
102. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 8. 6. 1999 č. 96-22.342
103. Rozhodnutí Cass. com. ze dne 19. 3. 1996 č. 94-12.004
104. Rozhodnutí CA de Nîmes ze dne 10. 11. 2023 č. 23/02049
105. Rozhodnutí CA d'Aix-en-Provence ze dne 22. 6. 2023 č. 2023215

C) Učebnice, komentáře a monografie

106. ALEXANDER, Juraj. § 68. In: LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš; ARABASZ, Jindřich et. al. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5.
107. BONNARD, Jérôme. *Droit des entreprises en difficulté.* 4. vydání. Paris: Hachette Supérieur, 2009. ISBN 978-2-01-146008-0.
108. ČECH, Petr a ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní).* Praha: BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0.
109. DĚDIČ, Jan a LASÁK, Jan. § 69. In: LASÁK, Jan; DĚDIČ, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; KRÍŽ, Josef et. al. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-881-2.
110. DOHNAL, Jan. *Správa a řízení obchodní korporace v hrozícím úpadku.* Praha: C. H. Beck, 2024. ISBN 978-80-7400-949-5.
111. DOLEŽÍLEK, Jiří. § 35. Online. In: DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav; KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka; KRČMÁŘ, Zdeněk; ŠEBEK, Roman et. al. *Občanský soudní řád I. a II.* Praha: C. H. Beck, 2009. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-11].
112. FLÍDR, Jan. *Delikttní odpovědnost člena statutárního orgánu obchodní korporace vůči třetím osobám.* Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7676-034-9.
113. HAVEL, Bohumil a ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 52. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2020. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-18].

114. HURYCHOVÁ, Klára. K institutu wrongful trading v anglickém právu a jím inspirovanému ručení při úpadku dle § 68 z. o. k. In: HURYCHOVÁ, Klára a BORSÍK, Daniel. *Corporate governance*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-654-9.
115. CHALUPA, Radim. Insolvenční správce. Online. In: HENDRYCH, Dušan et. al. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-10].
116. CHRENOVSKÝ, Bohdan. Zvláštní povinnost doplnit majetkovou podstatu upadnuvší obchodní korporace. In: SEDLÁČEK, Miroslav; STŘELEČEK, Tomáš; BEČVÁŘOVÁ, Bára; BRZOBOHATÝ, Robin; ČERNÍKOVA, Nikola et al. *Povinnost a odpovědnost v civilním právu hmotném a procesním. Speciální problémy*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7676-244-2.
117. JIRMÁSEK, Tomáš. § 99 Online. In: SPRINZ, Petr; JIRMÁSEK, Tomáš; ŘEHÁČEK, Oldřich; VRBA, Milan; ZOUBEK, Hynek et al. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-11].
118. JOSKOVÁ, Lucie. Důsledky pozdního podání insolvenčního návrhu. Online. In: JOSKOVÁ, Lucie; PRAVDOVÁ, Markéta a ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-12].
119. JOSKOVÁ, Lucie. Úpadkové delikty. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; DĚDIČ, Jan; LASÁK, Jan; PIHERA, Vlastimil; LÁLA, Daniel et al. *Akciové společnosti*. Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-04].
120. KOTÁPIŠOVÁ, Petra. Obrácené důkazní břemeno při porušení péče řádného hospodáře. In: SEDLÁČEK, Miroslav; STŘELEČEK, Tomáš; BEČVÁŘOVÁ, Bára; BRZOBOHATÝ, Robin; ČERNÍKOVA, Nikola et al. *Povinnost a odpovědnost v civilním právu hmotném a procesním. Speciální problémy*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7676-244-2.
121. LANGMEIER, Jan. Zvláštní povinnosti (nejen) členů statutárního orgánu při úpadku obchodní korporace. In: SEDLÁČEK, Miroslav; STŘELEČEK, Tomáš; BEČVÁŘOVÁ, Bára; BRZOBOHATÝ, Robin; ČERNÍKOVA, Nikola et al. *Povinnost a odpovědnost v civilním právu hmotném a procesním. Speciální problémy*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7676-244-2.
122. LASÁK, Jan. § 51. In: LASÁK, Jan; DĚDIČ, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; KRÍŽ, Josef et. al. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-881-2.
123. LASÁK, Jan. Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; DĚDIČ, Jan; LASÁK, Jan; PIHERA, Vlastimil; LÁLA, Daniel et al. *Akciové společnosti*. Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-04].
124. LOKAJÍČEK, Jan. *Prolomení majetkové samostatnosti kapitálových společností*. Praha: C. H. Beck, 2016. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-09].
125. MARŠÍKOVÁ, Jolana et. al. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-257-8.

126. MELZER, Filip. § 2894. In: MELZER, Filip; TĚGL, Petr et. al. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894–3081*. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-199-1.
127. MELZER, Filip. § 2953. In: MELZER, Filip; TĚGL, Petr et. al. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894–3081*. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-199-1.
128. MORAVEC, Tomáš. § 99. Online. In: MORAVEC, Tomáš; KOTOUČOVÁ, Jiřina; ERBSOVÁ, Hana; KUBÁLEK, Jan; SMRČKA, Luboš et. al. *Insolvenční zákon*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-12].
129. NOVOTNÁ KRTOUŠOVÁ, Lucie. *Odpovědnost členů statutárních orgánů právnických osob*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-039-7.
130. PAŠEK, Martin. § 2953. Online. In: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír; BAJER, Jan; BALARIN, Jan et. al. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-18].
131. PATĚK, Daniel. Povinnost péče řádného hospodáře. In: ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena; ČECH, Petr; EICHLEROVÁ, Kateřina et al. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8.
132. PELIKÁNOVÁ, Irena. Pojem právní odpovědnosti a odpovědnosti za škodu, klasifikace druhů odpovědnosti. In: ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena; DĚDIČ, Jan; EICHLEROVÁ, Kateřina et al. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-333-4.
133. POHL, Tomáš. Majetková podstata a její správa. In: WINTEROVÁ, Alena; MACKOVÁ, Alena; SMOLÍK, Petr; POHL, Tomáš; FRINTOVÁ, Dita et al. *Civilní právo procesní. Díl druhý: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-602-6.
134. RADA, Tomáš. § 66. In: LASÁK, Jan; DĚDIČ, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; KŘÍŽ, Josef et al. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-881-2.
135. ROACH, Lee. *Company Law*. 2. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2022. ISBN 978-0-19-289567-7.
136. SEDLÁČEK, Dušan. § 205. Online. In: SPRINZ, Petr; JIRMÁSEK, Tomáš; ŘEHÁČEK, Oldřich; VRBA, Milan; ZOUBEK, Hynek et al. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-02].
137. SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. § 159 Povinnost člena voleného orgánu. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav; DEVEROVÁ, Lenka; BALÝOVÁ, Lucie; PŘÍVARA, Mojmír; ADAMEC, Jaromír et al. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku*. Online. Praha: C. H. Beck, 2013. Dostupné z: <https://www.beck.online.cz>. [cit. 2023-10-13].
138. SVOBODA, Karel. § 35. Online. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; DOLEŽÍLEK, Jiří, PŘIDAL, Ondřej et. al. *Občanský soudní řád*. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-11].
139. ŠTAŇKO, Silvie. *Právní postavení člena statutárního orgánu řízené akciové společnosti*. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 71–72. ISBN 978-80-7400-903-7.

140. ŠTENGLOVÁ, Ivana. §62 Faktický vedoucí. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 210-211. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-15].
141. ŠTENGLOVÁ, Ivana a HAVEL, Bohumil. § 51. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-15].
142. ŠUK, Petr. § 68 Ručení členů orgánů při úpadku obchodní korporace. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 194-195. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-05].
143. ŠUK, Petr. § 66 Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-01].
144. ŠUK, Petr. § 69 Společné ustanovení. Online. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-15].
145. ŠVESTKA, Jiří. Občanskoprávní odpovědnost. In: DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ, Michaela; BERAN, Karel; ELISCHER, David et al. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. 2. doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3.
146. VAN DAM, Cees. *European tort law*. 2. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2013. ISBN 978-0-19-967226-4.
147. WINTEROVÁ, Alena. Hmotné a procesní právo (nové aspekty). In: GERLOCH, Aleš (ed.). *Viktor Knapp. Vědecké dílo v proměnách času*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-509-8.
148. ZEMANDLOVÁ, Anna a PONDIKASOVÁ, Tereza. Procesní aspekty odpovědnosti za nedostatek pasiv In: CSACH, Kristián; HAVEL, Bohumil; ŽITŇANSKÁ, Lucia; EICHLEROVÁ, Kateřina; FLÍDR, Jan et al. *Korporační spory*. Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-766-9.

D) Odborné články

149. BOGUSKÝ, Pavel. Ručení členů statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace pro porušení povinnosti usilovat o odvrácení jejího úpadku. Online. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 11-12, s. 313-318. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-02-18].
150. ČERNÁ, Stanislava. Ještě k ručení vlivné a ovládající osoby za porušení povinnosti odvracet hrozící úpadek. Online. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 6, s. 169-171. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-15].
151. DINH, Mai-Lan. Responsabilité pour insuffisance d'actif : précision sur la notion de simple négligence. Online. *Actu-Juridique.fr*. 2021. Dostupné z: <https://www.actu->

- juridique.fr/affaires/responsabilite-pour-insuffisance-dactif-precision-sur-la-notion-de-simple-negligen/ [cit. 2024-04-20].
152. DRAY, Joan. L'action en comblement de passif et la liquidation judiciaire. Online. *Légavox*. 2023. Dostupné z: <https://www.legavox.fr/blog/maitre-joan-dray/action-comblement-passif-liquidation-judiciaire-33811.htm> [cit. 2024-04-16].
  153. FERRARI, Benjamin. Responsabilité pour insuffisance d'actif : voyage au cœur de la notion de « simple négligence » . Online. *Dalloz actualité*. 2021. Dostupné z: <https://www.dalloz-actualite.fr/flash/responsabilite-pour-insuffisance-d-actif-voyage-au-coeur-de-notion-de-simple-negligen> [cit. 2024-04-18].
  154. FLÍDR, Jan. Procesní legitimace insolvenčního správce podle § 68 ZOK. Online. *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 2, s. 33-42. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-03-28].
  155. GIBIRILA, Deen. Les conditions de la responsabilité pour insuffisance d'actif du dirigeant d'une entreprise en difficulté. Online. *Actu-Juridique.fr*. 2020. Dostupné z: <https://www.actu-juridique.fr/affaires/les-conditions-de-la-responsabilite-pour-insuffisance-dactif-du-dirigeant-dune-entreprise-en-difficulte/> [cit. 2024-04-20].
  156. HAVEL, Bohumil. KOMERCIALIZACE PRÁVNICKÝCH OSOB? (k použitelnosti pravidla podnikatelského úsudku nejen ve světě fundací). *Právník*. 2015, č. 11, s. 947-957.
  157. KUPČÍK, Jan. Proč má český wrongful trading do originálu daleko? Online. *Obchodněprávní revue*. 2017, č. 1. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-20].
  158. MARAUD, Olivier. Responsabilité pour insuffisance d'actif : la faute de gestion doit avoir contribué à l'insuffisance d'actif. Online. *Dalloz actualité*. 2023. Dostupné z: <https://www.dalloz-actualite.fr/flash/responsabilite-pour-insuffisance-d-actif-faute-de-gestion-doit-avoir-contribue-l-insuffisance-> [cit. 2025-04-19].
  159. MATZNER, Jiří. Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností. *Obchodněprávní revue*. 2023, č. 1, s. 23-25.
  160. PHILIPPE PERNAUD-ORLIAC. *Comblement de passif (ou action en responsabilité pour insuffisance d'actif)*. Online. Dostupné z: <https://www.pernaud.fr/info/glossaire/9206642/comblement-de-passif-ou-action-en-responsabilite-pour-insuffisance-d-actif-#controleurs>. [cit. 2024-02-14].
  161. PRZECZEK, Michal. Důsledky úpadku obchodní korporace pro členy jejího statutárního orgánu. Online. *Právní prostor*. 2021. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/dusledky-upadku-obchodni-korporace-pro-cleny-jejeho-statutarniho-organu>. [cit. 2023-07-24].
  162. PTÁČNÍK, Jan. Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace po novele ZOK. Online. *Právní prostor*. 2020. Dostupné z: https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/zvlastni-povinnosti-pri-upadku-obchodni-korporace-po-novele-zok#_ftnref4. [cit. 2024-02-14].
  163. RADA, Tomáš. Odpovědnost statutárních orgánů za schodek při konkursu korporace po novele zákona o obchodních korporacích. *JURISPRUDENCE*. 2020, č. 5, s. 43-47.

164. ROZÈS, Jean-Baptiste. La faute de gestion : une entorse au comportement normalement prudent, diligent et actif du dirigeant d'entreprise. Online. *Village de la Justice*. 2012. Dostupné z: <https://www.village-justice.com/articles/faute-gestion-entorse-comportement,11982.html> [cit. 2024-04-20].
165. SEDLÁČEK, Dušan a KRÁLÍČEK, Jan. Konec mimořádné ochrany managementu dlužníků – obnovení povinnosti podat včasný insolvenční návrh. Online. *Insolvency Flash*, 2021, č. 6. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-15].
166. ŠTENGLOVÁ, Ivana. Zákonné ručení člena orgánu kapitálové obchodní společnosti za její dluhy. Online. *Právní rozhledy*. 2018, č. 17, s. 592-598. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2024-04-01].
167. ŠTENGLOVÁ, Ivana a ŠUK, Petr. Některé důsledky porušení péče řádného hospodáře (nejen) v judikatuře českých soudů. Online. *Obchodněprávní revue*. 2021, č. 3, s. 153-164. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-01].
168. TRIBUNAL DE COMMERCE DE PARIS. *Responsabilité et sanction en matière de gestion*. Online. Dostupné z: <https://www.tribunal-de-commerce-de-paris.fr/en/responsabilite-de-gestion-et-interdiction-de-gerer>. [cit. 2024-02-14].
169. WEIGL, Veronika. Postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení. *Obchodněprávní revue*. 2023, č. 2, s. 93-96.
170. ZVÁRA, Michael. Ručení členů statutárních orgánů kapitálových společností za dluhy společnosti vůči věřitelům dle § 68 zákona o obchodních korporacích. Online. *Obchodněprávní revue*. 2016, č. 5, s. 135-140. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>. [cit. 2023-10-01].

E) Ostatní zdroje

171. Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.
172. Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
173. Důvodová zpráva (*exposé des motifs*) k loi n° 2005-845 du 26 juillet 2005 de sauvegarde des entreprises. Dostupná z: https://www.legifrance.gouv.fr/dossierlegislatif/JORFDOLE000017758747/?detailType=EXPOSE_MOTIFS&detailId=.
174. CHIRON, Emmanuel. *La responsabilité pour insuffisance d'actif et les sanctions personnelles : quelques points d'attention au regard de la jurisprudence des années 2020-2022*. CA Poitiers, Intervention du 24 mai 2022. Dostupné z: <https://www.cours-appel.justice.fr/sites/default/files/2022-06/Fiche%20responsabilité%20pour%20insuffisance%20d%27actif%20et%20sanctions%20personnelles%20-%20intervention%20du%2024%20mai.pdf>.
175. INSOLCENTRUM. *InsolCentrum*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz>. [cit. 2024-04-16]

176. MINISTÈRE DE LA JUSTICE. *Quelle responsabilité du dirigeant pour insuffisance d'actif ?* Online. Portail des cours d'appel. 2024. Dostupné z: <https://www.cours-appel.justice.fr/sites/default/files/2024-01/FICHE%20n°17%20B%20-%20Pratique%20RAI%20final.pdf>.
177. Principles of European Tort Law (PETL), v českém znění dostupné z: <http://www.egtl.org/PETLCzech.html>.
178. Průvodní dokument k revizi nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A52012SC0417>.
179. THIEMEL, Marko. *Faktický a stínový vedoucí coby (současně) osoba vlivná*. Diplomová práce. Praha: Právnická fakulta Univerzity Karlovy, 2022.

Žaloba na doplnění pasiv

Abstrakt

Tématem diplomové práce je žaloba na doplnění pasiv. Cíl práce je dvojitý, zaprvé podrobně zanalyzovat jednotlivé prvky institutu a zadruhé na základě provedené analýzy zhodnotit, zda institut naplňuje cíle či má alespoň potenciál naplnit cíle, s nimiž byl do českého právního řádu přejímán.

Institut žaloby na doplnění pasiv je adaptací francouzské odpovědnosti za nedostatek aktiv (*responsabilité pour insuffisance d'actif*), z toho důvodu je kromě metody deskripce, analýzy a částečně i syntézy v práci užito také metody komparace. Metody komparace je užito rovněž při srovnání s institutem sankčního ručení, který institut žaloby na doplnění pasiv nahradil.

Diplomová práce je rozdělena na úvod, šest kapitol a závěr. V první kapitole diplomantka zařazuje institut do souvislostí a vymezuje tak postavení institutu jako tzv. úpadkového deliktu, jeho funkce a povahu. V této kapitole diplomantka dále v obecnosti uvádí francouzskou právní úpravu a vymezuje některé pojmy francouzského insolvenčního práva, se kterými pracuje dále v textu.

Kapitoly druhá až čtvrtá jsou věnovány analýze institutu, k níž diplomantka mimo jiné využívá judikatury francouzského Kasačního soudu (*Cour de Cassation*). V druhé kapitole diplomantka analyzuje podmínky pro uložení zvláštní povinnosti, jež je podstatou institutu. Stěžejní je podkapitola věnovaná principu proporcionality. Třetí kapitola rozebírá některé procesní aspekty institutu a aktivní i pasivní věcnou legitimaci. Ve čtvrté kapitole diplomantka rozebírá zvláštní povinnost doplnit majetkovou podstatu upadnuvší obchodní korporace a krátce se pozastavuje nad možnou konkurencí této povinnosti a povinnosti k náhradě újmy za opožděné podání insolvenčního návrhu.

V páté kapitole diplomantka naznačuje možnou problematičnost časové působnosti právní úpravy žaloby na doplnění pasiv.

Obsahem šesté kapitoly je nejprve deskripce a stručná analýza institutu sankčního ručení a jeho výkladových i praktických problémů, na něž diplomantka bezprostředně navazuje zhodnocení změny v právní úpravě úpadkových deliktů a zhodnocení institut žaloby na doplnění pasiv jako takového.

Klíčová slova:

povinnost doplnit majetkovou podstatu, incidenční spor, proporcionalita sankce

Action for the replenishment of the liabilities

Abstract

The topic of the diploma thesis is an action for the replenishment of the liabilities. The aim of the work is twofold, firstly to analyse in detail the elements of the institute and secondly, based on the analysis performed, to evaluate whether the institute fulfils the goals or at least has the potential to fulfil the goals with which it was adopted into the Czech legal order.

The institute of an action for the replenishment of the liabilities is an adaptation of the French liability for deficiency in assets (*responsabilité pour insuffisance d'actif*), for this reason, in addition to the method of description, analysis and partially also synthesis, the method of comparison is also used in the work. The method of comparison is also used when comparing with the institute of sanction liability, which was replaced by the institute of an action for the replenishment of the liabilities.

The diploma thesis is divided into an introduction, six chapters and a conclusion. In the first chapter, the author places the institute in context and thus defines the position of the institute as a so-called bankruptcy tort, its functions and nature. In this chapter, the author also generally introduces the French legal regulation and defines some terms of French insolvency law, with which she works further in the text.

Chapters two to four are devoted to the analysis of the institute, for which the author uses, among other things, the case law of the French *Cour de Cassation*. In the second chapter, the author analyses the conditions for imposing a special obligation, which is the essence of the institute. The key is the subchapter devoted to the principle of proportionality. The third chapter discusses some procedural aspects of the institute and active and passive standing. In the fourth chapter, the author discusses the special obligation to replenish the assets of a bankrupt company and briefly pauses over the possible competition of this obligation and the obligation to compensate for damage for late filing of an insolvency petition.

In the fifth chapter, the author indicates the possible problematic temporal effect of the legal regulation of an action for the replenishment of the liabilities.

The content of the sixth chapter is first a description and brief analysis of the institute of sanction liability and its interpretative and practical problems, to which the graduate immediately follows the evaluation of the change in the legal regulation of bankruptcy torts and the evaluation of the institute of an action for the replenishment of the liabilities as such.

Key words:

obligation to replenish the assets, incidental dispute, proportionality of the sanction